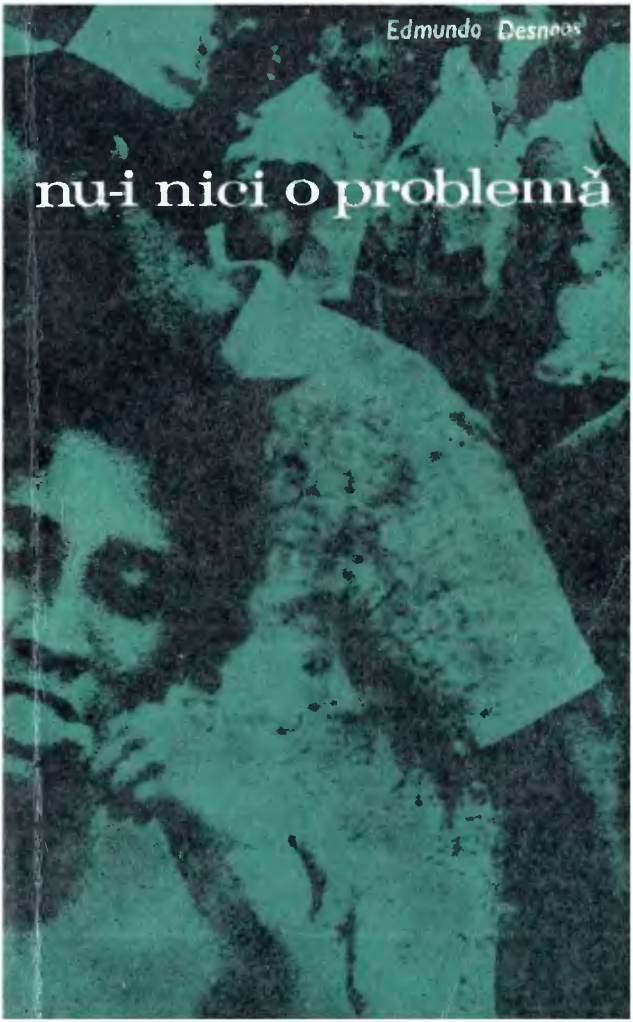
Edmundo Desnoes
nu-i nici o problemă

EDMUNDO DESNOES

●

NU-I NICI O PROBLEMĂ

EDMUNDO DESNOES

NU-I NICI O PROBLEMĂ

În românește de
ANA GIUGARIU

BUCUREȘTI • 1968

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Coperta de: *Adrian Maftei*

Edmundo Desnoes

NO HAY PROBLEMA

EDICIONES REVOLUCIÓN
La Habana, Cuba, 1964

Sebastian Soler y Powers plescăi din buze şi se privi în oglindă. Ochii, gura neconturată ; îşi frecă faţa bărboasă. Barba creşte fără încetare — gîndi — renaşte în fiecare dimineaţă. Trase pămătuful din firul de apă, îl acoperi cu spuma de ras şi începu să-şi frece barba privind cum se umflă spuma...

Ieri, 8 februarie, împlinise 26 de ani. S-a născut în anul în care faimosul ciclon a devastat Havana. Nu-şi amintea nici de vîntul, nici de inundaţiile de care a vorbit atît lumea. În camera de sus urla vîntul şi ploaia lovea jaluzelele în timp ce copilul dormea sau sugea. Sebastian îşi aminti de aniversarea aceea cînd îşi pusese pentru prima dată pantaloni lungi. Cobora scările alergînd şi pantalonii îi strîngeau genunchii. Maică-sa n-a ţinut seamă de protestele lui pînă a împlinit zece ani.

— You have such beautiful legs[1], *Tiani. Vei avea timp să porţi pantaloni lungi cînd vei fi mare, adăuga.*

— *Dar, mamă, toţi băieţii la colegiu poartă pantaloni lungi.*

În acelaşi an i-au dăruit o bicicletă roşie. Oreste, văcsuitorul de ghete care venea în fiecare joi,

[1] Ai picioare atît de frumoase (engl.).

i-a cerut-o să facă un tur. Din milă sau din frică i-a dat bicicleta. A aşteptat aproape o oră în şanţ, înainte de-a se scula să caute puşca de vînătoare. Două ore a bătut cartierul fără să-l întîlnească pe Oreste. Soarele apunea în timp ce Sebastian plîngea de furie, cînd a văzut din nou bicicleta roşie. S-a oprit în mijlocul străzii să-l oprească pe văcsuitor cu carabina. Oreste a frînat, dar cu toate acestea, Sebastian a tras patru gloanţe în pielea neagră a picioarelor lui. Oreste a început să urle, a lăsat bicicleta şi s-a îndepărtat strigînd : „Asasin, criminal". Din ziua aceea Tiani nu a mai scos aproape niciodată bicicleta din garajul întunecos.

Tiani era convins că va rămîne totdeauna copil cu toate că va avea un trup mai mare. La paisprezece ani trupul i s-a transformat în ceva straniu : abia dacă se recunoştea cînd făcea baie. Vocea i s-a schimbat şi se simţea stîngaci. Începu să fie puternic şi asta îl stînjenea.

Furat de gîndurile sale, Sebastian îşi trecu pămătuful săpunit pe vîrful nasului. Şterse spuma cu degetele. Crema mentolată îi răcorea toată faţa...

Arturo stătea în curte citind Stampe de epocă de Eladio Secades, cu picioarele goale pe perna sofalei pe care Christine îi permitea s-o scoată în grădină. Tiani se apropie, ruşinat de lipsa lui de independenţă şi demnitate, împins de o forţă ambiguă. Respiraţia îi deveni conştientă şi întretăiată.

— Tată, nu mai vreau să merg la biserică... Nu mai cred în Dumnezeu.

Tatăl său tocmai venise de la slujbă și voia să se lase în tihnă plăcutei melancolii a înserării, cînd Sebastian i-a azvîrlit drept în față acea schimbare transcedentală.

Arturo se îndreptă în scaun :

— Dar ce prostii sînt astea, băiete, cum adică n-o să mai mergi la biserică ?

— Eu nu cred în Adam și Eva. Nu au existat niciodată. Lumea nu a început astfel. Nu a fost așa. Am citit într-o carte. Totul a început cu niște peștișori în lut. Evoluția. Apoi au fost maimuțele și omul. Eu nu cred în Adam și Eva.

— Nu trebuie să crezi tot ce spun preoții. Istoria cu Adam și Eva este doar o parte neînsemnată din religia catolică.

— Da, dar dacă asta este greșit, atunci totul este greșit. Religia catolică se presupune că știe totul. Este infailibilă, sau cam așa ceva, spun ei.

— Eu nu știu... Ce va spune mama ta ?

— Eu așa simt. Ce vrei să fac, tată, să mint ?

— Mama ta va face o criză cînd va afla... De altfel, trebuie să crezi în ceva.

— Nu l-am văzut niciodată pe Dumnezeu. Cred în multe alte lucruri deosebite, în maimuțe și așa mai departe, dar nu în Dumnezeu.

Arturo nu mai insistă. Rămase gîndindu-se aiurea, înainte de a-și relua lectura din Secades. Își întinse picioarele gemînd de plăcere.

Sebastian slăbi puțin mașina de ras și continuă să se radă sub bărbie...

Reacția tatălui său îl dezamăgise pe Tiani. Se așteptase la ceva mai dramatic, ceva care să-i schimbe viața, dar tatălui său îi era tot una dacă

el credea sau nu în Dumnezeu. Maică-sa începuse să plîngă cînd s-a închis în cameră, dar la ora nouă i-a strigat la ușă că se răcește mîncarea, să iasă imediat să mănînce.

Nu trebuia să fi așteptat atît, se gîndi Sebastian, bărbierindu-și mustata. În fiecare duminică părinții săi mergeau la slujbă și maică-sa avea un Sagrado Corazón de Jesús [1] deasupra patului ; vinerea, în schimb, mîncau carne.

Singura dată cînd maică-sa a reacționat violent a fost cînd a plecat de acasă cu Gloria. Avea pe atunci optsprezece ani și Gloria treizeci și nouă. Era de cinci ani divorțată de soțul ei, un avocat care-i strîngea atît de tare sînii că aproape i-i nocise de tot. Și de cinci ani era vînzătoare la El Encanto.

— It's like robbing the cradle [2], a exclamat ea, ca și cum ea te-ar fi scos din leagăn.

— Dar, mamă, o iubesc.

— Ar putea să-ți fie mamă, nu-mi spune mie că o iubești. Niciodată nu m-am gîndit că un copil al meu...

— Am nevoie de o femeie... Nu m-am căsătorit și nici nimic din toate astea. Vreau să înțelegi, mamă. Altfel, nu m-aș fi întors să-ți explic. Nu vreau să nu mă mai iubești din cauza asta, eu continui să te iubesc la fel...

— Ce-o să spună lumea cînd o să afle ? O să spună că am adus pe lume un bolnav mintal... asta o să spună... că băiatul meu trăiește cu o

---

[1] Icoană reprezentînd „inima sfîntă a lui Isus".
[2] E ca și cum ai fura copilul din leagă (engl.).

temeie care are de două ori vîrsta lui. Asta nu-ți vine din familia mea.

— Ghinion, bătrîno, îți place sau nu, sînt fiul tău.

— Ar trebui să te gîndești mai mult la tatăl tău. Din vina ta ar putea să-și piardă postul la bancă. Nu te gîndești decît la tine.

— Nu spune prostii ; nimeni nu va pierde nimic din vina mea. Eu nu-ți spun ce trebuie să faci, pe mine nu m-ar interesa dacă tu ai vrea să fii... nu știu, orice.

— Ce-ai spune dacă ți-ai vedea mama ieșind așa în stradă ? și începu să rîdă și să danseze sărind cu rochia strînsă pe mușchii slăbiți și foarte albi. Ce-ai spune dacă ți-ai vedea mama dansînd așa pe stradă ? La-la-la, tra-la-la.

Șase luni mai tîrziu a părăsit-o pe Gloria.

Chiar în anul acela a fost ales președinte Ramón Grau San Martín. În ziua în care Sebastian a părăsit apartamentul Gloriei din Havana Veche, poporul sărbătorea triumful lui Grau, agățîndu-se ciorchine de scările autobuzelor și așezîndu-se pe acoperișurile tramvaielor. A vrut să voteze pentru Grau dar minorii nu aveau dreptul. Tristețea sa era în contrast cu veselia triumfului celor adevărați... Dar și Grau a sfîrșit prost. Cei care se apropiau de tribună la sfîrșitul mitingurilor să-i sărute mîna, au sfîrșit aranjați în vreun minister sau scuipînd pe portretul lui. Pe portretul lui Grau, care atîrna în atîtea case de piatră sau guano.

După asta, Sebastian nu a mai dorit să voteze niciodată.

Desfăcu mașina de ras. Deschizînd robinetul, apa luă ultimii peri de barbă care rămăseseră prinși pe mașină.

Revolta care i-a animat adolescența era asfixiată. Totul era indiferență sau corupție. Nimic nu se va schimba, nimic : singurul lucru era să continui să trăiești. Cîștiga destui bani ca să-și închirieze o casă mare, să aibă un automobil și să călătorească în Nord cînd îi venea prea greu să se scoale de dimineață. De trei ori pe săptămînă Norma venea să se culce cu el. Luis nu era un prieten rău și avea destul timp să citească. Dar asta nu era de ajuns. Întotdeauna simțea că-i lipsește ceva.

Trăia din ziaristică cu toate că îl interesa literatura. Cînd se așeza să-și scrie romanul din dorința de a-și simplifica contradicțiile, se trezea doar cu cîteva paragrafe. Uneori doar niște propoziții scrise în caiet pe imense pagini albe.

Sebastian curăță mașina de ras cu peria de unghii. De două săptămîni se gîndea s-o curețe. Puse lama albastră la locul ei și înșurubă capacul și mînerul. Putea să se mai bărbierească încă o dată cu aceeași lamă. Așeză mașina pe porțelanul alb al closetului.

Putea să plece din țară, să se căsătorească și să se liniștească sau să rămînă culcat în pat pînă cînd va muri de foame... Totul era posibil. Numai dacă ar fi știut ce să facă. Sebastian surîse imaginii sale din oglindă și întorcîndu-i spatele se îndepărtă.

PARTEA ÎNTÎI

Şi virtutea mea inutilă, şi forţele
Ca o haită înfometată de fiare
Ţîşnesc în mine căutînd întrebuinţare ;
Şi pipăi aerul gol, şi sprijin trupul şovăitor
Pe zidul rece şi gol, şi în craniul
Zdruncinat pluteşte în agonie gîndul...

DIS-DE-DIMINEAȚĂ

De cealaltă parte a străzii se mișca sîrma ghimpată a taberei militare Columbia [1]. Totul era galben și verde. Iarba creștea fără încetare și recruții se distrau tăind-o la două palme de pămînt. Sub soare clădirile păreau niște fortărețe de carton ca acelea cu care se juca Sebastian Soler în copilărie. Turnuri și creneluri pentru soldați de plumb în epoca armelor nucleare.

Sebastian dormea.

Afară cîinii alergau prin curte și de-a lungul porții și a celor două coridoare dintre casă și zidul de piatră. Aerul cald al nopții abia dacă vibra. Sebastian se răsuci între cearșafuri. Lătratul cîinilor i se insinua în somn. Se răsuci din nou și simți prospețimea cearșafului. Murmură ceva înainte de a deschide ochii. Mîna dreaptă i se odihnea pe pernă. Își dădea seama cu surprindere că trupul său nu-și schimbase forma în ciuda viselor confuze. Cîinii începură să latre și să mîrîie din nou.

Se gîndi să se ridice să vadă de ce nu tăceau. Cînd trecea vreun străin, lătrau prin gardul de arbuști. Dar treceau puțini : era în zori. Odată

[1] Fortăreață, la Havana, în care, pe vremea dictaturii lui Batista, își avea sediul conducerea armatei și unde erau încartiruite și cîteva regimente.

spaima trecută, unii zvîrleau cu pietre în animalele închise. Dimineața, cînd deschidea ușa — cu ochii orbiți de soare — Sebastian dădea peste pietrele aruncate peste poartă noaptea trecută ; lătrară din nou. Acum începu să se simtă neliniștit. Sculîndu-se din pat își sprijini picioarele pe podeaua rece de piatră.

Își puse papucii și ieși în coridorul întunecos. Se împiedică și se lovi de perete. Cîinii continuau să latre. Simți o teamă îndepărtată și ciudată. Conștiința permanentă a emoțiilor dădea un aer de indiferență chiar sentimentelor celor mai sincere și disperate pe care le avea. Se opri în fața ferestrei camerei și o deschise încet.

Aerul nopții pătrunse în casă cald și curat. Văzu două tancuri în fața intrării taberei, acolo unde se sfîrșea strada. Cîteva clădiri crenelate erau luminate. Nu-și amintea ca în primele zile ale lui martie să cadă vreo sărbătoare națională.

Deschise ușa și chemă cîinii. Îl înconjurară sărind, gemînd și lingîndu-i mîinile. Sebastian le simți labele ca niște gheare de oțel pe pijamaua lui caldă și se înfioră. Mirosul acru al cîinilor îl deșteptă. După ce-și spălă mîinile, închise animalele în baie, la capătul coridorului, și se băgă din nou în pat. Uneori cîinii erau supărători ; Norma îi strînsese de pe stradă și-i adusese într-o noapte în casă.

Din nou se auziră zgomote din stradă și Sebastian tresări de se cutremură patul. De ce a sărit în sus ? De frică ? Era natural, dar atît de supărător ca un cîntec prostesc pe care nu putem să nu-l fredonăm. Luă cartea deschisă de pe jos, de la picioarele patului, și începu să ci-

tească alt capitol din *Copacul ştiinţei* de Baroja. Stinse lumina. Îşi schimbă poziţia picioarelor. Zece minute mai tîrziu dormea din nou.

— Alo, da ?

— *Are you all right, Tiani ?* [1] Nu ştii ce s-a întîmplat ?

— Nu, bătrîno. Tocmai m-ai scos din pat...

— S-a dat o lovitură de stat. *The army has taken ever.* [2] Nu ştie nimeni ce se petrece. Sigur te simţi bine ? Sînt foarte îngrijorată din pricina ta, că stai chiar acolo, lîngă Columbia. E totul liniştit pe acolo ?

— Astă noapte m-au deşteptat cîinii. M-am gîndit că se sărbătoreşte vreo aniversare sau ceva de genul ăsta. Au scos două tancuri pe stradă, dar nu au venit pe aici, cel puţin nu au venit pînă acum.

— Mă rog la Dumnezeu să nu-ţi vină în casă. Cu atîtea picturi ciudate şi atîtea cărţi în casă, vor crede că eşti spion...

— Gluma e bună...

— Sigur că e bună, niciodată nu ai apreciat-o pe mama ta. Nu, serios. Tata este şi el îngrijorat. Acum cîteva minute un grup de soldaţi a perchiziţionat casa de vizavi. Ştii cum îl cheamă pe colonelul acela pensionar ? Aveau cu ei mitraliere ; m-am speriat, aveau un chip rău.

---

[1] Eşti bine, Tiani ? (Engl.)

[2] Armata a luat puterea (engl.).

— Şi unde este Prío ?

— Nu ştiu, nu funcţionează radioul. Cei de vizavi spun că a fugit în Mexic sau la Miami. Cred că Batista este şeful suprem, cel puţin acesta este singurul nume pe care mi-l amintesc. De ce nu vrei să stai cu noi pînă se linişteşte totul ?

— Mulţumesc, bătrîno, dar ar fi prea multă bătaie de cap. De altfel mă simt bine, nu mi se va întîmpla nimic.

— Ştii ce nervoasă sînt, am o criză de astm foarte puternică.

— Vrei să vin să-ţi fac o injecţie ?

— Nu, nu-ţi face griji. Nena, fata de alături, tocmai mi-a făcut o injecţie cu efedrină. Asta o să mă calmeze pentru un timp.

— Şi Prío nu a opus nici o rezistenţă ?

— Nu, nu cred. Ce-ai vrea să fi făcut ?

— Nu ţi se pare că Prío ar fi trebuit să se lase ucis înainte de-a fugi ?

— Nu ştiu nimic. Mie nu-mi place această lovitură de stat.

— Batista trebuie să fie în formă după zece, ori cincisprezece... am uitat cîţi ani a fost la putere.

— Ai grijă...

— A furat milioane, a fost general, preşedinte şi dictator. Ce mai poate face de data asta ? Trebuie să dau o cablogramă în după-amiaza asta la revistă, sau mîine cel mai tîrziu.

— Ai grijă ce faci sau ce scrii. Nu trebuia să vorbeşti aşa, pot să asculte. Se spune că în ase-

menea cazuri interceptează telefoanele. Adu-ţi aminte că nu eşti în Statele Unite.

— Totul este o farsă. Batista, Prío, toţi sînt la fel ; singurul lucru care-i interesează este să-şi ia partea leului.

— Eu nu înţeleg nimic din politică. Ştii că nu i-am înţeles niciodată pe cubanezi. Întreabă-l pe taică-tu, el citeşte ziarele întotdeauna...

— Da, şi tot ce ştii tu să citeşti este *The Ladies' Home Journal*. Cînd ai să înţelegi că trăieşti în Cuba, că soţul şi fiul tău sînt cubanezi, mamă ?

— De ce nu vii la masă ?

— Astăzi nu, nu pot. Trebuie să aflu exact ce s-a întîmplat, mîine însă voi veni să mănînc.

— N-o să am linişte pînă nu va trece totul.

— O să vin mîine, nu fi îngrijorată. Pe curînd, mamă.

— Aminteşte-ţi ce ţi-am spus. Nu te vîrî în încurcături... *Good bye, Tiani.*

Telefonul tăcu cu o lovitură seacă. Sebastian nu se mişcă de pe scaun ; astmul era protestul mamei sale împotriva Cubei ; cînd trecea Curentul Golfului înspre nord reîncepea să respire fără să se sufoce. De copil i se spunea „copilul americancei". Pe atunci se ruşina de maică-sa cînd vorbea englezeşte de faţă cu alţii.

Brusc totul rămase fără rost. În faţa veştilor aflate, viaţa lui personală îi părea inutilă şi măruntă. Întotdeauna lumea exterioară îi mina intimitatea. Îl irita lovitura de stat mai mult decît voia să admită.

Deschise radioul. Scala se plimba dintr-o parte în alta fără să întîlnească vreo voce. Doar neclintire. În sfîrşit auzi ceva : tic-tacul ceasului de la radio mărea şi mai mult tăcerea. Sună telefonul.

Vocile ascundeau satisfacţia de a vedea distrusă monotonia unei dimineţi călduroase de martie. Lovitura de stat era mai emoţionantă decît carnavalul nopţii trecute. Toţi păreau profund impresionaţi. Washingtonul îl va recunoaşte imediat pe General...

Chemări şi întrevederi folosite pentru reconstituirea situaţiei ; Batista a dat lovitura repede, la două şi patruzeci, în zori — cînd cîinii lui Sebastian au început să latre — îmbrăcat într-o cămaşă sport, albă, şi cu un pistol calibrul 38 la centură. Oprit într-un jeep a strigat : „Soldaţi ! voi sînteţi fiii mei !" Totul a căzut în mîinile lui ; toată lumea mergea la Columbia să se ofere noului şef ; Mujal a pus mişcarea muncitorească la picioarele lui. Batista a explicat într-o seară că pistolul avea un glonte în chiulasă să se sinucidă dacă eşua. Cîteva ore cazărmile din Matanzas şi Oriente s-au menţinut credincioase preşedintelui Prío. Studenţii merseră la Palat ; niciodată nu i se vor supune lui Batista ; au cerut arme. Fratele Preşedintelui a spus : „Să plecăm de aici" şi Carlos Prio, într-un pulover cenuşiu, a părăsit Palatul.

Cînd s-a întors din stradă, Sebastian a decis să cablografieze că Batista a dat ţara în urmă cu

douăzeci de ani. În casa de alături o femeie a strigat : „Intră repede băiete, am pus masa. Lasă că te prind eu."

Înainte de a merge să cineze cu părinții lui, Sebastian le-a dat carne fiartă cîinilor și s-a decis să meargă cu mașina pînă la biroul Press Wireless. Avea șapte sute de cuvinte pregătite. Voia să iasă din situația asta. Tancurile încă mai stăpîneau strada cînd traversă să caute mașina.

Observă ceva ciudat în biroul de telexuri ; o liniște alarmantă și o față necunoscută : un bărbat slab, cu o cravată lungă, stătea jos și limba cravatei îi ajungea pînă la brîu. „Se cenzurează, va trebui să găsesc alt mijloc de a expedia materialul." Sebastian începu să redacteze un mesai inofensiv ca să nu deștepte suspiciuni. Cenzorul zîmbi unei dactilografe și cu un gest teatral își puse inițialele pe telegrama ce-o avea în față.

— Ce mai faci, Soler ? și unul din funcționari făcu cu ochiul în direcția celui de la cenzură.

— Ca de obicei.

Sebastian întrebuință unul din răspunsurile sale preferate.

— Cum ți se pare ce a făcut *omul* ? tonul era ambiguu, ca și cum ar fi vrut să descopere poziția lui Sebastian. V-a scos și pe voi, ziariștii, dintr-ale voastre.

— Da, Batista i-a mîncat.

Sebastian evită să se angajeze. Asta putea fi luată în sens bun sau rău. Nu se simțea nicio-

dată în apele sale nicăieri. Era cubanez dar adesea era confundat cu un nordamerican. Poate dacă s-ar fi născut cu păr negru și ochi negri nu s-ar simți atît de stingher și de prisos. În Cuba totul era dominat de prezența fizică. Semnă mesajul fictiv.

Trase portiera Chevroletului cenușiu și, cîțiva metri mai sus, se opri în fața unei case cu două etaje, cu zăbrele la ferestre și un balcon strîmt. Totul era ca ultima dată, dar Sebastian încercă să găsească ceva special. Soarele cădea oblic și umbrele erau alungite. Aerul mirosea și ducea mai departe mirosul de mîncare putrezită.

Un bărbat în bluză și cu ochelari de soare îi deschise ușa. Sebastian evită să-l privească în față. Auzi o femeie cîntînd în fundul casei. De data asta avea nevoie de pilot nu pentru a-i garanta o predare rapidă a materialului, ci pentru a evita cenzura. Pilotul îi oferi o ceașcă de cafea.

Și dacă omul se dovedește a fi un turnător? Sebastian încercă să-și amintească conținutul articolului. Citatele miniștrilor guvernului destituit erau mușcătoare. Auzi din nou vocea femeii cîntînd. Dacă se retrăgea acum putea da naștere la bănuieli. Se decise să riște. Totul era corupt; unica problemă era suma de ademenire. Puse un bilet verzui în copia dactilografiată a articolului și își luă rămas bun.

O să iau bani de la revistă, se gîndi în timp ce cobora scările două cîte două.

Străzile strîmte ale Havanei erau aproape pustii. Adesea Sebastian se plimba prin partea veche a orașului. Toate librăriile erau în această

zonă precum şi micile cafenele cu mese de marmură unde se aşeza să bea o cafea cu lapte şi pîine cu unt, dacă-i era foame. Îi plăcea să înmoaie pîinea în cafeaua cu lapte... Dar azi nu dorea nimic. Chelnerii în pantaloni negri cu genunchii ieşiţi, şi cu şervetul pe braţ, se uitau la muştele ce zburau de la o masă la alta. Trecu pe lîngă zidurile roase care altădată apăraseră oraşul împotriva bandiţilor şi piraţilor. Ajunse în centrul oraşului. Manechinele magazinelor Galiano dominau strada. Se temu să nu fie oprit. Ajungînd la capătul cheiului, care înconjura oraşul, se linişti şi se duse înspre suburbii, trecînd podul mic de fier de pe rîul Almendares.

Dificultăţile ivite în legătură cu trimiterea articolului erau absurde. Nu merita să trăiască dacă lucrurile se complicau atît. Dacă îl torturau va da înapoi. Desigur.

Sebastian îi găsi pe tatăl şi pe mama sa în grădină. Ea stropea plantele şi el umbla desculţ pe gazon. O sărută pe maică-sa.

— În contact cu natura mamă, exclamă tatăl frecîndu-şi picioarele pe iarbă. Arturo avea o slăbiciune pentru cura de natură. Poate pentru că îşi petrecea cea mai mare parte din zi închis într-un birou strîmt şi prost aerisit.

— M-am gîndit la tine în după-amiaza asta, ai putut pînă la urmă să trimiţi cablograma?

— Nu, nu am putut, dar am trimis ştirea printr-un pilot. Individul zboară la Miami o zi da, una nu.

Christine Powers se duse spre curte ca să pună bine stropitoarea. Soţul ei o privi înde-

părtîndu-se încet, ca o găină bătrînă. Arturo îl apucă de braţ pe Sebastian :

— Încearcă să ai grijă, băiete, cel puţin cîteva zile. O ştii pe maică-ta. Nu-i nevoie să-mi spui că-i treaba ta, asta ştiu, dar maică-ta nu mă lasă în pace cînd este îngrijorată. Mă pisează îngrozitor, cerîndu-mi să te chem, ca să ştie ce faci. Am destule probleme la birou ca s-o mai suport pe deasupra şi pe maică-ta. Cînd mă întorc acasă vreau să mă odihnesc. Ai grijă, uite-o că vine. Totul se va aranja, nu trebuie să fii îngrijorat. A fost o revoluţie fără sînge. Mor mai mulţi oameni la unele alegeri. Cel puţin trebuie să-i recunoşti lui Batista meritul acesta. Afacerile merg tot aşa, chiar mai bine, cred. Tocmai i-am spus maică-ti că sîmbătă putem să mîncăm în Havana şi după aceea să mergem la un cinematograf. Ea are nevoie de puţină distracţie, şi eu la fel. Vrei să vii cu noi ? Cred că e un film bun. Este o comedie muzicală cu Bob Hope.

— Mi-ar place, dar trebuie să mă văd cu un prieten. Poate săptămîna viitoare putem ieşi împreună.

— În ultima vreme nu ai timp niciodată să ne vezi, protestă Christine.

După masă, familia s-a aşezat în prag şi conversaţia lîncezea. Sebastian se uita des spre stradă.

Vecinii care treceau dădeau din cap să salute cele trei figuri aşezate în poartă. Lumea părinţilor săi părea să fie pe ducă. Arturo trase un vînt şi oftă. Sebastian se înroşi, nu ştia dacă să-l ignoreze sau să rîdă.

— Trebuie să zugrăvim casa repede. Azi dimineață mi-am dat seama cînd m-am întors de la Minimax. Arturo, m-asculți ?

— Da, te ascult. Ai spus că e nevoie să zugrăvim casa. Va trebui să mă gîndesc.

Arturo întoarse altă pagină din *Ziarul Marinei*.

Sebastian începu să se impacienteze. De ce nu putea să-și vadă părinții fără să se plictisească ? De copil vizita casa prietenilor lui, sperînd să găsească viața adevărată. Casa lui era un pustiu și strada era la cinci mii de kilometri depărtare.

Christine își întrebă fiul dacă vrea să joace o partidă de remy. Sebastian acceptă ca să-i facă plăcere și intrară în cameră.

— Tatălui tău nu-i place să joace cărți niciodată noaptea ; întotdeauna vrea să citească ziarele. Dar nu trec nici cinci minute și sforăie ca un condamnat. Dacă mergem la cinematograf se întîmplă același lucru. Așteaptă, am să aduc cărțile.

El aranjă masa de joc, aceeași care din copilăria lui se trambala prin casă. Avea un tapet nou, verde, și Sebastian își trecu mîna încet pe suprafața păroasă.

În timpul acesta Christine împărțea cărțile.

— Tiani, nu știi ce îngrijorată sînt din cauza ta. Cînd îți va veni mintea la cap ?

— Nu sînt nici contrabandist de arme, nici nimic, mamă. Nu știu despre ce-mi vorbești, spuse, ascunzîndu-se în dosul cărților de joc.

— Nu ești ca verii tăi. Nu lucrezi într-un birou, nici nimic. Toată lumea mă întreabă unde

lucrezi şi cînd le spun că scrii pentru o revistă din New York se uită la mine ca la o mincinoasă.

— Arată-le revista, numele meu figurează în sumar. În plus, eu cîştig probabil mai mult ca oricare dintre verii mei.

— Nu-i vorba de asta. Ceea ce vreau eu este să te aşezi ca şi verii tăi, într-o casă adevărată şi cu copii.

— Poate o voi face foarte curînd.

Jucară în tăcere un timp. Sebastian aşează o suită de caro pe masă... Îi trecu prin cap să se însoare cu Norma. S-ar aşeza, cum dorea maică-sa, dar cu o nedorită. Ar provoca o avalanşă. Maică-sa puse pe masă trei dame şi patru optari. Sebastian ţinea socoteala. Numerele lui mari păreau ieşite din comun, în contrast cu simplicitatea încăperii tăcute. Totul era curat şi dezolant. Sec. Strînse cărţile şi le împărţi.

— De ce nu-ţi iei un post de profesor? Ai putea să predai engleza mai bine ca oricine.

— De ce vrei să predau engleza? Lumea nu are de loc nevoie să înveţe engleza. Două limbi în cap te zăpăcesc rău de tot. Uită-te la mine... Mă simt mai bine aşa. Pot chiar să dorm pînă tîrziu dimineaţa.

— Nu poţi fi ziarist toată viaţa. Este periculos şi, în plus, nu este respectabil. Ai putea să-ţi deschizi o academie a ta de engleză. Nu ai nici o siguranţă lucrînd pentru o revistă, spuse maică-sa mînuind cărţile cu abilitate.

— Ia spune, mamă, tu eşti mulţumită de toate acestea? şi trecu în revistă cu privirea camera.

Vrei ca toată lumea să aibă astmă ? Toată lumea are dreptul să se înșele în felul său.

— Să nu crezi că nu știu că trăiești cu o femeie de culoare.

— Mamă, nu este negresă, este mulatră. O femeie foarte atrăgătoare. Vrei s-o cunoști ?

Cu doi ani în urmă Norma lucrase în casă. Cînd se ducea să mănînce cu părinții lui, Sebastian o urmărea cu privirea de la bucătărie la masă si întorcîndu-se în bucătărie. Timp de două luni Norma a fost singurul om viu în pustietatea casei.

— Să nu îndrăznești s-o aduci aici. Nici nu vreau s-o văd. Nu ar trebui să te încurci cu lume care nu este din clasa ta. Mai devreme sau mai tîrziu o să înțelegi. Înainte de a muri eu, sper. Vreau să te văd asezat, înainte de a muri.

Cineva l-a văzut cu mulatra, dar maică-sa nu știa că Norma era mulatra.

— Da, ai multă dreptate, mamă. Problema este că am ales deja acest drum și este foarte greu să schimb. În plus, mi-ar da prea multă bătaie de cap.

— Mă rog la Dumnezeu doar să-ți dea minte înainte de a muri eu.

— Nu mai spune prostii, nu ești atît de bătrînă pentru asta.

La zece și jumătate Sebastian își luă rămas bun. Norma îi telefonase în dimineața aceea să-i spună că va veni. Dintr-o dată simți nevoia s-o vadă, să-i vorbească și să-i atingă corpul ei parfumat din abundență cu colonie ieftină. În mașină prinse la radio un mambo, după ce

schimbă într-a treia. Muzica umplea fiecare părticică de spațiu, loviturile seci și consecutive îi contractară măruntaiele. O voce spartă începu să cînte ceva despre un cal negru cu o coadă foarte albă.

Dînd colțul în bulevard, găsi strada blocată de doi soldați. Închise radioul și opri mașina. Se apropiară.

— Unde ai crezut dumneata că mergi ? Strada este închisă. Pe aici nu se poate.

— La mine acasă. Locuiesc aici jos, și-și căută în buzunare vreo legitimație. Soldatul se dădu înapoi un pas și ridică mitraliera. Sebastian își puse amîndouă mîinile pe volanul mașinii și așteptă.

După cîteva întrebări, soldații îl lăsară să treacă, interzicîndu-i staționarea mașinii în fața casei.

— Nu ai avut greutăţi ca să ajungi aici ? a întrebat-o Sebastian pe Norma după ce a închis uşa.

— Vrei să spui soldaţii ? Da.

— Ce ţi-au spus ?

— Ce-ai vrea să-mi spună ? Le-am spus că locuiesc aici. Aveau aerul că nu cred nimic, dar m-au lăsat să trec. Nu mă interesează ; viaţa mea este viaţa mea.

— Să nu crezi că toată lumea îşi dă seama cînd minţi. Nu-şi dă seama. Eşti tînără şi arăţi bine. Bărbaţii se uită întotdeauna la femei ca şi cînd ar fi toate nişte mincinoase. De altfel, eu cred tot ce-mi spui tu.

— Nu fi şmecher. Mie îmi plac soldaţii, dar nu toţi. Prima dată cînd l-am văzut pe Batista, mi-am dat seama că este un tip important, cu faţa lui de om puternic. Ştii, familia lui era mai săracă decît a mea, era foarte săracă.

— Nu te culca pe urechea asta, nu există un mulatru care să se pună împotriva alor săi cînd îşi face drum în politică. Batista este aici pentru că oamenii bogaţi l-au sprijinit. Este capabil de orice ca să se menţină la putere. M-ar lăsa să te mănînc chiar, cu orez şi cu fasole, dacă i-aş cere-o...

— Nu spune lucruri din astea. Eşti nebun sau ce ? Bătrînul meu a fost poştaş cînd Batista era preşedinte, asta ca să ştii.

— Iubito, Batista a încercat o dată să intre în Havana Yacht-Club şi au făcut un scandal groaznic şi nu l-au lăsat să intre. Asta n-o s-o uite niciodată. Crezi că oamenii bine vor permite ca un fost frînar de la căile ferate să se amestece cu ei ? Acuma nu este nici una nici alta, nici muncitor nici burghez. Este un fel de parazit.

— Crezi într-adevăr că m-au crezut cînd le-am spus că locuiesc aici ?

— Desigur... Dar cred că trebuia să le fi spus că eşti o prostituată din Babilon şi că ai venit să vizitezi mormîntul lui Tutankamon.

Norma surîse pentru a-şi ascunde deconcertarea. Ştia că Tutankamon este un rom, dar...

— Tu nu crezi că eu sînt o mumie ? Trebuia să-i spui că ai venit să-mi aranjezi cearşafurile. Nu este o minciună. Uneori nu simt nimic şi îmi vine greu să comunic cu oamenii.

— Heei ! nu mai spune prostii.

Sebastian îi dădu o palmă şi Norma mîrîi. Îi vorbea de lucruri puerile şi extravagante pe care nu le spunea altora. Norma nu îl judeca niciodată. Lîngă ea putea chiar să cînte cu voce tare.

— Sînt obosită. Nu foarte obosită, dar obosită, ştii. Nu am poftă să fac nimic. Mă simt aşa de cînd m-am sculat azi dimineaţă.

— Atunci nu vrei să te culci cu mine ?

— Nu, asta e altceva... Asta nu e treabă.

— Se cheltuieşte mai multă energie în pat decît dînd cu sapa şi lopata.

— Cunosc o fată căreia îi place să aibă prieteni albi ca tine, cu ochi albaştri şi aşa mai departe. Dar pe mine asta nu mă interesează. Îmi plac oamenii de culoare ca mine... Tu îmi faci bine. Dar să nu crezi că toate fetele de culoare sînt moarte după bărbaţi albi.

— De ce spui totdeauna „oameni de culoare" ? Crezi că eu sînt transparent ? Şi eu am o culoare. Roz sau violet sau cum o fi, pînă şi albul este o culoare. Eu nu sînt transparent...

— Ei, băiete, ştii că toată lumea spune „oameni de culoare". Nu mai vorbi prostii. Aşa spun oamenii cu educaţie.

— Dar tu eşti mulatră, nu eşti nici neagră nici albă. Nu ai toate venele acelea violete ale femeilor albe. Şi pielea ta este mai proaspătă. Mie pielea lăptoasă a unor femei îmi face scîrbă. Bine, oricum majoritatea cubanezilor sînt mulatri.

— Tu nu eşti mulatru.

O picătură de cafea îi alunecă pe bărbia Normei şi Sebastian o şterse cu şervetelul. Prepară dejunul în timp ce ea se îmbrăca. Norma avea încă ochii umflaţi de somn.

— De ce nu te căsătoreşti cu mine, Norma ?

— Nu ai de ce să te căsătoreşti cu mine. De ce să te căsătoreşti cu mine ?

— Pentru ca să mă aşez şi să am copii.

Cafeaua cu lapte era amară şi Sebastian îi mai puse o linguriţă de zahăr.

— Haide, schimbă placa asta. Nu mai sînt o fetiţă.

— Îţi vorbesc serios. Azi noapte am discutat asta cu maică-mea. Ea insistă că trebuie să mă căsătoresc şi să am mulţi copii. I-am vorbit despre tine fără să-i spun că eşti tu şi vrea să te cunoască. Ce surpriză o avea cînd o să te vadă. Nu crezi că o să fim o pereche potrivită?

Norma plescăi iritată din limbă. Niciodată nu ştia dacă Sebastian vorbea serios sau în glumă.

— Nu fi crud. Rîzi de mine. Nu vreau să mă căsătoresc cu tine, nu vreau să mă căsătoresc cu nimeni. Sînt o curvă.

— Dar eu vreau să mă căsătoresc cu o curvă. Femeile cinstite sînt indecente. Nu mă interesează ce eşti, te iubesc la fel.

Sebastian spera că Norma va accepta ceea ce el încerca să creadă.

— Bine, trebuie să plec. Încă mai sînt liberă.

— Dacă te căsătoreşti cu mine n-am să te închid într-o colivie. Promite-mi că te vei gîndi.

— Mă voi gîndi, spuse apropiindu-se ca să-l sărute pe obraz.

Norma coborî pînă în bulevard ca să ia autobuzul. Mergea gîndindu-se la ceea ce spusese Sebastian. Nu. El nu se va căsători niciodată cu o fată care fusese bucătăreasă şi servitoare în casa lui. Uită propunerea pentru că o găsea fără noimă.

Norma coborî din autobuz în Pogolotti. După ce merse vreo trei metri începură să se împuţineze casele; mai încolo erau cîmpurile de trestie intercalate cu palmieri. Traversînd străzile, Norma distingea în depărtare coşul subţire

de la Central Toledo. Soarele făcea să fiarbă aerul în jurul ei. O văzu pe maică-sa spălînd în curtea din spatele casei ; corpul i se mişca în timp ce braţele urcau şi coborau pe albia de spălat. Lumina îi rănea ochii. Norma puse ochii în pămînt şi intră în cameră.

Numai patul ei era întins. Toţi locuiau în această încăpere. Ultimele două nopţi nu dormise în patul alb. Trei într-o cameră erau prea mult. Zece minute mai tîrziu maică-sa începu să pregătească masa.

— De ce te-ai căsătorit cu bătrînul ? Numai ca să-l întreţii. Nu m-aş căsători niciodată cu un alb.

— Fata mea, e mai bine să ai un bărbat decît să trăieşti singură. Ştii cît îl urăsc pe acest beţivan.

— Fiindcă este alb, bătrînul profită de tine ; dacă ar fi fost negru, aţi fi muncit la fel.

— Tot una e... Josefina, uită-te la Josefina. Eu am dus rasa înainte, tu ai ieşit cu păr bun. Ce mai doreşti ?

— Pe mine bărbaţii trebuie să mă întreţină. Fiica ta este un pui, bătrîno, şi eu nu trebuie să spăl rufele nimănui ca să trăiesc.

— Norma, poţi să-mi dai nişte pesos ? În noaptea asta mergem să dansăm la Regla.

Norma scoase doi pesos din geantă şi îi numără de trei ori.

— Ştii cît trebuie să muncesc ca să cîştig asta.

— Cum ? Aşa... Mama îşi mişcă ritmic şoldurile. Singurul lucru pe care trebuie să-l faci este să nu mori.

Cele două femei rîseră.

În timp ce suna ceasul de amiază la Central Toledo, tatăl Normei se întoarse. În timpul prînzului vorbiră de Caridad. Trăia în camera de alături : şi-a dat foc pentru că o părăsise amantul. Au salvat-o la timp, dar Norma se gîndea că e mai bine să mori decît să trăieşti cu faţa desfigurată şi fără pleoape ca să închizi ochii. Norma îşi umplu gura cu orez. Nimic nu avea importanţă sub soarele sufocant, tropical.

— Presupun că acum vei găsi de lucru. Norma îşi frecă degetele, erau lipicioase de grăsimea farfuriilor pe care tocmai le spălase.

— Batista nu va ajuta decît pe soldaţi.

— Cel puţin Batista este un bărbat întreg, nimeni nu-i va spune ce trebuie să facă, exclamă mama.

— Americanii îi vor spune ce trebuie să facă, nu fi îngrijorată. Acum ar fi nevoie să reapară Chibás.

— Nu mînca rahat, Andrés, ceea ce ne poate scoate din acest impas este lozul mare la loterie. Ai pus peseta care ţi-am dat-o la pescuit ? Să vedem dacă Batista îmi aduce noroc.

— Da, femeie, da... Lasă-mă să-ţi explic ceva. Ţara asta trebuie să se schimbe, mai devreme sau mai tîrziu.

— Dacă nu te-ai fi băgat în povestea aceea cu sindicatul, ai mai avea încă munca ta la ţiglărie.

— Ştii de ce m-au dat afară ? Pentru că aveam dreptate şi tovarăşii m-au sprijinit. Tovarăşii mă sprijineau şi eu nu puteam să-i las să cadă.

— De ce nu-ţi dau să mănînci acum, ei, spune-mi ? Sînt mulţi lideri dintre muncitori care-şi au casa lor şi maşină. Adevărul e că tu eşti cam papă-lapte. Te laşi înşelat de toate poveştile astea care se spun la mitinguri. Îţi iau mintea şi rezultatul este egal cu zero. Dacă ai fi luat ceea ce ţi-au oferit, azi n-am mai trăi în această vizuină — aşa. Uită-te bine la camera asta ! Ţie îţi place asta. Îţi place să ai o femeie care să te întreţină.

— Gata cu asta ! strigă Norma. Vorbiţi întotdeauna de dragul de a vorbi.

— Nu vrei să auzi adevărul, răspunse Andrés. Sclavia s-a terminat de multă vreme.

— Noi cei puţin ne cîştigăm viaţa muncind, spuse Norma printre dinţi.

— Nu fi atît de prefăcută. Eu ştiu bine cum îţi cîştigi tu banul. Mie să nu-mi vii cu poveşti. Vino aici, tinerico, eu am avut multe servicii, munci cinstite. Am fost şef de echipă la ţiglărie şi înainte de asta am fost poştaş. Erai o fetiţă atunci, dar mereu voiai să-mi furi căciula. Ziua întreagă munceam sub soarele blestemat, dar nu am lăsat lucrul pînă nu am găsit altceva chiar în ţiglărie. Dacă acum nu am de lucru, asta pentru că ştiu bine cum se petrec lucrurile şi nu pot să suport nedreptăţile.

— Drace. Nu-mi pare rău că te întreţin, dar nu încerca să mă înşeli, spuse apropiindu-se de soţul său. Nu eşti altceva decît un parazit, dar eu trebuie să am un bărbat în casă. Dacă n-aş fi eu, ar trebui să munceşti. Dreptatea, ce dracu vrea să spună asta ? Ştiu că sînt o biată negresă

şi nu mă interesează, dar adevărul este că tu eşti un om sfîrşit.

— Tăceţi, tăceţi odată! întrerupse Norma.

— Duceţi-vă dracului amîndouă. Fac un duş, e foarte cald.

— Da, du-te să faci baie... De-ar da Dumnezeu să faci o embolie pentru că nu sînt decît două ore de cînd am terminat de mîncat. Să nu dispari... mi-ai spus că noaptea asta vom merge să dansăm la Regla.

Andrés părăsi camera şi se duse la duş, lovind tare cu papucii de lemn pe cimentul din grădină.

Nu se vedea cerul de la masa din bar, numai dealul şi zidurile cenuşii care înconjoară Castelul Prinţului. Norma urmări cu privirea cîţiva soldaţi care coborau coasta, dar nici unul nu era Manuel. Spusese la ora şase. Norma se aşează picior peste picior şi începu să facă cu laba piciorului cercuri prin aer.

La şase şi zece Manuel apăru arătîndu-şi dinţii şi străduindu-se să-şi stăpînească entuziasmul din suflet.

— Cere tot ce vrei. Un coniac... un sfert de şuncă. Tot ce ai poftă. Şi o strînse de mijloc.

— Dar ce te-a apucat? Dacă nu ai bani, n-am să plătesc eu. Nici vorbă de asta.

— N-ai grijă, negreso, am să-ţi dau o veste bună. Nu observi nimic deosebit la mine. Priveşte cu atenţie.

— Ce să observ ?

— Tocmai mi le-am cusut, spuse Manuel arătînd tresele de pe mînecă : sergent. M-au avansat. Am pînă şi o maşină astăzi. O să vezi. Dar bea înainte un coniac. Lasă-mă să te privesc. Ce femeie pe cinste ! şi o ciupi de obraz. O să vezi ce-o să ne mai veselim de aici înainte. Să mergem într-un bar cu aer condiţionat. Îţi aminteşti ziua în care am azvîrlit în tine cu o sticlă de bere rece ? Nu te mai puteai opri de rîs.

— Ştii că mă ai la mînă, Manuel. Nu mă înşela încă o dată. Nu mă mai înşela.

— Îţi jur pe sănătatea mamei mele, spuse, sărutîndu-şi degetele în cruce. Mă ţii legat la picioarele tale. Sînt capabil de orice pentru tine ; aş fura, chiar aş omorî pe vreun nemernic pentru tine.

— Ai omorî-o pe nevastă-ta ?

— Dacă mi-o ceri tu, da.

Norma începu să se simtă bine. Bău coniacul şi se simţi învăluită de cuvintele acelea. Dragostea şi distrugerea i se învălmăşeau în suflet. Manuel se sculă în picioare şi salută energic :

— Vino aici, căpitane. Aşază-te aici cu noi. Ce vrei să bei ?

— O bere... Şi cine este această simpatică domnişoară ?

— Norma Escobar. Manuel ceru berea pentru căpitan. Tocmai îi explicam cum totul se va schimba acum că avem un adevărat bărbat la palat.

Pe sub masă Manuel îşi freca piciorul de al Normei.

— Că altfel ai fi din nou soldat ; cum ţi-ar cădea asta, ai ?

Ofiţerul îşi bătea joc, uitîndu-se la Norma.

— Să mergem, Norma, opreşte-te să te vadă bine căpitanul, spuse Manuel trecînd peste comentariul anterior. N-o găseşti minunată, căpitane ?

Norma ezită. În sfîrşit se ridică în picioare.

— Să mergem, s-a făcut tîrziu.

— Priveşte-o bine din spate, căpitane. Manuel făcu o paranteză cu mîinile înainte de a o urma pe Norma în stradă.

Manuel intră cu greutate în maşină. Corpul său era făcut pentru a sta în picioare sau culcat. Corpolenţa şi nările sale mari îţi dădeau impresia unui orb. Norma îi privi buzele cărnoase, cărnoase dar bine conturate în ciuda feţei lui mari şi agresive. Manuel era mîndru de grăsimea lui, cît stătuse în Sagua fusese mai subţire decît un pai. Înainte de a porni maşina aprinse o havană şi-i suflă Normei fumul în faţă. Ea îl ciupi de piept.

— Ha, ha... Hai să ne distrăm. Nu-ţi face griji. Vei fi ca o regină, cu casă şi servitoare şi tot. Tot ce vrei tu. Priveşte, uite ce ţi-am adus — şi-i zvîrli în poală un cesuleţ încrustat cu pietre verzi. Îi dăduse ceasornicarului cinci pesos şi-i promisese restul la sfîrşitul lunii. Pe Norma n-o mai interesa acum dacă Manuel o înşela : lîngă el uita totul.

Unsprezece noaptea într-un bar de pe chei. Perechea dansa un mambo asurzitor, pe care îl zgîria acul unui tonomat. De cealaltă parte a golfului pîlpîiau luminile de la Regla şi Casa-

blanca. Mîncaseră bine şi băuseră şi rîseseră atît, încît singurul lucru pe care-l simţeau acum era greutatea propriilor lor trupuri. Cîţiva centimetri de spaţiu împrejurul corpului lor.

Norma simţi cum muzica i se lovea de pîntece. Dansa cu braţele şi picioarele cînd se dezlipeau. Îşi umezi în repetate rînduri buzele cu limba. Şoldurile se mişcau încet şi brusc. Manuel îngenunche ca să apuce o batistă cu dinţii. Rămase locului să-i privească picioarele. Gleznele erau subţiri în ciuda muşchilor groşi. Norma părea înfiptă în pămînt şi de cum îşi mişca picioarele îi şi tremurau umerii. Se sfîrşea.

— Trebuie făcut ceva, spuse Francisco Rueda aşezat la o masă în cafenea. Nu se mai poate aşa.

— Pentru oameni este acelaşi lucru. Cine i se va opune lui Batista ? întrebă Sebastian de cealaltă parte a mesei de marmură.

— Eu nu ştiu... Batista este omul, Batista este omul, asta e tot ce repetă oamenii pe stradă. Şi noi ce sîntem, femei, şoareci ? — pielea strălucea pe fruntea boltită a lui Francisco.

— Poate că ţara este putredă fără să fi fost vreodată coaptă.

— Cum poţi vorbi astfel ?

Sebastian susţinu cu nesiguranţă privirea lui Francisco :

— Nimeni nu mai crede că asta se poate schimba. Prío era rău şi Batista este şi mai rău, ei bine, dar dacă lucrurile nu vor fi şi mai rele totul va continua la fel. Oamenii nu fac nimic pînă nu sînt constrînşi cu adevărat.

— Se vor schimba... Eu nu ştiu cum, dar merge foarte prost aşa. Spune orice vrei, trebuie făcut ceva, şi Francisco îşi muşcă buza de jos.

— De acord, dar eu nu mă înşel. Toată lumea trebuie să înghită puţin rahat, orice ar face. Batista este un dictator dar eu nu vreau să-mi ies

din ale mele ca să-l atac. Fanaticii sînt oameni care au eşuat în viaţa lor personală.

— Adevărul e că tu nu vrei să faci nimic, gîndeşti aşa pentru că nu vrei să te mişti.

— Aş vrea să se schimbe lucrurile în Cuba : este o rană deschisă. Mă ruşinez de ţara mea, nu pentru că aş fi sperat ca totul să fie perfect, dar pentru că sînt prea multe lucruri putrede — Sebastian îl văzu atunci pe Francisco în faţa lui Batista ; o insectă lovindu-se de un perete.

— Pierzi prea mult timp gîndind, dar foarte curînd nu vei mai putea nici să gîndeşti. Batista face pe democratul, dar dacă îi convine se şterge la fund cu constituţia şi sfîrşeşte asasinînd ca data trecută.

— Poate pentru că sînt pe jumătate burghez, dar lucrurile mi se par mai complicate decît toate astea. Batista este numai un rezultat. Într-un fel sau altul, toţi sîntem răspunzători că Batista a ajuns aici.

— Eu nu sînt răspunzător de Batista, spuse Francisco iritat. Tu eşti atît de obişnuit cu acest sistem, încît accepţi orice umilinţă, ca şi cum ar fi ceva natural şi aproape ţi se pare plăcut. Eşti ca un cîine din aceia care şchiopătează cînd le e frică.

— Ştiu, ce vrei să fac ? Nu am încredere în oameni. Nimeni nu te va urma dacă te pui împotriva lui Batista. Aici pe oameni îi interesează doar să mănînce şi să facă amor. Adevărul e, însă, şi că eu aştept ca celălalt să arunce primul cu piatra.

— Aceasta este problema, toată lumea aşteaptă ca ceilalţi să facă totul.

— Mişcările sociale au nevoie de persoane foarte încrezătoare în viitor. Eu nu sper să capăt nici măcar suc de ananas. Viaţa pentru mine este ceva scîrbos şi întortocheat.

— Dacă Chibas ar fi trăit sînt sigur că Batista nu ar fi dat lovitura de stat. Sînt sigur că lucrurile se pot schimba în Cuba, numai că am fost fără noroc.

— Da, lucrurile se pot schimba, dar eu nu sînt bun să ajut cu nimic la schimbarea lor. Pot doar să scriu împotriva guvernului, şi hîrtiuţele, cum spunea Machado, nu înmormîntează pe nimeni.

— Nu, dar ajută... Cînd o să scrii despre istoria cu tutunul, aminteşte-ţi să explici felul cum Machado l-a distrus pe San Antonio de los Baños. Ştii că mie îmi place mult să citesc, dar prefer să fac ceva ; aici ne deosebim.

— Să scrii nu are nimic de-a face cu viitorul. Scriitorii şi artiştii vorbesc de boli dar nu ştiu să le vindece. Franco este încă în Spania în ciuda tabloului lui Picasso, *Guernica*.

Francisco întrerupse conversaţia să se ducă pînă la tutungerie. Explicîndu-i lui Sebastian cum unele frunze mari şi verzi se transformau în tutun, i-a venit poftă să fumeze. Ţigările pe care le avea în buzunar erau prea slabe. Frecă tutunul între degete şi foile de tutun foşniră, uscate. Văzu o cutie mai scumpă prin vitrina de sticlă. Francisco nu avea decît un peso în buzunar dar aroma îi amintea de satul lui. Pînă la doisprezece ani a trăit la San Antonio de los Baños, apoi familia lui s-a mutat la Havana şi tatăl său a început să lucreze într-o fabrică de

tutun din Belascoaín. Machado a asuprit satul pentru că cultivatorii de tutun au refuzat să-l aplaude cu entuziasm cînd venise în vizită. A fost un dictator şi l-au dat jos aşa cum îl vor da jos pe Batista.

— Machado a trebuit să plece şi Batista va trebui şi el să spele putina, spuse Francisco întorcîndu-se la masă.

— Gîndeşte-te la ce s-a întîmplat după Machado.

— Asta nu înseamnă că trebuie să se întîmple acelaşi lucru încă o dată. Nu trebuie să te socoteşti învins. Nu trebuie niciodată să te dai bătut, chiar dacă vei fi ucis cu parul.

— Nu înseamnă că te laşi învins, ci că vezi realitatea aşa cum este.

— Cînd treburile nu merg bine, trebuie să le schimbi.

— Dar oamenii sînt răi de la natură.

— Rahat !... uită-te la femeia asta blondă care trece, nu ţi-ar place să fii în pat cu ea ? Cu femeia asta ?

— Arată bine... şi Sebastian o privi din cap pînă în picioare.

— Bine, mai mult decît bine. Nu ţi-ar place să o ai în pat şi să-i strîngi pulpele ?

— Niciodată nu am făcut circ din asta... Îmi place să fiu singur, în intimitate cu femeile. Mi se pare stupid să vorbesc de ele cu prietenii.

— Există tot felul de păreri, Francisco zîmbi şi bău cafeaua care mai rămăsese în ceaşcă. Vrei să-mi faci un serviciu ?

Blonda se micşora pe măsură ce se îndepărta pe stradă.

— Depinde despre ce este vorba.

Francisco își aprinse țigara :

— Ai putea să ascunzi niște arme la tine acasă ? Doar pentru cîteva zile. Francisco privea cum ardea țigara. Vezi, am încredere în tine. Tu ai putea să mă trădezi, dar eu sînt dispus să risc și tu nu.

— Bine, le ascund la mine.

Sebastian vroia să demonstreze că nu era sceptic din cauza fricii.

Francisco avea încredere în Sebastian, dar era iritat că nu a vrut să vorbească despre blondă și-și luă o înfățișare indiferentă. Ce credea despre el ? Se uită cum creștea scrumul : nu-i va arăta poemele pe care tocmai le scrisese. Francisco de copil citea închis în baie, ca maică-sa să nu-l pună la treabă. Toate cărțile acestea cu tapul din colecția Austral l-au ajutat doar să obțină un serviciu de contabil mărunt la banca administrată de tatăl lui Sebastian.

— Nimeni nu va suspecta că un funcționăraș de la banca tatălui tău conspiră împotriva lui Batista. Nu-i așa ?

— Banca nu este a tatălui meu. Măcar de-ar fi fost !

— Tot una e, el reprezintă pe stăpîni.

— Acum regret că am făcut-o. O dată i-am spus că bancherii sînt paraziți care trăiesc din munca altor persoane. Că băncile nu produc nimic. S-a supărat rău.

— Ce ți-a răspuns ?

— Nu a spus nimic un moment, și apoi mi-a replicat că banca dă de lucru la treizeci și șapte

de persoane care altfel ar muri de foame... nu a înţeles. Nu i-am mai spus nimic.

— Tatăl tău este un om bun băgat într-o afacere proastă.

— Casa mea este vizavi de Columbia. Este periculos... dar poate pentru asta să fie locul cel mai bun. Niciodată nu vor bănui că sub nasul lor...

— Ai dreptate... La noapte ţi le aduc. Sînt soldaţi în faţa casei ?

— Nu, nu mai sînt ; doar unul în post — Sebastian simţi că Francisco se folosea de el. Doar pentru cîteva zile, ţine minte.

— Da, ţi le iau de pe cap înainte de o săptămînă. Dacă nu ar fi bătrîna care a mai avut două atacuri de inimă, le-aş ţine la mine acasă. În plus, întotdeauna la mine e prea multă lume şi fratele meu este un zevzec. E bine dacă trec pe la ora nouă ?

— Da.

Toate argumentele i se prăbuşeau dacă refuza. În cîteva zile totul va fi trecut.

— Ce vrei să faci cu armele ?

— Nu ştim încă, dar le vom folosi împotriva guvernului. O să le ducem într-un sat aproape de Matanzas.

— Şi nu mai scrii versuri ?

— Nu. Asta-i ceva pentru pederaşti.

Deschise fereastra în spatele mesei sale de lucru. Pe gard o şopîrliţă înălţă capul, iar el îşi scoase de cîteva ori batista portocalie de la gît. Se îndepărtă dînd mici tîrcoale. Sebastian se aşe-

ză și după ce-și mușcă arătătorul îndoit, începu să bată la mașină articolul despre tutun pe care i-l ceruse revista. L-a costat destul de mult să ascundă armele în casă...

Familia lui Francisco își petrecuse viața din generație în generație semănînd, îngrijind, selecționînd și scoțînd nervurile frunzelor de tutun. Toată această muncă îngrijită avea ca rezultat o țigară umedă de salivă la o extremitate și arzînd la alta.

Scrise ceva destul de puțin personal, încărcat de cifre de neînțeles și anecdote superficiale : ceea ce așteptau de la el. Mizeria ziaristică de totdeauna.

Puștile erau sub pat, în două cutii lungi. Era stupid să le lase acolo, dar a fost primul loc care i-a venit în minte cînd Francisco a bătut la ușă. Doar cinci sau șase zile. Situația era complet nouă. Era un joc sau un adevărat pericol ? Ar putea să îngroape cutiile în curte.

Pericolul care-l pîndea îi măgulea vanitatea. Dacă-l vor da jos pe Batista îi vor recunoaște gestul. Sebastian închise ochii cu o grimasă. Era o stupiditate. L-au forțat să se angajeze mai mult decît ar fi dorit.

Sebastian se gîndi dacă armele ascunse sub pat vor servi la ceva. O bucățică de plumb totuși putea să ucidă. Să sfîrșească cu totul.

Dacă-i găseau armele în casă îl vor băga la închisoare. Era o istorie veche și sterilă. Cuvintele sînt altceva. Acționează în alt sens. Închise ochii și dori ca un copil ca armele să dispară cînd îi va deschide din nou. Nu avea chef să scrie despre tutun. Se ridică să bea apă și trecînd

prin fața camerei se dădu înapoi. Da, cutiile se vedeau din coridor. De ce nu ascunsese Francisco armele într-o mobilă sau într-un instrument muzical ?

Realitatea era prea crudă.

Bău jumătate de pahar de apă minerală.

Norma trebuia să sune și Sebastian nu voia s-o primească în casă. Ar descoperi imediat cutiile sub pat. Voia s-o vadă — lîngă ea orice preocupare îi părea fără însemnătate.

„Putem petrece noaptea într-un hotel", gîndi cu voce tare lovindu-și o mînă cu pumnul. Niciodată nu fusese într-un hotel cu Norma. Totul ar părea diferit într-o încăpere străină.

— Nu te-am sunat mai înainte fiindcă a trebuit să stau cu o prietenă care tocmai a născut.

— N-are importanță, răspunse Sebastian ușurat că în sfîrșit sunase. Nu te preocupa. Am ceva să-ți spun și sînt sigur că o să-ți facă plăcere.

— Ce anume ?

— Am să-ți spun cînd te văd. Rămîi acolo. Ne întîlnim în Havana. Îți amintești de restaurantul de la Neptun lîngă Prado ? Da, chiar acela. Voi fi acolo într-o oră.

Sebastian parcă automobilul în fața unuia din leii de la Prado. Urcă prin aleea centrală înconjurată de copaci. Înainte, pe acolo se plimba în fiecare duminică burghezia. Sebastian își amintea gravuri vechi. Fiecare trăsură era însoțită de un nor de praf pe Noua Alameda. Negrii cu pălărie și tunică conduceau trăsurile pe drumul pietros. Își amintea fotografii cu bărbați îmbrăcați în negru și femei cu umbrelușe și rochii care se tîrau pe pămînt. Săracii întindeau mîna așezați

în jurul fîntînii La India. Dar lucrurile s-au schimbat.

Acum se numea Aleea Martí. Frunzele dese se uneau formînd arcuri deasupra capului lui Sebastian. Era încă ziuă şi zări totuşi spatele unui cerşetor adormit pe o bancă de marmură. Numele se schimbaseră, dar lucrurile continuau să fie la fel. Burghezia trecea acum în Buickuri şi Cadillacuri : Prado nu-i mai interesa : aveau case cu piscine şi cluburi la Miramar. Un lustragiu îl strigă şi un vînzător ambulant îl confundă cu un turist şi încercă să-i vîndă nişte jocuri de zaruri. Sebastian îi răspunse în spaniolă. Vînzătorul fu surprins : „Drace, dar pari un american".

Dintr-o dată un val zgomotos de puncte negre acoperi cerul şi începu să se aşeze pe ramurile cele mai înalte. Erau vrăbii şi păsări negre. Sebastian se opri să le vadă coborînd ca nişte covoare peste copaci. Băncile de marmură şi leii de bronz erau pătaţi de excrementele lor.

Trecu prin faţa hotelului Siboney. Va cere o cameră cu vederea la stradă. Se lăsă furat de gînduri plăcute, cum va coborî dimineaţa cu Norma să ia micul dejun. Toate astea îi încălzeau inima.

Norma îl aştepta deja, plimbîndu-se prin faţa restaurantului. Sebastian îi luă mîna şi un parfum pătrunzător îl tulbură cu dulceaţa lui crudă. Avea o rochie de fir albastru, brodată cu flori mici, albe.

— E frumoasă rochia, îi spuse amintindu-şi de îmbrăcămintea ei scandaloasă. Va fi uşor să o facă să treacă drept soţia lui la hotel. Îi va spune

hotelierului că tocmai au sosit din provincie. Dacă protesta, îi va da niște bani în plus.

— Mi-a făcut-o croitoreasa mea. Cuvintele îi sunau străine pe buze. Era pentru prima dată că purta o rochie făcută la croitoreasă. Tocmai i-o dăruise Manuel.

— Vrei să mănînci acum?

— Da, hai să mîncăm. Ce voiai să-mi spui?

— Să comandăm întîi. Sebastian amînă vestea ca să nu-l întrerupă chelnerul.

— Ți-ar place să-ți petreci noaptea în hotelul Siboney? Este chiar aici, după colț. Putem închiria cea mai bună cameră din hotel — chelnerul dispăru în spatele ușii de la bucătărie.

— Da, mi-ar place, dragostea mea, într-adevăr, dar nu pot în noaptea asta. Prietena mea este singură și mă așteaptă. În altă zi, cînd vrei.

— Nu poți să-i spui să caute pe altcineva?

— Nu, nu pot. Îți jur. Ea depinde de mine. Este singură cu fetița. A ieșit chiar ieri de la maternitate.

— De ce nu mi-ai spus la telefon?

— Ți-am spus, ți-am spus că nu am putut să te chem pentru că am stat cu prietena mea de care îți vorbesc. În plus, nu mi-ai dat răgaz.

— Nu are pe nimeni altcineva care să poată rămîne cu ea? întrebă convins deja că e vorba de alt bărbat.

— Sîntem trup și suflet, nu te mint. Soțul ei a părăsit-o și familia ei nu e în Havana. Ea este din Sagua la Grande.

— Bine. Sebastian încercă să-și controleze neliniștea. Cel puțin putem mînca împreună.

— Într-adevăr, voiam să rămîn cu tine astăzi, ar fi fost grozav. Dacă nu aş fi vrut să te văd, nu te-aş fi căutat la telefon. Dacă poţi ieşi devreme, voi trece pe acasă.

— Nu-ţi face gînduri, rămîi cu prietena ta — puţinele minute în care mai stăteau alături căpătară o importanţă nemăsurată. Poate că vom putea merge mîine.

— Da, mîine e perfect. Să mergem mîine.

— La ce oră trebuie să te întorci ?

— Pe la zece. Mai avem încă destul timp. Manuel era de gardă la închisoare pînă la unsprezece.

În chiloți, culcat, Luis Reyes citea ziarul. O servitoare îmbrăcată în alb îl anunță pe Sebastian și-l conduse după aceea în cameră.

— Mă îmbrac și plecăm — patul trosnea în timp ce Luis se ridica cu greu. Putem mînca pe drum.

Văzîndu-l cum își pune cămașa, Sebastian îi aminti de vremea cînd mergea cu gașca la plajă...

— Cum de-ți aduci aminte? Niciodată nu m-am gîndit că cineva își dă seama de asta... Mă rușinez de pieptul meu, ca și cum aș avea sîni, de asta îmi pun întotdeauna un pulover cînd merg la plajă. Încă îți amintești de asta. Eu nu-mi amintesc niciodată de nimic. Luis schimbă conversația. Tocmai citeam în ziar cum toată lumea îl pupă în cur pe Batista. Știi, bătrînul este pentru Batista. Nu-l înțeleg. Toți sînt la fel. Cuba are nevoie de un om puternic, spun ei, ca să apere capitalul și să-i pună pe muncitori la locul lor. Dar de unde știu ei asta?

— Ceea ce mă enervează mai mult la Batista e felul de putere pe care-o are, puterea unui om din spatele unui pistol. Sebastian se gîndi la armele ascunse timp de o săptămînă sub pat. Se simți mai neînsemnat ca de obicei.

În timp ce Luis se îmbrăca, Sebastian se uita prin cameră. Era atît de enormă, mobilele de abanos atît de întunecoase, că-i păru ostilă. A trecut mai mult de un an de cînd nu-l mai vizitase pe Luis. Nu-şi amintea de ce nu se mai vedeau. Cu cîteva luni mai înainte Luis a trecut cu maşina şi l-a strigat. Acum îl va însoţi la plantaţie, la sfîrşit de săptămînă.

Luis deschise dulapul şi scoase o pereche de pantaloni ; avea deja pe el o cămaşă pe deasupra. Cînd închise uşa, oglinda reflectă lumina care intra pe fereastră şi o duse de la un capăt la altul al peretelui verzui.

La ieşire, mama lui Luis îi opri :

— Sebastian, unde ai fost tot timpul ăsta ? Trebuia să vii să ne vezi mai des. Te-ai căsătorit ? Nu ? Bun, n-are importanţă, un băiat atît de bun ca tine are întotdeauna de unde alege. Cîte candidate te aşteaptă ? Aveţi grijă pe şosea, ştiţi ce proaste sînt şoselele. Sper că Vidal a aranjat casa şi a trimis să schimbe lenjeria de pat.

Închiseră poarta gardului negru şi înalt care înconjura grădina şi trecură strada.

— N-o înţeleg pe bătrîna, trăieşte pe altă lume, mereu îmi cere să fiu drăguţ cu oamenii... Sînt obosit să fiu drăguţ. Înainte de a fi venit tu, cîteva minute înainte de a fi venit tu, a venit la mine în cameră să-mi spună că se căsătoreşte un văr de-al meu. Bătrîna deborda de veselie. Verii mei nu locuiesc aici, locuiesc în Buenos Aires. Ei i se pare fantastic şi m-a întrebat dacă nu sînt emoţionat. Nici măcar nu-i cunosc. Nu i-am văzut în viaţa mea. Vrea să le scriu o scrisoare... Nu ştiu de ce s-a entuziasmat atît cînd te-a vă-

zut, pe ea n-o interesează nici cît negru sub unghie dacă te vede sau nu.

— Bătrînilor trebuie să le ierți ceea ce nu suportăm la alții. Sebastian evocă plictiseala ce-o simțea cînd își vizita părinții.

Din două-n două colțuri de stradă treceau prin fața unor grupuri de cinci sau șase persoane așteptînd nerăbdători vreun vehicul. Sebastian nu găsi un motiv convingător să explice de ce el călătorea în mașină și nu stătea ca și ei pironit în bătaia soarelui. Trecură prin fața unei cafenele :

— Putem lua micul dejun în Parcul Central, am stomacul deranjat.

— Da, bine... Ce scrii tu pentru revista asta ?

— Din toate cîte puțin. Zilele trecute, de exemplu, mi-au dat să scriu ceva despre tutun. Eu nu știu nimic despre tutun. De obicei scriu politică. Cel mai rău este că trebuie să fiu mereu la curent cu ultimele știri. După o vreme ai impresia că tot ce se petrece în lume face parte dintr-un joc drăcesc. Uneori mă distrez inventînd știri, așezat la mașina de scris.

— Cauți o problemă...

— Nu, oricum la New York aproape întotdeauna îmi schimbă informațiile fără să altereze faptele. Poți lua de pildă un lucru fără viață, o piatră, de exemplu, și să-l prezinți ca pe ceva vicios. Totul depinde de cum abordezi problema. De adjectivele ce le pui.

— Ai dreptate. De multe ori oamenii iau unele lucruri din ce spun eu și cînd le repetă sună ca ceva teribil. Niciodată n-am gîndit așa.

— Da, asta se întîmplă cu toată lumea... Este singura treabă pe care am găsit-o fără să am un şef pe cap tot timpul, spuse Sebastian ca să schimbe subiectul.

Se aşezară lîngă peretele de sticlă care separa cafeneaua de Parcul Central. Pe lîngă cafea cu lapte şi pîine, Sebastian a cerut suc de portocale. Niciodată nu bea la micul dejun suc, pentru că storsul portocalelor în fiecare dimineaţă era complicat. Luis scoase caimacul cu linguriţa, din laptele fiert, vărsînd cîteva picături pe masă.

Sebastian se uită la statuia lui Martí din centrul Parcului. Mîna ţeapănă a Apostolului arătînd înspre mare, părea să indice ieşirea din Havana. Odată un marinar nordamerican s-a căţărat pe statuie şi a urinat pe capul de marmură. Puţin a lipsit să fie linşat. Pînă la urmă totul s-a potolit cu scuze oficiale. Ambasadorul de la Washington a pus o ofrandă de flori la picioarele statuii.

— Poate că marinarul se săturase de statui, de steaguri şi de imnuri naţionale, a comentat Sebastian... Statuile nu spun nimic.

— Nu te-ai schimbat. Dacă i-ai vedea acum pe ceilalţi colegi ! Îţi aminteşti că eu spuneam că niciodată nu voi lucra pentru plantaţie ? Anul trecut eram cu o fată şi într-o zi m-a întrebat de ce nu lucrez ca toată lumea. Am vorbit cu bătrînul, care mi-a spus să trec pe la birou ziua următoare. M-am dus. De atunci nu am încetat să mă duc la birou. Apoi tipa a început să mă supere cu dinţii. Voia să-mi scot dinţii şi să-mi pun alţii noi. Îi am puţin pătaţi. Ai văzut

că unii nu au smalţ, dar asta este din naştere. Ce mai vrei ? Am încetat s-o mai văd. De fiecare dată cînd îi spuneam ce gîndesc despre lucruri, despre orice, spunea că sînt nebun. (Luis strică trei chibrituri ca să aprindă o ţigară.) Dacă o să mă căsătoresc cu ea îmi va cheltui toţi banii în timp ce eu mă distrug în birou. Chiar acum, sînt sigur, este undeva printr-un bar cu un papiţoi de la Yacht-Club. Văd totul ca şi cum ar fi în faţa ochilor mei. Sînt tipul de bărbat pe care-l înşală femeile... Nu vreau să fiu încornorat. Vreau o femeie înţelegătoare în care să pot avea încredere. Presupun că asta este o idee învechită. Vărul meu spune că a nu te căsători pentru bani este un semn de slăbiciune.

— De ce nu laşi biroul ca să faci ceva care să-ţi placă cu adevărat ? Ce poţi pierde ? Dacă ai nevoie de ajutor, contează pe mine. Oamenii ar trebui să-şi schimbe munca tot la doi ani.

— Îmi pare rău de tatăl meu. Nu ştiu ce aşteaptă de la mine. Cum poate să-i placă să trateze cu banca şi inspectorii guvernului şi muncitorii ? Asociatul este la fel. Toată ziua stau aşezaţi în birou, telefonînd ca nişte apucaţi, vîrînd mereu degetul în găurelele discului. Asta mă indispune întotdeauna.

— De ce nu-l laşi pe fratele tău să-şi asume întreaga răspundere ? întrebă Sebastian pentru a-şi prelungi plăcerea vinovată de a pătrunde în intimitatea celor din familia Reyes. Fratele tău este mai mare ca tine...

— Bernardo nu ştie nici unde îi e capul. Nevastă-sa este un monstru. Vorbeşte într-una... pare o iapă cu dinţii aceia atît de mari. Ea şi

fratele meu l-au convins pe tata să-şi facă un palat în Country Club. Tatăl meu este atît de prost încît a acceptat. Nu înţeleg cum toţi aceşti bani ies numai din vînzarea sacilor de zahăr.

Îi lăsară un bacşiş chelnerului care, sprijinit de perete, îşi curăţa unghiile cu o scobitoare. Lăsaseră maşina pe strada Prado. În faţa hotelului Siboney imaginea Normei îi apăru în faţa lui Sebastian :

— Poate ar trebui s-o chemi pe fata aceea care îţi place.

— De zile întregi vreau s-o chem. Dar niciodată nu pot să-i spun ceea ce vreau să-i spun. Nu mă lasă. De ce mi se întîmplă asta ?

— Sînt cu o fată, Norma. O cunoşti. Îmi place să fiu cu ea, să uit toate mizeriile care-mi trec prin cap cînd sînt singur.

— Dar tu eşti altfel. Tu nu vrei să faci bani. Luis aproape că auzi vocea tatălui său exclamînd că Sebastian era un om fără căpătîi. Ca să faci bani trebuie să te căsătoreşti bine.

Traversară Havana Veche urmînd încet caravana de maşini. Străbătură spaţiul şi totul deveni verde cînd începură să prindă viteză înspre Matanzas pe şoseaua centrală.

— Cînd oboseşti, să-mi spui, să trec eu la volan.

Cu un kilometru înainte de a ajunge văzură răsărind printre cîmpurile de trestie vîrful coşului de la plantaţie. Centrala părea un elefant mort cu trompa spre cer. Administratorul era în poartă.

— Ce mai faci, domnişorule Luis?

— Bine, Vidal. Ţie cum îţi merge?

— Dumneata ştii cum stau lucrurile pe-aici cînd se apropie culesul. Cum l-ai lăsat pe bătrîn?

— Nu-i merge foarte bine; are ceva la spate.

— Ce rău îmi pare...

— Bine, aşa stau lucrurile. Am adus nişte hîrtii să le completezi şi să le semnezi.

— Da, mi-a telefonat ieri tatăl dumitale.

— Adevărul este că bătrînul se gîndeşte la toate. Nu are nevoie să-l ajute nimeni. Uită-te, mai bine la hîrtiile astea acum, înainte să se piardă.

— N-ai să te schimbi niciodată, domnule Luis. Văd că ai adus un prieten.

— Uite, îţi prezint pe prietenul meu, Sebastian Soler... Nu te deranjează dacă mergem să ne spălăm puţin, Vidal? Sîntem obosiţi şi murdari.

— De loc, duceţi-vă imediat — nu ştia niciodată ce să spună. „Tot timpul băgat în acest infern, uiţi şi cum să mai vorbeşti."

O oră mai tîrziu toţi erau aşezaţi în jurul unei mese lungi şi înguste: Bananele prăjite erau atît de îmbibate de unt încît Luis le-a lăsat pe marginea farfuriei.

Cînd au venit ceştile de cafea, administratorul se îmblînzi şi spuse că strînge bani să-şi cumpere o casă cu mai multe apartamente în Havana. Se gîndea să se retragă, să trăiască din rentă. Explică totul cu o expresie stupidă pe faţă.

— Pentru asta doar am rămas atîta vreme la ţară. Nu vreau ca fiica mea să crească printre ţă-

rani, conchise Vidal. Mîine noaptea vor fi gata rapoartele astea. Poţi să-i arăţi prietenului dumitale plantaţiile de dimineaţă. Voi fi în birou dacă aveţi nevoie de ceva.

— Noapte bună, Vidal.

— Noapte bună, băieţi.

Pe sub plasele de ţînţari, vocile lui Luis şi Sebastian se ridicau şi se risipeau în rafale. Un greier cînta sub pat. Dincolo de fereastră se deschidea noaptea imensă.

— Să-ţi spun ceva, nu ştiu dacă ţi se întîmplă şi ţie, dar cînd sînt aici mi se pare imposibil să existe persoane care trăiesc în Havana. Mă simt separat de totul — spuse Luis, înainte de a adormi.

Sebastian se gîndea ce face Norma. Probabil că dormea cu altul. Prima dată cînd au ieşit...

Norma aştepta autobuzul sub un plop. Sebastian o văzuse din maşină şi se oprise s-o ducă acasă. Norma acceptase, dar în loc să meargă acasă, s-au dus pe plaja Marianao şi la trei dimineaţa erau împreună în pat. Două săptămîni mai tîrziu Norma şi-a lăsat lucrul fără să-i anunţe pe părinţii lui Sebastian. „Servitoarele acestea devin din ce în ce mai imposibile, spusese mama lui, imposibile."

Sebastian se întristă în întuneric, se simţi vinovat de a fi transformat-o într-o prostituată. Da, puţin lipsea ca să-i închirieze o cameră în strada Crespo. E mult de cînd Norma se culca cu unul şi cu altul şi căuta pe cineva să o întreţină. Dacă nu ar fi fost el, ar fi fost altul.

Liniştea încărcată a nopţii şi briza îi întrerupseră gîndurile. Camera căpăta formă şi greutate,

costrastînd cu gîndurile lui călduțe și răvășite. Punctul cel mai luminos din cameră era rama albastră a ferestrei și vîrful unor obiecte metalice. Scrută întunericul și putu descoperi formele ample care se uneau cu noaptea : patul lui Luis, o masă, comoda și două scaune pline de hainele în dezordine puse pe spătar... Ar fi făcut la fel în situația Normei, se gîndi Sebastian întorcîndu-se în pat. Mai bine să-și închirieze corpul decît să muncească pentru persoane ca părinții lui. Ultimul lucru pe care l-a văzut înainte de a adormi au fost pantofii lui Luis sub pat, de cealaltă parte a încăperii.

Se deșteptă în zori. Razele oblice de lumină alergau pe perete, cocoșii cîntau aproape, apoi departe și apoi din nou aproape. Prima impresie pe care o avea deschizînd ochii era aproape întotdeauna de neliniște. Dar azi deșteptarea a fost plăcută. Dormise bine în ciuda patului străin și mirosului de ierburi parfumate al cearșafurilor. Fiecare casă are mirosul ei propriu. Sebastian nu dormise niciodată în două paturi cu același miros.

În timp ce mîncau, unul din muncitori s-a apropiat de Luis să-i vorbească de fiica lui. Era bolnavă și trebuia să o ducă la oraș. Luis îi dădu douăzeci de pesos înainte ca omul să-și fi terminat povestea.

— Nu mă interesează banii, îmi este egal, dar modul cum trebuie să-i ceară mă supără. Își închipuie că trebuie să-mi prezinte un spectacol de mizerie și Luis înmuie o bucată de pîine în cafea, ducînd-o cu grijă la gură.

— Ai noroc că nu te-a omorît. Pălmașii trebuiau să-i ucidă pe toți moșierii.

— Tatăl meu vine aici și profită de toate astea. Aproape că-i place să vorbească cu el. Simte că toate acestea îi aparțin și că el a făcut totul. Presupun că aș putea face același lucru dacă aș vrea.

După prînz ieșiră să vadă ferma. Vidal îi zări și se apropie de ei. Luis îl întrebă cînd începeau să taie trestia, ca să întrebe ceva.

— În două săptămîni, spuse Vidal ca și cum Luis ar fi trebuit să știe.

În curînd muncitorii se vor grăbi să vină din fermele și satele din regiune. Vor tăia trestia, vor transpira și se vor mișca ritmic sub soare. Căruțele vor duce trestia pe drumuri printre cîmpiile de trestii ; căruțașii vor înjura animalele dîndu-le nume de aștri, pe măsură ce vor înainta spre plantație. Trestia va fi tăiată, cîntărită, aruncată în moară și măcinată ; sucul va fierbe și va fierbe pînă ce se va transforma în dulci cristale cenușii.

— Mulți șoareci și gîndaci cad în coșare, explică administratorul. Și știți că atunci cînd le spun asta celor din Havana, totdeauna se sperie. Nu-și dau seama.

Luis merse pînă la centrifugă. Auzi voci care se ridicau de jos :

— Nu știu bine care este. Nici unul nu are aerul să fi făcut ceva în viață. Tatăl este un fiu de lele, iar fiul pare a fi un bleg.

— I-a dat lui Rigobelto, acela care dă mereu tîrcoale casei administratorului, douăzeci de pesos ca să-și ducă fiica la doctor. Cred că nici măcar nu-i bolnavă.

— Dacă i-am fi cerut noi ceva, desigur că nu ne-ar fi dat nimic. Rigobelto este un zgîrcit.

Luis se apropie să le vorbească. Le-ar fi dat şi lor bani. Văzu pe cei doi oameni pe pămînt sub centrifugă, plini de unsoare, asudaţi şi chinuindu-se cu o cheie englezească... În realitate nu avea nimic să le spună. Merse înspre Vidal şi Sebastian.

Administratorul rămase pe plantaţie şi cei doi prieteni se îndreptară spre casă. Luis purta nişte cizme strîmte de călărie pe care le lovea cu o ramură uscată. Roţi ruginite şi alte piese de motoare stricate erau înşirate pe pămîntul roşu care înconjura clădirea plantaţiei.

— Am auzit pe doi muncitori vorbind de noi. Au spus că sînt un bleg şi tatăl meu un pui de lele, spuse Luis rîzînd în hohote. Presupun că au dreptate.

— Din punctul lor de vedere, da.

— Cum voi putea face ceva ştiind că ei gîndesc aşa despre noi ? Asta este diferenţa dintre mine şi tatăl meu. Nu-mi explic cum poate să se entuziasmeze de afaceri dacă toată lumea îl urăşte. Încerc să fiu ca ei dar nu pot. Îţi jur, Sebastian, nu pot.

Trecură nişte lucrători :

— Bună ziua, spuseră, lungind ultimul cuvînt.

— Acum nu ştiu dacă sînt amabili sau îşi bat joc de noi, exclamă Luis.

— Puţin din amîndouă. Sebastian luă o piatră şi o aruncă cît putu de departe.

— Aveţi mult zahăr de ultima calitate ?

— Da, bătrînul vinde mult zahăr în afara cotei. Este interzis, dar el dă bani şi inspectorii tac. Peste tot e la fel.

— Nu există nimic mai plictisitor decît cîmpul. Copaci şi vaci stupide, noroi şi ţînţari. Luis îşi frecă pişcăturile pe care i le făcuseră pe frunte noaptea trecută. Mergea înspre maşină cu Sebastian : cum trecuseră insectele prin plasă ? Luis văzu nişte ţărani lucrînd pe un ogor apropiat. Dădeau impresia că au petrecut toată noaptea acolo.

— Priveşte la ţăranii ăştia. La Havana nimănui nu-i pasă de ţărani. Nu înţeleg cum or să le facă viaţa mai bună comuniştii. Întotdeauna vor fi pălmaşi. Este imposibil. Comuniştii l-au îngrijorat un timp pe tatăl meu. I-au organizat pe muncitori şi a trebuit să le mărească salariul. Chiar dacă ar cîştiga o mie de pesos pe lună, ţăranii tot nu ar avea nici un sens să trăiască. Trăiesc ca nişte animale. Iar dacă au, nu-l înţeleg eu. Eu nu înţeleg nici măcar de ce sîntem noi aici.

Ieşiră din terenurile plantaţiei şi o luară pe şoseaua dinspre Havana.

— Poate că ţăranii vor fi singurii supravieţuitori după ce bomba cu hidrogen va distruge toate oraşele lumii. Viitorul aparţine ţăranilor. Ei vor moşteni o lume radioactivă.

Luis nici măcar nu zîmbi la speculaţiile lui Sebastian.

Înaintară cîțiva kilometri în tăcere. Sebastian scoase brațul pe fereastră și simți soarele arzîndu-i pielea. Își lăsă brațul la soare. Piatra kilometrică marca 403 kilometri pînă la Havana.

— Ce s-a întîmplat cu comuniștii ? întrebă Sebastian.

— S-au ascuns toți. Dacă liderii muncitorilor nu sînt comuniști este mai ușor să-i cumperi. Noi am subordonat pe mulți lideri muncitori, dar pe comuniști aproape niciodată. Se iau prea în serios, cred în tot ce fac.

— În asta constă problema noastră — nu vedem că există totuși ceva care merită. Tu ești la fel ca tatăl tău și eu mă asemăn mult cu al meu. Am fost educați în aceeași ambianță de comoditate și minciuni. Singura diferență este că noi nu mai credem în sistem.

— Nu te înțeleg. Nu știu despre ce vorbești.

Acul care indica viteza oscila în jurul a optzeci de kilometri pe oră. Luis conducea. Sebastian își plimbă ochii peste cîmpul înverzit. Se lăsă în scaun și-și sprijini capul pe spătarul de piele.

— La Havana nu este nimic de făcut. De ce ne întoarcem ?

— N-are importanță, trebuie să faci ceva în viață.

Se opriră la Matanzas să mănînce. Restaurantul domina golful.

— Îmi place marea : se mișcă fără încetare, fără copaci, fără oameni, nici plantații. Îți jur, mi-ar place să am un yacht. Trebuie să cădem de acord ca să facem bani, Sebastian.

— Ți-am spus deja că poți conta pe mine. Dar cred că nu vei găsi ceea ce cauți, în lumea afacerilor. Afacerile te vor plictisi și mai mult. De ce nu scrii ? Ai o imaginație și o personalitate destul de puternică. Desigur, bani nu o să faci, dar ai deja destui. Ai putea să-ți cumperi o casă cu mai multe apartamente, să trăiești din rentă și să scrii. Ai putea chiar să-i omori în cărțile tale pe oamenii pe care nu-i suporți. Eu încerc să scriu un roman, dar nu-mi iese. Am prea multe lucruri în cap.

— Nu, trebuie cîștigați pe propriul lor teren. Rîd de tine dacă ești scriitor sau artist. Un scriitor este un tip ratat.

— Ce importanță are ? Mai devreme sau mai tîrziu toată lumea eșuează. Christ și doctrina lui de dragoste pentru aproapele tău este unul din marile eșecuri ale istoriei, și uite ce faimă are. În afaceri... Sebastian voia să continue să vorbească dar prietenul său se distra rupînd scobitori în patru. Poate era mai bine așa. Plantația îi demonstrase că nimic din ceea ce lăsase în urmă la Havana nu-l interesa cîtuși de puțin. Toate ingredientele vieții sale erau ca niște scobitori rupte pe fața de masă. Dacă le suflai pe jos nu s-ar pierde nimic.

— Mi se pare că ai apă în sînge. Trebuie să-i învingi în propriul lor teren. Eu vreau să fac un milion de pesos și atunci mă retrag, ca să nu-mi spună că sînt un ratat. Atunci poate o să scriu, o dată ce le-am demonstrat că pot triumfa. Atunci am să scriu tot ce gîndesc despre asociatul tatălui meu și despre bănci și de-

spre toată lumea asta. Sebastian, tu nu știi cum îi urăsc!

Vaporul de marfă de cealaltă parte a golfului se clătina pe apă.

— Știi ceva, ești singura persoană cu care pot vorbi despre lucrurile astea, dar uneori nu te înțeleg. Mi-ar place să știu ce-ai face dacă ai fi un om de afaceri, dacă de exemplu ai avea poziția mea.

— Asta-i imposibil. Oamenii nu se pot schimba.

— Tatăl meu, într-un timp, nu voia să umblu cu tine. Îți punea în spinare vina tuturor nebuniilor mele... De asta nu te-am mai văzut un timp. Dar nu s-a schimbat nimic. Nu înțeleg de ce nu pot să mă descurc la birou. Poate că trebuie să merg la un psihiatru. Cînd tu vorbești sau spui orice, oamenii te iau în serios. Dar cînd spun eu ceva, mi se spune mereu că sînt un băiețaș și nu mă iau în seamă. Nu știu de ce nu mă respectă nimeni.

— Pentru că ești mult mai sincer decît mine. Majoritatea lucrurilor pe care le spun eu, le spun conștient de cealaltă persoană. Dacă vrei să ajungi undeva, trebuie să înveți să minți, să înșeli, mai ales dacă vrei să faci un milion. În afaceri totul este minciună. Trebuie să te gîndești că țăranii sînt fericiți chiar dacă ei mor de foame.

— Nu știu ce vreau și nici ce trebuie să fac, exclamă Luis.

Rupse o scobitoare între degete și, dîndu-și capul pe spate, rîse zgomotos.

„Din partea lui Ernest Bowra, repetă vocea, este din partea lui Ernest Bowra." Sebastian nu-şi amintea de nimeni pe care să-l cheme Bowra. Niciodată nu auzise de numele acesta. Americanca trăgea la hotelul Surf. Asta era în faţa mării, lîngă Galiano. Pe măsură ce se apropia de Chei se simţea tot mai nervos. Ca şi cum ar fi pierdut douăzeci de lire. Probabil că era o bătrînă isterică. Mai mult ca sigur. Nici o frumuseţe nu l-ar căuta cu sufletul la gură, pentru că nu cunoştea pe nimeni în oraş. Oricum, el spera să întîlnească o femeie atrăgătoare. În noaptea asta Norma va bate la uşă şi nimeni nu-i va deschide. Nu putea trăi depinzînd de vizitele lui Norma. Ca şi cum ar fi fost singurul lucru şi restul vieţii sale ar fi fost un gol nelocuit. „Nancy" i-a spus că se numea : o voce poate înşela ca orice altceva.

Se aşeză şi o aşteptă într-un balansoar privind dalele portocalii cu arabescuri verzi care acopereau faţada. Funcţionarul hotelului îl privi şi Sebastian se legănă ca să-i treacă timpul. Nu se vedea marea în spatele zidului Cheiului, doar o lumină îndepărtată, lumina vreunui vapor.

De fiecare dată cînd auzea paşi, Sebastian se întorcea.

— *I hope I haven't kept you waiting too long*[1], spuse o fată înaltă cu o fustă largă, creață.

— Nu, îmi place să stau și să mă gîndesc aiurea, să privesc cum trec oamenii.

— Eu nu pot suferi să aștept. De asta îmi cheltuiesc toți banii cu taxiurile. Nu pentru că nu-mi plac autobuzele, ci pentru că dacă aștept mult, îmi vine să strig.

Sebastian se relaxă. Conversația răvășită a lui Nancy îi calmă nervii.

— Nu ți-e teamă că oamenii gîndesc că ești nebună ? Nu ți-e frică să vorbești așa unui străin ? Sebastian îndrăzni s-o întrebe, pentru că o femeie tînără și atrăgătoare nu avea de ce să se teamă de ridicol.

— Nu, nu mi-e frică, spuse și se așeză în fața lui Sebastian.

Toate trăsăturile feței i se confundau fără a se remarca nici una : ca să-i vezi ochii, trebuia s-o privești în ochi. Cînd își puse picior peste picior, Sebastian nu putu să-și stăpînească dorința de a i le privi. Fusta nu-i acoperea genunchii.

— Cît e ceasul ? întrebă Nancy încetînd să se mai legene.

— Opt și zece.

— Cred că au luat deja avionul pentru New York.

— Nu înțeleg.

— Sora mea s-a căsătorit în după-amiaza asta și se duc la New York să petreacă luna de miere.

---

[1] Sper că nu te-am făcut să aștepți prea mult (engl.).

De asta am venit la Havana, ca să nu trebuiască să mă duc la nuntă. (Nancy se abținu să mai continue, ca să nu spună că sora ei se căsătorise cu bărbatul care înainte fusese logodnicul ei : tatăl său îi plătise călătoria în gay *Havana*[1] ca să nu stea la Philadelphia în timpul nunții.) Detest ceremoniile.

— Adevărul este că eu nu-mi amintesc de nimeni cu numele de Ernest Bowra. De unde ți-a spus că mă cunoaște ?

— Ți-am spus că era un prieten pentru că nu voiam să-ți spun că era tatăl meu. Sînt obosită să-mi aranjeze mereu, totul. El este acționar la revista *Metropolitan* și a telefonat la New York pentru a cere numele corespondentului lor aici la Havana. Dacă te deranjează, nu trebuie să mă însoțești, poți pleca, nu fi îngrijorat.

— Chiar dacă mă gonești, acum nu plec, protestă Sebastian. Înțeleg că aceste lucruri supără. Să mergem, nu te mai gîndi la asta, ridică-te pentru că am să te conduc prin pădurea cubană.

— Eu nu sînt întotdeauna așa, în cîteva ore sper să mă simt mai bine.

Cînd ajunseră la Tropicana, Nancy începea deja să se simtă în voie cu Sebastian, iar imaginea sorii sale cu Andrew se îndepărta de creierul ei ca avionul care-i conducea la New York. Grădina ce o străbăteau i se păru intrarea unui conac straniu și nu a unui cabaret ; totuși, Nancy nu protestă.

---

[1] Vesela Havană (engl.).

Chelnerul îi așeză într-o parte a salonului, lîngă niște stîlpi. Scena era întunecată. Orchestra cînta un dans.

— Niciodată nu am reușit să capăt o masă bună de cînd vin aici, spuse Sebastian privind înspre centru salonului.

— Nu cred nici un cuvînt, toată atitudinea asta este o poză intelectuală, spuse Nancy zîmbind.

— Cînd merg la cinematograf, întotdeauna constat că au schimbat programul, sau dacă invit o persoană la masă, înseamnă că au închis restaurantul, sau că-i prea plin.

— Asta se întîmplă tuturor, numai că tu exagerezi...

— Te simți bine aici ?

— Îmi place pentru că nu pare un *night-club*... În asta mă deosebesc de restul familiei mele. Mie nu-mi place să beau, pentru că nu găsesc nici o plăcere în băutură.

— De ce ai cerut un Martini atunci ? Dacă vrei, mergem în altă parte, nici mie nu-mi plac cabaretele, vin aici ca să trec drept un om matur și de lume.

— Nu, nu, să rămînem aici. Îmi place să beau puțin din cînd în cînd, ca să fiu sigură că nu pierd nimic bun.

După lumini, și coapse, și haine pe talie cu coadă de păun, și șolduri dulci, și cîntece scîrboase, și glume cu dublu înțeles pe care Nancy nu le înțelegea și din nou întuneric, Sebastian întrebă :

— Ce faci ca să trăiești ? Trăiești din rentă, cauți un soț, sau ești femeie ambițioasă și independentă ?

— Eu nu știu ce sînt. Fac ceramică ca să-mi treacă timpul. Îmi place să lucrez cu mîinile. Să fac ceva cu mîinile. O să-ți arăt niște piese... Cînd o să mă întorc, pentru că nu am adus nimic cu mine. Dar cel mai important este că am un tată milionar. Mă supără că am un tată atît de puternic, încît toate problemele pe care le am, el vrea să mi le aranjeze întotdeauna în felul lui.

— Nu trebuie să te complexeze. Cînd oamenii bogați încep să se simtă vinovați de bogățiile lor, sînt lichidați. Aceasta este problema Statelor Unite : o țară bogată care nu știe să se bucure de bogățiile ei. În fond, este o țară puritană. Acum, că este în decadență, este momentul în care oamenii se pot distra mai mult și nici asta nu știu s-o facă...

— Este prea complicat pentru mine. Nu am chef să mă gîndesc... Știi cu cine semeni ?

— Nu.

— Cu Bette Davis, ai aceeași ochi.

— Asta-i ridicol, spuse Sebastian, semăn cu Sebastian și cu nimeni altul... Trebuie să merg la toaletă, mă întorc imediat.

Nancy rămase singură și bău o înghițitură de Martini. Era pentru prima dată că un bărbat îi cerea scuze ca să urineze. Este adevărat că toată lumea trebuie să facă treaba asta din cînd în cînd : nu știa dacă era un gest sincer sau o grosolănie.

— Nu ştii ce efect a făcut asupra mea cînd mi-ai cerut voie să mergi la „domni", spuse Nancy cînd Sebastian se întoarse zîmbitor. Îmi amintesc că de copil mă jucam de-a căsătoria cu un prieten. Păpuşile mele erau copiii noştri. Presupun că au fost primele mele experienţe sexuale. Victor, aşa se numea, locuia vizavi de casa mea. Întotdeauna voia să vadă cum urinează păpuşile mele. Toate păpuşile mele puteau să bea apă şi să urineze.

— Presupun că toată lumea are în copilărie o experienţă asemănătoare.

— Poate ţi se pare ridicol : dar... ştii să dansezi ?

— Dacă nu ne mişcăm prea mult, cred că da. Putem încerca boleroul acesta.

Nancy îşi sprijini obrazul de gîtul lui Sebastian.

— Vezi că nu este prea greu, spuse căutîndu-i ochii.

— Nu crezi că dansul este un pretext pentru a strînge în braţe o persoană de sex diferit ?

— Ah, taci... nu-ţi dai seama că sînt o femeie şi că-mi place să mă iluzionez şi să cred că persoanele nu au nimic dezagreabil pe dinăuntru.

Sebastian îşi aminti că Norma îi accepta orice capriciu cu toate că nu înţelegea nimic. Voia să se joace cu Nancy cum se juca cu Norma şi era dificil. Nancy era mai inteligentă şi putea să-i facă observaţie.

Întorcîndu-se la masă, Sebastian văzu că unul din ciorapii lui Nancy căzuse şi-i atîrna moale în jurul gleznei. Alunecase ca o piele de şarpe în timp ce ea dansa cu o expresie de extaz pe faţă.

Voise să o sărute în timp ce dansau, dar acum ciorapul căzut îl dezgusta.

Cînd se aşezară, Nancy îi întinse mîinile peste masă şi închise ochii. Sebastian îi apucă amîndouă mîinile dar nu putu să-şi alunge din minte imaginea ciorapului atîrnînd moale în jurul gleznei. Faţa atrăgătoare a lui Nancy părea să aparţină altui corp. Pielea ridată a unei femei moarte şi faţa unei tinere. Dacă ar fi fost Norma, nu s-ar fi răcit sexual. Norma era ca un mic animal şi niciodată nu avea pretenţia că e o doamnă. Încercă să nu se gîndească la Norma. Îi plăcea compania lui Nancy şi se purta ca un nevrotic.

— Eu cred că tu spui la toată lumea că nu ştii să faci nimic ca să te contrazică... Nu credeam că ştii să dansezi atît de bine. Detest bărbaţii care vor să strălucească cînd dansează.

Cînd se întoarseră în maşină se sărutară şi se îmbrăţişară ca nişte lemne uscate, Sebastian îi ceru să meargă cu el, şi ea spuse că nu acum, ci atunci cînd se va întoarce la Havana, că mîine trebuie să plece şi era tristă. În gînd, Sebastian o vedea pe Norma bătînd la uşă... Casa era goală şi cîinii lătrau şi lătrau şi nimeni nu deschidea uşa.

•

Trei nori marcau cerul.

Norma mergea în faţă şi Sebastian observă că se îngrăşase. Rochia îi strîngea corpul ca pielea unui şarpe. Era încă atrăgătoare, se gîndi, luînd-o de braţ ca să treacă strada. Ea îi ceru să meargă mai repede. Cinematograful era la vreo

patru sute de metri. Traversînd în fața Universității din Havana, văzură studenții arzînd simbolic Constituția în fața Almei Mater pe șirul înalt de scări. Sarcofagul era înconjurat de o gardă de onoare.

La 26 iulie mai puțin de o sută de oameni, conduși de un avocat cu ochii triști și febrili, asaltaseră cazarma Moncada în Santiago de Cuba. Un pumn de supraviețuitori așteptau judecata în închisoare. Guvernul a suspendat timp de patruzeci și cinci de zile garanțiile Constituției cubane.

Sebastian revizuise lista morților și deținuților : nu figura numele lui Francisco. Oricum se putea să fi murit. Telefonă la bancă și îi spuseră că Francisco era plecat. Mîine va trece pe acolo și-l va invita să mănînce cu el.

Niciodată n-ar fi putut să ia cazarma cu asalt, se gîndi Sebastian.

Studenții împărțiră foi volante. Norma luă două și-i dete una lui Sebastian, scrisă cu litere cursive pe hîrtie de gazetă. Sebastian se decise să scrie un articol despre studenți : să explice cum citeau Platon în timp ce zvîrleau cu pietre în poliție. În Cuba totul trebuia făcut și studenții trebuiau să facă de toate. Urcară peronul. Norma urmărea din ochi o femeie îmbrăcată în steagul cuban și o căciulă frigiană.

Sebastian încercă să controleze sentimentalismul ce-l cuprinse cînd megafonul începu să amplifice notele stridente ale imnului național. În circumstanțe mai puțin pline de emoție nu l-ar

fi mişcat. Discul zgîriat repetă aceeaşi strofă de patru ori — pielea de găină ce-i acoperea braţele dispăru.

„Constituţia este moartă şi dumneavoastră ştiţi cu toţii cine este responsabil : Batista, satrapul de la Columbia. Generalul s-a crezut..." Oratorul începu să strige şi să gesticuleze. Libertate, corupţie şi drepturile poporului fîlfîiră o dată şi încă o dată printre avalanşa de cuvinte. Sebastian se impacientă după cîteva minute şi-o întrebă pe Norma :

— Care este profesia cea mai veche din lume, prostituţia sau politica ? Ea îi vîrî cotul între coaste.

— Să mergem, o să ajungem tîrziu la cinematograf, spuse Sebastian.

Coborînd scările distinseră trei reflectoare lîngă piciorul coloanei. Cam vreo cincisprezece poliţişti blocau strada. Studenţii au observat şi ei maşinile — Strada San Lázaro se termina în faţa Universităţii.

Manifestanţii începură să ceară capul dictatorului : „Capul lui Batista, caaapul...!" Sebastian îşi imagină un cap enorm, umflat, despărţit de corp. Gălăgie pe străzi.

Cam optzeci de studenţi coborîră în fugă cei trei sute de metri ce-i despărţeau de poliţie. Alergau strigînd, posedaţi de entuziasm şi ură. Strigau mai tare şi mai tare, pe măsură ce coborau colina. Aveau dreptate. Spuneau adevărul.

Sebastian şi Norma se opriră la mijlocul primei sute de metri — pe trotuar.

Studenţii trecură, doi dintre ei priviră perechea şi surîseră ingenuu. Cîţiva metri mai jos, studenţii văzură că şirul de poliţişti crescuse ; erau aproape egali la număr cu manifestanţii. Se opriră brusc şi începură să alerge în direcţia opusă. Poliţiştii ridicară mitralierele. Sebastian o luă pe Norma de braţ şi o împinse spre golul unei uşi.

Un singur student continua să alerge înspre poliţişti ; braţele îi tăiau aerul ca un ventilator electric. Cu o voce răguşită striga din tot pieptul : „Caaaapul, caaaapul... !"

Nu văzu că tovarăşii lui încetaseră să mai alerge alături de el : îl părăsiseră. Cînd se deşteptă era prea tîrziu. Poliţiştii îl doborîră ca pe o haină fără om înăuntru. Sebastian fu paralizat. Ascultă doar răpăitul mitralierei.

— Să mergem, zise Sebastian automat Normei. Martorii se scurgeau din locul acela. Protestau fără forţă pentru a-şi linişti conştiinţa, fără să atragă atenţia poliţiei.

— Crezi că este mort ? întrebă Norma o dată aflaţi în afara primejdiei.

— Desigur.

Corpul îi slăbi ca o păpuşă de cîrpă şi simţi dorinţa să plîngă, dar ceva inconştient o obligă să reacţioneze împotriva victimei.

— Singur şi-a căutat asta. Cum era să-l lase poliţia să-l fi insultat pe Batista ?

— Tu m-ai omorî dacă te-aş insulta ?

— Eu nu sînt nimeni. Tu nu înţelegi niciodată nimic. Mereu amesteci lucrurile.

— Dar băiatul nu era înarmat.

— Da, dar faptul că mergea la Universitate nu înseamnă că ştie totul.

— Desigur că nu... Poliţistul care l-a ucis, probabil că niciodată nu a trecut de clasa a doua, dar avea o mitralieră în mînă. Asta-i diferenţa.

— Dacă te-a supărat atît, de ce nu te-ai dus să-l aperi ?

— Pentru că-mi era frică. Sînt un laş, nu toată lumea este curajoasă.

— Dacă studentul acesta ajunge să aibă o mitralieră, ucide la fel cu poliţistul.

— Da, dar nu avea.

— Ce s-a întîmplat, s-a întîmplat. Grăbeşte-te, întîrziem la cinema.

Intrară pe întuneric la jumătatea filmului. Chiar dacă ar fi ajuns la început, Sebastian nu ar fi putut să-şi şteargă din minte moartea studentului. Se petrecuse totul cu atîta repeziciune, că era înmărmurit. Cantiflas se mişca pe ecran. Sebastian aştepta să-l întrerupă Norma cu întrebări, dar îşi aminti că-l întreba doar cînd filmul era în englezeşte. Nu putea citi subtitlurile în spaniolă. Norma rîse.

Era primul om pe care Sebastian îl vedea murind şi se temuse doar pentru propria-i piele. Cantiflas începu să peroreze ; toată lumea rîse deodată.

În noaptea asta Norma căzu într-un somn adînc numai ce se întinse pe pat. Înainte de a se culca, se agită pentru studentul mort, dar adăugă că studenţii sînt nişte proşti dacă-şi închipuie că-l vor îngropa pe Batista. În timp ce Sebastian se dezbrăca, îi acoperi umărul cu sărutări.

Sebastian voia să facă amor cu Norma, dar ea dormea profund. Închise ochii şi căută o poziţie comodă. Somnul părea mai departe decît prînzul. Dorinţele lui nu coincideau niciodată cu circumstanţele. Doar pentru scurte momente se simţea una cu altă fiinţă omenească şi chiar şi aceste momente erau o iluzie. Momentul de contact nu era niciodată suficient. Persoanele nu se uneau niciodată, doar se încrucişau. Veneau din altă parte şi pînă la urmă se duceau în altă parte.

Sebastian se uită pe fereastră. Un om murise în faţa ochilor lui... Nu voia să fie victima vreunei stupidităţi politice. Nimic nu avea sens. A murit pentru că era un bleg. Un bleg care avea dreptate. Era teribil, dar unica soluţie părea să te situezi deasupra politicii. Auzi foşnetul palmierului şi încetul cu încetul îi distinse conturul. Palma Real : moale pe dinăuntru şi inutil. Trunchiul său era prea moale ca să se poată construi ceva solid din el : doar colibe precare în care locuiau indienii de acum cinci sute de ani. Fructul palmierului era bun numai ca hrană pentru porci. Palmierul era o aparenţă. Miezul moale al palmierului îi repugna lui Sebastian. Copil fiind, descoperise un palmier pus la pămînt după un ciclon. Înfipsese o dată şi încă o dată cuţitul în măduva moale a copacului, pînă cînd obosise, neîntîlnind nici o rezistenţă. Ţara lui era ceva gol, o convexitate. Mii de ani erau necesari unei ţări ca să devină o realitate. Ca Spania sau Anglia. Pînă şi Statele Unite erau o cîmpie pustie. Cuba, un corp suav, inform.

Palmieri peste tot şi abuzuri peste tot. De la Batista, guvernînd ţara pentru cîteva burţi, pînă la funcţionarul de judecătorie care acceptă mită. Palmierul orna scutul naţional, mii de ştampile de cauciuc îl imprimau în documente şi hîrtii pentru a legaliza furtul şi crima.

Nu-şi găsea somnul. Unde să se oprească? Viaţa lui individuală era pe primul plan. Norma deveni o obsesie. De ce nu se căsătorea cu ea? Cu Norma prin casă niciodată nu ar pierde timpul gîndindu-se la ceea ce nu avea soluţie. Cu alte femei intimitatea întotdeauna degenera în ceva sordid. Norma va fi întotdeauna o picătură de ulei în viaţa lui lichidă şi transparentă. Dorea să o posede pe Norma ca să se simtă viu. Acum, ori de cîte ori o vedea, voia s-o reţină. Îi era mereu teamă că îl va părăsi. Niciodată nu ar degenera într-un respectabil menaj burghez. Norma ar fi Norma, mereu. S-o convingă să accepte: trebuia s-o convingă. Nu-l interesa ce s-ar putea întîmpla şi nici pentru ce o dorea atît.

Se opri să o privească pe Norma cum respiră greu în somn, alături de el, şi trebui să se controleze ca să nu o trezească. Îi atinse o ureche şi ea îşi mişcă capul, prinzîndu-i mîna între capul său şi pernă. Sebastian zîmbi şi-şi scoase încet mîna.

Cu mîinile cufundate în părul creț, Norma îi mîngîia capul lui Manuel. Degetele păreau bucăți de scorțișoară prin părul negru îmbibat de briliantină. Se sărutau.

— Gata... Este ultima sărutare pe care ți-o dau, zise Norma trăgîndu-și capul. Ultima. Nici una mai mult.

Manuel rămase perplex :

— Dar, de ce ?

— Dacă vrei, rămînem prieteni ; asta da, dacă vrei tu. Dar eu nu mai vin niciodată cu tine în vreun hotel.

— O să-ți cumpăr alt ceas, unul mult mai scump, cu curea de aur și diamante și tot ce vrei.

Cearșafurile răspîndeau parfumul Normei. Bărbatul nu înțelegea. Patul încă păstra căldura corpurilor lor.

— Nu e asta, Manuel, nici pomeneală de asta. Nu face pe prostul. Dacă nu-mi oferi un apartament, va trebui să caut pe altul să mi-l dea. Ești un mincinos, e mai bine de un an de cînd mi-ai promis să-mi faci rost de un apartament. Te-ai certat cu mine pentru că nu mai aștept. Mai bine te-ai interesa, am pe altcineva care vrea să mă scoată de pe piață.

— Cine este ?

— Nu-l cunoşti. Este un bărbat foarte instruit, scrie fel de fel de lucruri şi vrea să se însoare cu mine.

— Minciună, în viaţa ta păcătoasă nu ai cunoscut nici un tip de soiul ăsta.

— Culcă-te tu pe urechea asta, aşa crezi tu. Norma şi-l aminti pe Sebastian aşezat în dosul unei maşini teribile de scris.

— Te omor dacă umbli cu alt bărbat. Tu nu mă cunoşti bine, Norma. Tu nu mă cunoşti încă.

— Priveşte, priveşte cum tremur, Norma îşi bătu joc scuturîndu-şi mîinile mecanic. Nu mă sperii cu uniforma ta.

Era în jupon. Asta-i mări zăpăceala lui Manuel.

— Eşti îndrăgostită de tipul ăsta ?

— Eu simt lucruri ciudate numai cînd sînt cu tine, dar nici aşa nu pot continua. Nu mai vreau să trăiesc cu bătrînii. Dacă nu-mi rezolvi problema, mă duc să trăiesc cu el. Nu înţeleg de ce sînt atît de legată de un nerușinat ca tine. Numai gura e de tine, Norma îşi trase rochia peste cap şi Manuel simţi că niciodată nu va mai strînge corpul acela.

— Nu pot face mai mult. Ce vrei să fac, să fur ? Nu sînt decît un sergent. De unde vrei să scot bani ?

— Nenorocul tău... Să nu te apropii de mine, negrule !

Manuel o apucă de braţ şi ea îi dădu o lovitură vîrîndu-i apoi unghiile în braţ.

— Să nu îndrăznești să mă mai atingi încă o dată, să nu îndrăznești. Să n-o mai faci. Cu răul n-o să scoți nimic de la mine. Nici să mă omori.

Manuel era atît de perplex, că nu putea decît să-și frece brațul.

— Am să fiu toată a ta cînd ai să-mi aranjezi un apartament. Ai să vezi atunci ce drăgăstoasă sînt, ce savoare am, cînd vreau eu. Dar trebuie să fie cînd vreau eu. Nimeni nu poate să-mi comande mie.

— De unde dracu să scot eu banii ăștia ? Manuel se rugă, frecîndu-și încă zgîrieturile.

— Asta nu mă privește. Sînt femeie, dacă vrei să știi... De asta ești tu bărbat. Aranjează-te cum poți. Trebuie să-mi văd de interesele mele.

Manuel era așezat în chiloți pe marginea patului.

— Pune-ți pantofii, strigă Norma, că o să faci o embolie ; podeaua este foarte rece.

Ca un automat, Manuel începu să-și pună ciorapii. Gîndurile i se ciocneau ca într-o ceață : acum o oră totul era bine și dintr-o dată totul se năruise. Luă un pantof.

— Chiar mîine am să scot ceasul de la Casa de împrumuturi. Scot bani de unde o fi. Nu fi îngrijorată...

— Eu nu vreau ceasul. Ți-am mai spus : ești tîmpit, sau ce ? Vreau un apartament cu patru pereți sau ce-o fi. Vreau o cameră cu un dulap din acelea cu oglinzi mari. Vreau să mă văd toată în oglindă cînd mă îmbrac... Tu nu înțelegi lucrurile astea.

— Bine, bine, nu te mai răţoi. Vei avea amîndouă lucrurile, ceasul şi apartamentul ; o să vezi. Într-o lună am să rezolv problema. Într-o lună ai să trăieşti ca o regină. Nu-i nici o problemă. O să vezi.

Cînd Norma părăsi hotelul, Manuel se întoarse acasă. Din curtea centrală recunoscu vocea nevestei lui printre zgomotele confuze ale clădirii. Îl chema pe fiul lui. Îi striga numele şi copilul răspundea o dată şi încă o dată cu încăpăţînare :

— Ce ?

— Aş vrea să moară, murmură Manuel urcînd scările. De ce nu scap de ei ?

Femeia deschise uşa şi-l sărută. Manuel simţi un obraz asudat şi rece pe buze.

— Fiul tău este imposibil. Nu mă ascultă. Este la fel cu taică-său.

— Taci, bătrîno, că sînt foarte obosit.

Ea se apropie de plita de cărbuni şi începu să bată trei biftecuri slabe cu bătătorul. Apoi luă cuţitul şi începu să cureţe carnea. Puse resturile pe o piatră înroşită a cuptorului. La noapte le va da pisicii.

Manuel o privea.

— Dacă nu-mi dai un peso, nu o să avem orez în seara asta, spuse storcînd o portocală acră ca să frăgezească carnea. Nu înţeleg unde cheltuieşti tu banii. Acum cîştigi dublu de cît înainte.

Manuel îi spuse încă o dată să tacă şi se aruncă în pat. Ea îl urmă şi băgînd mîna în buzunare scoase nişte monezi :

— Asta-i tot ce ai ?

— Asta-i tot ce pot să-ţi dau astăzi. Dacă nu taci şi nu mă laşi în pace, nu o să mai vezi niciodată nimic de la mine.

— Cine crezi că eşti tu ? Aminteşte-ţi că de doisprezece ani îţi suport măgăriile. Asta-i casa ta, Manuel, dar trebuie să ne întreţii... Nimeni nu trăieşte din aer. Nu mă prea interesează dacă ai altă femeie. Eu ţi-am spălat multe rufe murdare. Atîta timp cît plăteşti cheltuielile casei şi copilului tău nu-i lipseşte nimic, poţi avea toate iubitele de care ai poftă. Dar mai întîi sîntem noi.

De aproape zece ani trăiau împreună. Manuel aproape că uitase data exactă. Ca să se simtă bărbat încă o dată avea nevoie de Norma. Camera se strîngea şi-l apăsa. Singurul lucru care se distingea erau mobilele şi nevastă-sa mişcîndu-se dintr-o parte în alta ca o bucată de carne cu ochi.

— De ce nu te îmbraci ? Piaptănă-te, fă ceva, dar nu sta aşa. Nu eşti singură, sînt şi eu aici. Nu sînt pictat pe perete.

— Nu am timp... întotdeauna merg aşa prin casă. Ce te-a apucat acum ?

— Bine, bine, Manuel înţelese că o va urî chiar dacă se va îmbrăca ca o actriţă de film mexican.

Un copil cu pielea gălbuie intră în încăpere şi se apropie de pat. Băiatul încerca să-şi vîre pumnul în umărul puternic al tatălui său.

— Aii, drace, Manuel se prefăcu că simte o durere teribilă.

— Sînt puternic, tată. Sînt puternic, nu-i aşa ?

Nu putea să-i părăsească. Manuel trase uşa în timp ce nevastă-sa punea masa. Înainte de a se îndepărta strigă :

— Dă-i mai multă mîncare copilului, este foarte slab.

Manuel o luă înspre golf. Să vrei, înseamnă să poţi, se gîndi, să vrei înseamnă să poţi. Se opri în faţa unei cafenele şi, ridicînd perdeaua intră. La prima masă o pereche vorbea cu două pahare de bere în faţă. Merse printre mese pînă în fundul salonului şi se aşeză într-un colţ. Cinci oameni, în mijlocul salonului, vorbeau toţi deodată. Manuel ceru un rom şi începu să bată cu degetele pe masă, în timp ce se uita împrejur. O mutră grăsuţă se apropie de tonomat, îşi sprijini braţele de aparatul de crom şi sticlă colorată şi, cîteva minute mai tîrziu :

Cămăruţa este la fel
Cum ai lăsat-o tu :
Cu perdeaua trasă,
Cu lampa mică,
Cum ai lăsat-o tu.

Muzica nu-l distra. Manuel se lăsă purtat de gîndurile care începură să i se învîrtă în cap într-un cerc închis : nu avea nevoie de Norma ; se putea duce la dracu ; dacă măcar ar avea bani să închi-

rieze un apartament şi să-l mobileze ; putea trăi fără ea, ce-şi închipuie...

Portretul tău cu flori
Pentru că tu eşti Dumnezeu aici,
În acest altar sacru
În care ţi-am dat dragostea mea.

Fu atent la muzică. Femei, femei, femeile erau vinovate de tot, se gîndi pocnindu-şi degetele. Toate sînt nişte curve. De ce nu cînta ceva vesel ? De ce toată lumea era tristă ? Mintea lui Manuel rămase blocată. Ochii se pironiră într-un punct imposibil din plafon.

Din nou acelaşi bărbat se sprijini de tonomat. De data asta aruncă un real ca să audă acelaşi disc încă de două ori.

Şi mereu va fi aşa
Cum îţi place ţie.

Muzica îi risipi gîndurile. Două fete intrară în cafenea şi cînd Manuel le invită să se aşeze refuzară, întorcîndu-i spatele. Emoţiile lui trecură brusc de la depresiune la furie. Dădu pe gît al treilea pahar de rom. Ultimele note ale cîntecului se auziră şi, după un ţăcănit metalic, aparatul tăcu. Grasul se ridică ca să pună din nou acelaşi cîntec, cu o monedă între degete. Manuel îl urmări.

— Îţi dau un sfat, prietene, nu mai pune discul ăsta încă o dată, spuse Manuel mişcîndu-şi capul. Nu-l mai pune.

— Cine eşti dumneata ca să-mi dai ordin ? Fac ce vreau cu banii mei.

— Te avertizez : dacă mai pui o dată blestematul ăsta de disc, *Cuartico (Cămăruţa)*, trag.

Manuel fu primul surprins auzindu-şi cuvintele. Se uită la bărbatul pe care-l ameninţase... Hotărî că nu i se va întîmpla nimic. Respiră profund şi-şi şterse mîinile de pantaloni. Era un sergent de armată. Nu i se va întîmpla nimic. În plus, grasul nu avea faţă de grangure. Avea ochii unui nefericit.

Bărbatul lăsă să cadă moneda în tonomat, o lovi apoi cu mîna, se uită la Manuel şi apăsă pe butonul care corespundea cîntecului *Cămăruţa*. Înainte ca discul să înceapă să se învîrtă, Manuel scoase pistolul şi trase. Corpul bărbatului gras şi mic se prăbuşi alături.

Norma era sigură că vrăjitorul îi va rezolva problemele — ar face orice... orice va porunci. Un ochi monstruos negru şi roşu observa de cealaltă parte a încăperii. Ea purta întotdeauna un ochi mic în geantă ca s-o ferească de deochi. Un bărbat de vîrstă mijlocie, chel şi fumînd o ţigare, ieşi din fundul casei şi după el intră o bătrînă îmbrăcată în mov.

— Besón este bolnav, explică o doamnă aşezată alături de Norma. Este culcat, dar şi aşa tot o să ne primească. Are multă putere, ştiu prea bine. De două ori am fost însărcinată şi de două ori mi-am pierdut copilul înainte de a veni aici ca să mă consulte. Mi-a spus chiar că voi avea o fetiţă. Acum are doi ani şi e mai puternică decît un taur. Astăzi vin ca să-mi dea un talisman. Oa-

menii sînt foarte invidioşi, fetiţo. I-am cumpărat o brăţară de jeu, dar asta nu ajunge. Nu vreau să mi-o deoache careva. Este atît de mică !

— Pe mine mă interesează un bărbat ; pentru Dumnezeu, crezi că mă va ajuta ?

— Fato, dacă el vrea, îţi leagă un bărbat pentru toată viaţa, pînă la moarte.

În spate atîrna o inimă de lemn cu un corn încrustat. Din momentul în care luase barca să treacă golful, Norma se simţi sub efectul cărţilor de dat ale vrăjitorului. Trecînd golful, nu-şi ridicase ochii de pe apele tulburi şi verzui. Marea o înspăimînta... La plaje întotdeauna se oprea cînd apa îi ajungea pînă la brîu.

Căsuţa de lemn era la marginea satului şi Norma auzea rumoarea mării din cameră. Era singură pe sofaua de lemn şi răchită. Mama fetiţei intrase la consultaţie. Se uită la Sfînta Fecioară din Regla, Fecioara Neagră, şi se ruga să facă o minune pentru ea. „Eşti o femeie ca şi mine, murmură, ştii cum se poate simţi cineva." În depărtare sună sirena unui vapor.

Norma se gîndi la apartamentul ei : primul lucru ce-l va cumpăra va fi un dormitor. Văzu apărînd în faţa ochilor toaleta — în fiecare noapte înainte de a se culca se va pieptăna, ca în filme. Mobilele vor străluci, date cu lac. Maică-sa spunea că nimic nu se compară cu lacul... Le va lustrui în fiecare săptămînă. Un Sagrado Corazón de Jesús la capul patului. Sebastian îi spusese să pună un Sfînt Ficat în loc de o Sfîntă Inimă. Era nebun. Mobilele din salon vor veni mai tîrziu. Pentru început, mobilele din dormitor erau de

ajuns... Măcar dacă Manuel ar înceta să mai spună minciuni. În salon va atîrna un tablou cu o femeie goală călărind pe o lebădă. Ca acela pe care l-a văzut în fiecare zi, timp de un an, în salonul doamnei Mercedes, în timp ce curăţa şi mătura podeaua. Niciodată nu va mai fi servitoarea nimănui.

„Nu mă interesează — îşi spuse — dar nu voi mai munci niciodată pentru nimeni." Chiar dacă ar fi să devin curvă pe strada Crespo. Din acelea care trebuie să cheme bărbaţii din uşa camerelor. Fluierînd în spatele jaluzelelor.

— Mult noroc, domnişoară, spuse înainte de a deschide uşa femeia care tocmai se consultase. Două păsărele ciuguleau prin iarba din curte. Penele lor cenuşii şi gîturile lor roşii şi golaşe îi dovediră lui Norma că se găsea în casa unui vrăjitor. Cînd uşa se închise, Norma o luă spre coridor. Văzu scris cu cretă albă pe oglindă Juan Besón, dar nu-l auzi. Îşi aranjă părul.

Besón zăcea în pat, slab şi supt ; capul lui negru se odihnea pe trei perne albe.

— Eşti fiica lui Changó, spuse întinzînd mîna spre Norma. Unghiile lui lungi păreau nişte gheare de cocoş.

— Poate nu-ţi aminteşti de mine, Juan Besón, dar acum o lună am venit să te văd. Nu-ţi aminteşti ?

— Desigur, îmi amintesc totul. Ţi-am dat în cărţi. Am un tablou al tuturor oamenilor în cap.

— Vreau să-mi întinzi din nou cărţile. Trebuie să ştiu dacă acest nerusinat îmi va aranja apartamentul sau nu.

— Sînt bolnav fiica mea, astăzi nu pot să-ți dau în cărți. Dar am să-ți deschid ușile — Besón rămase în tăcere cîteva minute. Uite, apucă-mă de mînă.

Norma îi prinse mîna dreaptă : pielea i se mișca liberă peste oase.

— Tremuri ca un porumbel.

— Ajută-mă, Juan Besón, pe sufletul mamei tale, te implor.

— Doi bărbați se gîndesc la tine, spuse trăgîndu-și mîna și mîngîind-o pe coapse. Dorințele acestor bărbați îți dau tîrcoale — mîinile alunecară pe sînii Normei și în jurul umerilor ei.

— Da, Sebastian și Manuel. Dar eu îl iubesc pe Manuel.

— Ai prea mult sînge, prea mult sînge. Această grabă ce o ai este foarte periculoasă... N-ai nici o grijă, o să-l ai pe Manuel foarte curînd, dar trebuie să ai răbdare. Îi vom tăia aripile.

— Nu vreau să fiu o curvă, vreau ca Manuel să-mi aranjeze un apartament.

— O femeie trebuie să aștepte și să-și facă treburile pe ascuns. Dacă faci ceea ce îți spun, o să-l ai la picioarele tale...

— Fac cum spui dumneata. Orice ar fi.

— Uite, îți faci rost de un dovleac crud. Îl speli bine pe dinăuntru. Mai întîi îi scoți toate semințele. Îl umpli cu miere de albine și-l lași sub pat. Cînd o să vezi că mierea de albine o să iasă toată, așa, vei avea casa pe care o dorești. Dar înainte ia-i o batistă albă, dar asta fără ca el să știe. Înainte să iei batista, ai grijă să-și șteargă sudoarea. Fă-i un nod și pune-l între sîni, la căl-

dură... Îţi voi prepara un farmec care ai să i-l pui în cafea. Cînd ai să termini treaba asta ai să vezi că Manuel nu va mai putea fi liniştit nicăieri, nu va mai putea să se aşeze, nici să mănînce, nici să doarmă. Nu va mai exista nici negresă, nici albă, nici indiană, nici mulatră care să vrea să vorbească cu el. Va veni alergînd după tine, ca un cîine turbat... Întoarce-te săptămîna viitoare. Am să mă fac bine. Vreau să te ajut, fiica mea.

„Ne-am născut într-o ţară liberă pe care ne-au lăsat-o părinţii noştri şi mai curînd se va scufunda insula în mare decît să consimţim să fim sclavii oricui..." Zgomotul maşinii de scris se auzea din stradă. Sebastian se decise să facă o recapitulare a faptelor. Oamenii uitau totul. Cu un pumn de oameni înarmaţi cu puşti vechi, Fidel Costro asaltase garnizoana Moncada. Acum se apăra în faţa judecătorilor. Sebastian se gîndi la Don Quijote atacînd o turmă de porci crezînd că erau cavaleri. Se gîndi că se va face praf izbindu-se de aripile morii. Batista introdusese corupţia pînă în măduva oaselor Cubei. Sebastian încercă să-şi imagineze ce va gîndi acuzatul în timpul judecăţii : „În zori erau scoşi din tabără grupe de oameni şi transportaţi în maşini la Siboney, La Maya, Songo şi alte locuri, unde erau daţi jos, legaţi, cu căluşe la gură, distruşi de torturi, pentru a fi ucişi pe meleaguri singuratice."

Sebastian se opri în mijlocul unei fraze. Palid, Francisco negase participarea lui la revoltă ; atunci Sebastian a schimbat conversaţia. Prefera să-şi păstreze taina. Secretele compromit întotdeauna.

Maşina de scris bătu ultimele cuvinte ale lui Fidel Castro : „Condamnaţi-mă ! N-are impor-

tanță. Istoria mă va absolvi !" Un gol de aer îi înconjura pe revoluționari. Fidel a trebuit să se adreseze istoriei pentru că toți judecătorii erau venali. Opoziția nu a îndrăznit să sprijine rebeliunea armată. Era singur, înconjurat de corupție și de teama multora.

L-au condamnat la nouăsprezece ani de muncă silnică în închisoarea de pe Isla de Pinos. Sebastian a mai scris încă două pagini despre proces înainte de a începe să divagheze : orice lucru era mai dificil cînd îl întreprindeau cubanezii.

Își aminti istoriile triste pe care le studiase la bacalaureat. Aproape putea să-l vadă pe Francisco Vicente Aguilera, a cărui proprietate era mai mare decît a unor principate germane, mergînd iarna pe străzile New Yorkului după ce pierduse totul în Războiul de zece ani. Barba sa trebuie să fi fost tot atît de albă ca zăpada pe care o călca în picioare : își aminti că înnegrise cu creionul barba albă a lui Aguilera, în poza din cartea de istorie.

„Este foarte mare fericirea mea, Carmita, fără vreo iluzie a simțurilor mele și fără să mă gîndesc prea mult la mine, fără bucurie egoistă și puerilă, pot spune în sfîrșit că am ajuns la natura mea adevărată, și că onoarea pe care o văd la concetățenii mei, în natura curajului nostru, ne dă dreptate, mă îmbată de fericire, cu o dulce beție. Doar lumina se poate compara cu fericirea mea." Martí acuzat de a fi condus războiul de la biroul lui, se întoarce în Cuba și moare călare de prima dată cînd se aruncă într-o luptă : „Și mie mi-au dăruit un cal alb... E ora nouă seara,

trompeta taberei sună stingerea, şi eu mă odihnesc după munca grea dar plină de bucurie a zilei, scriind, în timp ce în hamacurile din poartă Maceo, Gómez, Bonne şi Borrero îşi povestesc Bătălii." În 19 mai cadavrul lui Martí a rămas toată noaptea sub ploaie : aruncat în savană de un soldat spaniol.

Generalul Maceo, după treizeci de ani de revoltă, cu douăzeci şi două de răni, a murit cu puţin timp înainte de naşterea Republicii : „Atît timp cît rămîne o singură nedreptate de remediat, Revoluţia nu s-a terminat".

Istoria a oprimat prea mult Cuba. Maine a explodat cînd Spania era aproape învinsă. Statele Unite au intrat în război ca să-i ajute, pentru ca în cele din urmă să refuze să-şi retragă armata de ocupaţie dacă cubanezii nu acceptau Amendamentul Plat[1] : dreptul Washingtonului să se amestece în Cuba oricînd vrea. Mama Spanie era crudă iar prietenul un trădător. Sufletul cubanezului izbucni.

Mulţi cubanezi s-au predat, au decis că era mai bine să aibe ceva decît nimic. Au decis să lase ţara societăţilor internaţionale, politicienilor de profesie, şi armatei. Cubanezii rîdeau şi dansau conga şi rumba în timp ce în străfunduri rămînea un sediment de frustrare, frustrarea unei ţări fără destin.

---

[1] Amendament adus în 1901 Constituţiei Cubei prin care Statele Unite aveau dreptul să se amestece în treburile interne ale Cubei.

Dacă va ploua în noaptea asta, m-aş retrage
de acum într-o mie de ani...
Fie că fac socoteala vieţii mele
fie că fac socoteala că încă nu m-am născut
nu voi reuşi să mă eliberez.

Ceea ce gîndea se dizolva în faţa cruzimii prezentului. Subtilităţile cădeau în faţa realităţii. Prezentul devora totul, ca soarele. Nu te puteai gîndi : trebuia să acţionezi ca Fidel Castro. Dar să trăieşti astfel înseamnă să rişti moartea, şi Sebastian prefera să continue pe jumătate viu, sau pe jumătate mort.

Vîntul sufla cu un pătrunzător miros de pămînt umed. Sebastian se uită pe fereastră : cerul era cenuşiu. Va ploua. La cîţiva kilometri deja cădea perdeaua de ploaie. Respiră profund şi se simţi tulburat. Umpluse zece pagini. Literele negre păreau nişte insecte încolăcite. La New York le vor reduce la patru paragrafe de revistă. Apoi oamenii vor arde revista cu restul gunoiului săptămînal. Se ridică şi se duse să se aşeze în curte să aştepte ploaia.

Afară o briză proaspătă tîra în goană frunzele uscate. Musulungo, cîinele său alb cu negru, dormea la cîţiva paşi de scaun.

Norma, asaltul de la Moncada, poemul lui Vallejo, Martí, Musulungo adormit, ce legătură era între toate acestea ?

Dintr-o dată începură să cadă rar picături mari. Una dintre ele căzu pe capul lui Musulungo, cîinele : se ridică şi începu să miroasă pă-

mîntul. Musulungo nu ştia de unde vine ploaia, dar îşi trecea botişorul cu atenţie de la locul unde cădea o picătură, la următoarea, care lovea pămîntul. Lingea picăturile şi continua „să trăiască" ploaia şi să dea din coadă.

Sebastian îl bătuse pe Musulungo noaptea trecută pentru că sărise pe el cînd ieşea din casă. Cîinele se îndepărtase gemînd, arătîndu-şi dinţii. Îl privi pe Musulungo şi apoi iarba udată de ploaie. Animalele sînt puternice şi lipsite de apărare, se gîndi Sebastian, pentru că niciodată nu au altă alternativă. Sînt aşa cum sînt. Nu trebuie să ia hotărîri nici să-şi schimbe părerile.

Picăturile începură să cadă mai dese şi mai repede.

În seara aceea după ploaie, doi agenţi de la BRAC [1] l-au arestat pe Sebastian. Guvernul avea obiceiul să acuze de comunism pe toţi dezidenţii. Era o lipsă de imaginaţie, comentase Sebastian. De data asta nu putea să scape cu un comentariu inteligent : era aşezat într-o maşină străină, între doi agenţi de poliţie. Acum era vorba de un fapt concret.

Comprimat fizic între doi străini, se simţi pierdut. Nu ştia cum să se aşeze, dacă să spună ceva sau să tacă.

Privi pe fereastră : străzile erau încă ude.

— Presupun că nu puteţi să-mi spuneţi despre ce este vorba ?

[1] Birou pentru reprimarea activităţilor comuniste.

— Şeful vrea să vă vadă, spuse agentul din dreapta lui, scoţînd o cutiuţă.

— Nu-ţi face griji, n-o să te mîncăm, dar ţine minte că te putem face să spui ce dorim, orice, adăugă celălalt, luînd ţigara ce i-o oferea camaradul său şi înfundînd umărul în coastele lui Sebastian. Braţul închise un cerc în jurul lui : Sebastian, mişcîndu-şi capul, simţi miros de fum şi sudoare. Apoi îl întrebară : „Vreţi ?" Cu toate că nu fuma niciodată, luă o ţigare, ca să nu-i contrazică. Aşa avea ceva de făcut cu mîinile. Înainte de a ajunge la biroul BRAC, cînd trecură pe lîngă obeliscul de la Finlay, Sebastian se ruşină că a acceptat ţigara.

Se adînci în el pînă ce tot ce era în afară i se păru enorm şi ostil. Nu putea să găsească o legătură cu persoanele care circulau prin clădire. Îl duseră într-un birou care, cînd intră, i se păru că-l refuză.

— Aşezaţi-vă, domnule ziarist, zîmbi şeful fără să se ridice, cu mîinile încrucişate la ceafă. Sebastian se aşeză într-un scaun în faţa mesei de mahon strălucitor. Trebui să-şi pună picior peste picior ca să nu-i tremure.

— Dumneata ai scris asta ? spuse, arătîndu-i pagina revistei *Metropolitan* unde apăruse articolul său despre asaltul de la Moncada.

— Da.

— Spune-mi, de ce scrii dumneata lucrurile astea ? Nu-ţi dai seama că dumneata compromiţi ţara în Statele Unite ?

Tonul prietenos îl calmă pentru moment pe Sebastian : se aşteptase la o primire mai violentă. Conversaţia părea să alunece între ei ca un un curent electric. Restul încăperii îi lovea simţurile.

— Am nevoie de bani... Dumneata ştii cum sînt americanii, se plictisesc tot timpul şi revoluţiile latino-americane le par amuzante. Mai ales cînd e vorba doar de o schimbare de putere, ca aici — exclamă Sebastian şi aşteptă emoţionat reacţia la cuvintele lui. Îi era teamă că fuseseră destul de nesăbuite.

— Ascultă-mă, prietene ; vezi, sînt multe lucruri mai importante despre care poţi să scrii pentru ca să-ţi cîştigi traiul. Lucruri care pot să scoată mult în evidenţă numele Cubei în străinătate, în locul acestei porcării. Iartă-mă că vorbesc aşa, dar oricine scrie împotriva guvernului nu este un bun cubanez.

— N-am spus niciodată că sînt un bun cubanez, asta o las politicienilor — ostilitatea începu să crească în Sebastian. Uitase deja ţigara.

— Văd că ştii să te joci cu cuvintele, eşti un bărbat inteligent.

Sebastian îşi concentră pirivirea în maşina de capsat care era pe cristalul mesei.

— Am auzit că în casa dumitale se întîlnesc mulţi oameni noaptea, pînă foarte tîrziu. Ce fel de oameni vin la aceste reuniuni ?

— Nu este adevărat. Pe mine mă vizitează foarte puţini oameni şi doar cîte unul sau doi deodată.

— Noi avem rapoarte speciale care spun contrariul. Dumneata eşti în legătură cu duşmanii guvernului.

— Uite, lasă-mă să încerc să-ţi explic. Eu nu sînt de acord cu Batista, dar asta nu înseamnă că aş conspira ca să-l înlătur. Nu este stilul meu. Vorbesc cu multă lume pentru că am nevoie de informaţii pentru articolele mele.

— Ce fel de oameni ? întrebă emfatic şeful.

— Politicieni pe care şi dumneata ai putea să-i vezi dacă ai vrea, *autentici* [1] şi *ortodocşi* [2]. Indivizi care sînt în opoziţie, da, dar asta nu este tot. Sebastian era sigur că acuzaţia era o scuză ca să-l interogheze. Se simţi ruşinat pentru că fusese laş : Chiar dumneata ştii că aceşti oameni politici sînt inofensivi, că singurul lucru ce-i interesează este să trăiască bine şi să profite din nou cît mai mult. Eu n-am făcut nimic subversiv ca să mă arestaţi.

— E bine, bine. Dar nu te simţi chiar atît de sigur de dumneata însuţi ; nu face pe grozavul. Dacă am vrea... Nu avem nimic împotriva dumitale, nimic. Este doar un avertisment pentru ca pe viitor să ai mai multă grijă la ce scrii.

— Pe mine nu mă încîntă să trăiesc sub o dictatură, dar sînt prea laş pentru a încerca să schimb situaţia.

— Şi sper că vei continua să fii laş, pentru binele dumitale... În plus, dumneata eşti un om

---

[1], [2] Partide burgheze care, la un moment dat, concentrau în rîndurile lor numeroase elemente de opoziţie. Partidul ortodox s-a format dintr-o ramură a Partidului autenticilor.

inteligent. Nu uita că a scrie împotriva guvernului este o formă de... acest cuvînt pe care dumneata l-ai întrebuinţat... subversivă.

— Credeam că există libertatea presei... Dacă nu cumva lucrurile s-au schimbat în ultimele ore.

— Nu, nu face pe prostul, nimic nu s-a schimbat, şeful îşi scărpină mustaţa. Dar dumneata ai minţit despre guvern. Trebuie să-i păzim pe comunişti. Doar comuniştii mint despre guvern. Dumneata eşti comunist? Nu, se vede că nu.

Sebastian decisese să nu mai rişte. Nu răspunse.

— De ce nu scrii ceva despre noul tunel pe care guvernul îl construieşte sub golf? Acesta e tipul de informaţii care ar trebui să le transmiţi revistei. Dacă vrei vreo întrevedere cu un ministru, vino pe aici, pot să ţi-o aranjez. Dacă ai vreo plîngere, vino să mă vezi, sînt la dispoziţia dumitale, cubanezii se înţeleg dacă stau de vorbă.

— O să mă gîndesc, Sebastian ţinea mîinile încrucişate în faţa obrazului : miroseau a tutun. Mulţumesc.

— Gîndeşte-te bine, te sfătuiesc.

— Asta-i tot? Pot să mă retrag?

— Desigur, noi nu te-am arestat. Nu-i nici o problemă. Voiam doar să mă conving că nu eşti membru al partidului comunist. Ţi-aş mulţumi dacă m-ai consulta înainte de a mai trimite informaţii de acest fel în Statele Unite. Vreau să te scutesc de probleme. Nu vrem să-ţi facem nici o neplăcere. Dumneata nu eşti cu noi, dar văd că nici cu ei nu eşti.

Întorcîndu-se acasă, Sebastian își mușcă buza gîndindu-se la interogatoriu. Dacă măcar ar fi știut că-l vor aresta, ar fi răspuns cu argumente mai bune. Dar era absurd să te aștepți la asta ; nu știe nimeni de unde vin loviturile.

Nu-i atinseseră nici un fir de păr, nici nu-l amenințaseră cu moartea. Nu merita așa de mult. Decise să nu povestească nimănui incidentul.

Cînd ajunse acasă căută articolul care-i provocase arestarea. Îl citi cu grijă, încercînd să descopere ceea ce îi iritase pe zbiri. Nu puteau să-l aresteze pentru nimic din ceea ce scrisese. Voiau doar să-l sperie. „Să se ducă la dracu, eu voi continua să scriu ce-mi vine."

Nu era mare lucru. Niciodată nu ar putea să facă ceea ce a făcut Fidel : nu avea curaj. Guvernul lui Batista era de nesuportat și trebuia s-o spună.

Sebastian împături cele zece pagini ale articolului care rămăsese pe masă. Nici măcar nu au percheziționat casa. Le puse într-un plic. Dacă i-a supărat comentariul despre asaltul de la Moncada, procesul lui Fidel Castro le va displace încă mai mult. Decise să ducă plicul la poștă ; voia să se răzbune prin acest articol pentru momentul neplăcut pe care îl trăise.

Deschise ușa și văzu cîinii dormind în prag. Deschiseră ochii. Începură să-i sară în spate și Sebastian îi îmblînzi mîngîindu-le capul. Cu labele din față pe gardul dinspre stradă, cîinii îl lătrară în timp ce el se îndepărta pe trotuar. Prin poștă articolul lui va ajunge la timp.

Pentru prima dată orașul militar se transformă într-o realitate. Ceva ce fusese doar un fundal de teatru începea să prindă viață. Pînă în momentul acesta văzuse gazonul și crenelurile ca un peisaj de la ferestruica trenului : acum tot campamentul se umplea de ignoranță și cruzime. Înăuntrul clădirilor crenelate, ce păreau jucării de carton, oamenii erau torturați.

Norma mergea grăbită, de frică să nu se descopere ce ducea în coş. „Pune-l la picioarele unui palmier." Palmierul din curtea lui Sebastian. Norma decise să lase lucrul acolo. Încet deschise poarta sperînd să n-o latre cîinii.

Sebastian era aşezat în faţa maşinii de scris, privind la mîzgăliturile unui articol întrerupt. Pagini din ziare şi cărţi acopereau masa, o hartă a insulei atîrna pe perete. Obosit să vadă harta, o acoperise de reproduceri scoase din reviste şi cărţi de artă. Prinse în pioneze, pusese deasupra *Guernica* lui Picasso, *Portretul unei tinere doamne* al lui Domenico Veneziano şi un portret al lui Jean Paul Sartre. Era plăcut să compari delicata frumuseţe a doamnei renascentiste cu urîţenia scriitorului francez.

Privirea i se pironi la nechezatul calului şi apoi pe spada ruptă de pe jos. „Guernica" explodă în faţa ochilor lui desfigurînd şi dezmembrînd figurile. În ciuda războiului, tabloul rezuma o vitalitate animală care contrazicea dorinţa de autodistrugere ce-o frîna fiecare din actele lui Sebastian. Picasso era viu în fiecare din tablourile lui, pînă şi în tragedia în alb şi negru a Guernicăi.

Erau voluntare sau inevitabile inhibiţiile lui? Introspecţia era destul de îmbîcsită, ca un mi-

lion de oglinzi repetînd aceleaşi minciuni. Începu să bată claviatura cu toate degetele, în afara celor mici ; nu a învăţat niciodată să le întrebuinţeze.

Cînd Norma ajunse în curte, cîinii săriră pe ea şi se aplecă să-i mîngîie. Îi linseră mîinile şi apoi începură să miroasă coşul. Cînd se opri în faţa palmierului, Norma simţi ceva ca un ceas imens palpitîndu-i în piept. Goli cartuşul la piciorul rădăcinii copacului. Iarba era înaltă ; simţi o uşurare cînd cocoşul mort şi bananele legate cu panglici roşii se afundară în ierburile înalte. Acum Manuel îi va aranja un apartament... Va avea tot atîţia bani ca Sebastian. Sub palmier, cum spusese Besón.

Cînd uşa se deschise Norma îşi simţea încă picioarele moi. Sebastian îi spuse să se aşeze în hol în timp ce termina ceva ce avea de telegrafiat a doua zi. Strînse nişte reviste şi le puse în poală.

Norma începu să frunzărească revistele, oprindu-se doar la fotografii şi ilustraţii.

— De ce nu mîncăm aici ? întrerupse ea văzînd anunţul unui jambon roz, gustos. Am poftă să gătesc în noaptea asta.

Sebastian ridică surprins capul ; Norma prefera întotdeauna să iasă să mănînce. Îi făcea plăcere că voia să gătească, dar apoi se gîndi la preparatul complicat.

— De ce să te deranjezi, poate o să-ţi tai un deget sau să-ţi arzi nasul cu o picătură de untură.

Sebastian îşi aminti de farfuriile murdare îngrămădite în frigider.

— Nu fi exagerat. Într-adevăr astăzi am poftă să gătesc. Norma se simțea culpabilă pentru cocoșul mort și pentru banane. N-am gătit niciodată aici, nu-i așa? Nu-mi convine să mă îndrăgostesc de nimeni, nu-mi convine. Cînd o femeie iubește pe cineva, atunci se profită de ea. De ce nu vrei să-ți gătesc?

Sebastian sfîrși prin a accepta și îi dădu cei zece pesos pe care-i avea în buzunar.

— Ar trebui să te însoțesc, dar vreau să sfîrșesc acum. Cumpără șuncă și niște conserve la bodegă. Ți-ar place să mergi la Playitas în noaptea asta?

— Dacă o să-ți placă ce-ți gătesc, atunci mergem. Dacă nu, nu.

Amabilitatea bruscă a Normei ațîță curiozitatea lui Sebastian: ea îl iubea, poate că-l iubea în felul ei confuz. După masă va insista. Norma era încă tînără și putea să se schimbe.

În timp ce intră la bodegă, se uită la bilețelul ce-l ținea împăturit în mînă. Nu va cheltui mai mult decît trei pesos în magazin. Sebastian era plin de bani. Deodată îi veni în minte o soluție. Sebastian îl va ajuta pe Manuel să-i aranjeze un apartament.

După ce mîncară, Sebastian lăudă orezul cu calmar:

— A fost delicios, îți spun adevărul, în general mie nu-mi plac calmarii, dar azi a meritat. Nu ai văzut că m-am servit de două ori? Mi-e și somn, mă simt ca un șarpe după ce a mîncat un șoarece.

— Ah, nu spune lucrurile astea, mi se face pielea de găină... Ți-a plăcut într-adevăr?

— Nici că se putea să fi ieşit mai bine — se opri să nu spună că făcuse bine Confucius divorţînd de nevastă pentru că nu ştia să gătească.

— Sosul de usturoi mi s-a părut de asemenea foarte gustos, ţie îţi place ?

— Da. Putem să mai facem. Unde te-ai născut, Norma ?

— De ce vrei să ştii ? Ştiu la ce te gîndeşti, crezi că nu m-am născut la Havana. Nu-i aşa ? Crezi că m-am născut la ţară...

— Nu, nici vorbă, nu la asta mă gîndesc. Voiam doar să ştiu în ce parte a Havanei te-ai născut. În ce cartier.

— În acelaşi cartier în care locuiesc acum, în Pogolotti. M-am născut în altă casă, în altă stradă, dar în acelaşi cartier.

— E tot ce voiam să ştiu. Chiar mîine îţi voi scoate certificatul de naştere şi săptămîna viitoare ne căsătorim.

— Vorbeşti serios ? spuse Norma, privindu-l cu atenţie.

— Nu, nu-mi spune nimic. Mîine dimineaţă, dimineaţă devreme, merg la judecătorie. Ţi-e frică pentru că eşti săracă şi pentru că eşti mulatră. Asta nu mă interesează. Nu te preocupa, totul va fi perfect, nu-i nici o problemă.

— Nu înţeleg de ce ţi-a intrat în cap să te însori cu mine. Nu pot pricepe. Eu o să vin la tine la fel, chiar dacă nu te căsătoreşti cu mine... Nu fi nesuferit. Bun, dacă vrei, ne căsătorim.

Sebastian îi amintea mereu lucrurile neplăcute. Nu voia să înveţe să citească şi să scrie. Lumea lui Sebastian o speria. Manuel era o canalie, dar cu el uita totul. Tatăl ei avea dreptate

spunîndu-i femeie rea de muscă... Planul care i-a venit în minte va rezolva întreaga problemă. Acum toți trei vor fi mulțumiți. Mîine îi va spune lui Manuel.

— Dacă mergem la Playitas trebuie să-mi schimb hainele, spuse pentru a evita alte întrebări.

— De ce nu-ți pui rochia aceea care îmi place mie, cea pe care ai lăsat-o aici ? Tocmai ți-au adus-o de la vopsitorie. Vrei să te ajut ?

— Vrei să te-apuce alte alea ? După masă nu poți să te gîndești la lucruri de-astea.

— Superstiții.

Se întoarseră beți la trei dimineața. Sebastian intră pe ușă cu Norma în brațe și se împiedică de un scaun. Se lungiră în pat cu hainele pe ei. După violența senzuală prelungită de alcool adormiseră fredonînd un bolero romantic. *Ia-mi viața, dragostea mea, cu ultimul...*

Sebastian deschise ușa : un bărbat care stătea în prag : nu-l văzuse niciodată. Manuel explică că Norma îi dăduse adresa. Voia să-i vorbească între patru ochi.

— O apreciez mult pe Norma, spuse Manuel, și Sebastian observă forma unui pistol sub cămașa scoasă. Se gîndi că venea să-l aresteze din nou.

— Norma mi-a vorbit mult de dumneata, te cunosc ca și cum ai fi fratele meu — Manuel mergea prin cameră ca și cum spațiul care-l înconjura ar face parte din corpul lui.

— Ea nu mi-a vorbit niciodată de dumneata.

— Pentru că nu voia să te necăjească, să știi... Eu sînt sergent în Principe, la închisoare, știi dumneata, dar nu pot să țin două case. Femeia asta mă înnebunește și dacă nu avem grijă, va sfîrși făcîndu-se curvă. Mă înțelegi ? Nu pot s-o întrețin pe femeia mea, am și un copil, și pe Norma. E prea mult. Dumneata ești o persoană pe care o stimez mult, dumneata ești un bărbat care știi cum e viața. De ce să nu-i închiriem un apartament lui Norma ? Putem împărți și cheltuielile și femeia.

Sebastian rămase cu gura căscată. Era oferta cea mai deconcertantă ce-o primise în viața lui. Manuel îi spuse că putea s-o vadă doar de două sau trei ori pe săptămînă.

— Dumneata alegi zilele ce-ți convin cel mai mult. Norma mi-a spus că îi e egal. Poți dormi în apartament de exemplu luni, miercuri și vineri. Eu aș vedea-o marțea...

Sebastian se simți vulnerabil, avea impresia că era supravegheat pe la spate : străini invizibili intrau în casă și se învîrteau în jurul lui. O imagine haotică și contorsionată a Normei țîșnea și se evapora în mintea lui. Era o față a Normei pe care n-o văzuse niciodată.

— Amice, nici nu ai idee de cum am protejat-o pe femeia asta. Uite, ca să-ți dau un exemplu, ziua trecută voia un ceas care era în gaj...

Sebastian încercă să-i împreune pe Norma și pe Manuel în gîndul lui. Manuel avea părul creț și o burtă ca o cupolă. Și-i imagină pînă și goi în pat. Întoarse fata : mînie, rușine și disperare...

— Nu mă crezi ? O iubesc pe femeia asta și-i vreau doar binele, îți jur, ai să vezi...

Sebastian își șterse de pantaloni mîinile transpirate.

— Eu nu am nimic cu oamenii care nu sînt cu guvernul, explică Manuel de teamă că Sebastian îl primise cu răceală pentru că era militar. De la moartea grasului în cafenea simțea constant nevoia să fie pe placul celorlalți.

— Poți să-l urăști pe Batista dacă vrei, e treaba dumitale, îți dai seama ? Există oameni care nu văd lucrurile. Dar dumneata trebuie să înțelegi poziția mea.

— Nu cred că armata să aibă mai mult drept să guverneze decît alții. Aproape toți militarii sînt mai răi decît oamenii politici, pentru că pe lîngă că fură, pot și să ucidă.

— Așa eram și eu cînd eram tînăr, întrerupse Manuel. Eram un revoluționar dat dracului în timpul epocii lui Machado. Atunci trăiam la țară. Da, dacă aș fi vrut, aș fi putut chiar să studiez la universitate. Astăzi aș fi doctor, dar în loc de asta mi-au vîrît în cap o mulțime de prostii politice. După aceea am venit la Havana. Vrei să știi cum am sfîrșit ? Am sfîrșit vînzînd bilete pe stradă. Să nu crezi că mă rușinez. Unde crezi că pot duce toate astea ? Nicăieri. Uite, ascultă-mă, de trei ori am fost în închisoare în timpul lui Machado. Continui să trăiesc și să mă agit, dar de data asta sînt de partea care-mi convine cel mai mult. Trebuie să-ți păzești pielea, frate... Cuba nu va schimba nici capul unui gîndac... Nimeni nu poate schimba Cuba. Cuba este o curvă care are nevoie să fie pusă la locul său. Chestia

asta cu Batista este lucrul cel mai bun care s-a întîmplat în țara noastră.

Manuel zîmbi și-i dădu o palmă în spate lui Sebastian.

— Cred că în Cuba e nevoie de mai puțini oameni deștepți și de mai mulți tîmpiți, spuse Sebastian pentru a alunga dorința de a rămîne cu gîndurile lui. Prefer să fiu un prost decît un profitor.

— Cine știe, poate că dumneata ai dreptate. Sînt culori pentru toate gusturile... Asta nu mă interesează, eu revin la ale mele, Manuel se decise să-i dea întru totul dreptate lui Sebastian. O să vezi ce grozav o s-o ducem. Norma e bună la pat, nu-i așa ?

Sebastian se înroși... Manuel ar putea să rămînă cu ea pentru totdeauna. Acceptă să-i dea două sute de pesos pentru ca Norma să-și găsească apartamentul. Minți și spuse că se gîndește să plece din Cuba luna viitoare să trăiască în Statele Unite.

— Cînd te întorci poți întrebuința apartamentul.

Sebastian se ridică ca să caute carnetul de cecuri. De-abia dacă avea bani la bancă. Se gîndi că Manuel ar putea să-l escrocheze. Scrise cecul pe numele Normei. În plus, dorea ca ea să știe. Nu mai avea sentimentul responsabilității. Norma putea să iasă „să agațe pe stradă dacă mai avea nevoie de bani".

Desprinse cecul pe linia de găurele și ar fi vrut să-și azvîrle sentimentele cu aceeași ușurință.

Manuel vorbi alte douăzeci de minute după ce împături cecul şi-l puse în portmoneu.

— Am să vă mulţumesc pentru asta toată viaţa mea. Sînteţi fratele meu. Norma vă iubeşte mult, spuse din prag.

Sebastian închise uşa dinspre stradă, merse pe coridor înspre cameră şi trase uşa cu violenţă.

Opri motorul. Un gîndac trecu pe trotuar. Sebastian își contractă mușchii gîtului.

Casa era pe punctul de a i se dărîma în cap. Pereții îl oprimau atît încît ieșise în stradă... Mergea să se întîlnească cu Luis la El Pacifico. Se uită la ceas ; era încă devreme. Se decise să aștepte în mașină.

Absența Normei căpătă o intensitate pe care niciodată nu o avusese prezența ei. Neliniștea creștea în el ca o văgăună. Pentru o clipă se gîndi că poate n-o să mai sufere, dar nu voia să alunge amintirea distrugătoare a Normei. Era singurul lucru ce-l avea. Orice sentiment intens era mai bun decît indiferența pe care o simțea adesea. Încercă să se gîndească la viitor și nu putu. Se uită la trecători, dar nimic nu putea să-i oprească gîndurile.

Norma nici măcar nu-l căutase după vizita lui Manuel.

Sebastian voia să moară dar îi lipsea curajul să se distrugă. Dintr-o dată tot ceea ce gîndea i se păru de necomunicat celorlalți : ceva contrafăcut.

Voia s-o vadă din nou. Era imposibil ; nu putea s-o vadă... Amintirea Normei îl hipnotiza ca focul. Ea avea dreptate și el se înșela. Simți ne-

voie să se denigreze. Nu trăia ca toată lumea, cu famila lui, nici nu era atît de independent cum pretindea. Nu era nimic. Ar putea mereu să fugă de ea. Să se distreze. Totul îl ajuta : să întorci o hîrtie între degete, să faci un duș, să citești, să te miști. Orice lucru ar umple golul ce-l lăsa Norma. Niciodată nu a fost a lui. Îl părăsise pentru un alt bărbat. Niciodată nu l-a văzut. Se simți pierdut, încă un trecător mergînd pe stradă, fără identitate și fără sens. Privi capota mașinii, mîngîie pielea de plastic și se simți bolnav. Deschise portiera și ieși în stradă, plîngîndu-se cu voce înceată.

— Cînd am ieșit, toată lumea se uita la televizor. Discutau dacă femeile trebuie să poarte părul lung sau scurt. Familia mea mă scoate din fire — începu Luis impacientat.

Cerură pui cu migdale, orez prăjit și *cundeamor*. Luis începu să mestece biscuiți. Firimiturile cădeau pe fața de masă și se transformau, pentru Sebastian, în figurile unui peisaj de necrezut.

— Nu-l înțeleg pe bătrîn, nu-l înțeleg, are bani puși deoparte ca să se retragă, dar stă și muncește ca o vită. Asta-i ce nu înțeleg eu.

— Vezi, Luis, toate lucrurile au două fețe. Tatăl tău a triumfat. Se bucură făcînd bani și mergînd la mesă — Sebastian aștepta ca discuția să i-o alunge pe Norma din cap. Sau accepți ceea ce găsești împrejur, sau încerci să găsești ceva care să aibă pentru tine un sens special. Dar nu poți avea totul. Tatăl tău știe, știe pro-

babil fără să-şi dea seama, ceea ce a trebuit să sacrifice pentru ca să obţină ceea ce are — Sebastian se scîrbi de propria-i seninătate. Niciodată nu se putea lăsa dus. Dorea să atace pe cineva şi nu putea. În interiorul lui ceva funcţiona mereu cu precizie cronometrică: comparînd, judecînd, ajustînd totul. Acum se gîndea dacă să-i povestească lui Luis că Norma-l părăsise, sau să tacă.

Chelnerul servi la masă zîmbind. Cînd descoperiră farfuriile, aburii se ridicară şi vîntul nopţii îi împrăştie. Sebastian ceru apă minerală. Luis mînca cu poftă.

— Fratele meu spune orice prostie şi tata îl ascultă, nu ştiu de unde are atîta răbdare. Bătrînul are întotdeauna timp să se intereseze de ce se întîmplă cu restul oamenilor. În fiecare dimineaţă citeşte ziarul în baie, înainte de a lua micul dejun, aşezat pe closet. Numai văzîndu-l mă cuprinde deznădejdea.

— Ai prea multe scrupule ca să fii un moşier. În locul tău aş cere bătrînului să-ţi cumpere o casă cu apartamente şi acolo ai trăi pentru burtă. Nu mai vorbi prostii...

După ce spuse asta, Sebastian înţelese că-l rănise pe Luis. Singurul lucru ce şi-l dorea era să fie cu Norma. Totul era dureros şi gol. Îi era frică să nu-l insulte din nou pe Luis.

— Nu merg niciodată la slujbă; poate mergînd la slujba religioasă capeţi puteri ca să suporţi totul fără să protestezi. În biserică ni se spune întotdeauna că trebuie să-i mulţumim lui Dumnezeu. Să-i mulţumim pentru ce? După

toate astea, mai trebuie să-i şi mulţumim lui Dumnezeu ?

De pe terasa restaurantului se vedea strălucirea oraşului : biserica Reina şi Capitoliul ieşeau în evidenţă deasupra celorlalte edificii. Pe o terasă, un indian bătrîn, cu papucii pe jos, se legăna într-un scaun. Prin ferestrele deschise şi luminate apăreau şi dispăreau siluete. Sebastian rămase cu privirea fixă la o fereastră, gîndindu-se la Norma. Acum probabil o fi cu Manuel, bucurîndu-se de cuibul ei de dragoste şi poate bătîndu-şi chiar joc de el. Simţi o tristeţe blîndă. Cel puţin tristeţea-i aparţinea, nu i-o putea lua nimeni.

— E un loc plăcut aici ca să vii cu o fată.

Sebastian se decise să vorbească de Norma, dar Luis îl întrerupse din nou.

— Ţi-am povestit de afacerea mea cu puii ? În fiecare dimineaţă trebuia să mă scol la şase şi jumătate ca să mă duc la fermă. „Ochiul stăpînului îngraşă vita" şi toate rahaturile astea. Era o viaţă de iad. Ştii ce înseamnă să te fi născut ca să creşti pui şi nimic mai mult ? Este disperant, îţi vine să ieşi în stradă şi să pui bombe peste tot. După şase luni nu cîştigasem nici un centavo. De asta prefer să-mi cheltuiesc banii pariind pe cai. Zilele trecute am cîştigat mai bine de două sute de pesos. Este tipul de investiţie ce-mi place. Îmi plac lucrurile care dau un rezultat imediat. Cui îi place să aştepte ? Tu ştii că tatăl meu a muncit douăzeci de ani înainte de a putea să-şi cumpere plantaţia.

— Şi bătrînul tău a avut noroc, Luis. Majoritatea oamenilor muncesc toată viaţa şi mor fără

să scoată nimic... Trebuie să accepți lucrurile așa cum sînt, spuse cu furie. Gîndești ca un copil. Nu poți aștepta ca lumea să se adapteze dorințelor tale. Te înșeli dacă gîndești așa.

Sebastian începu să se simtă impacientat. Se răzbuna pe Luis din cauza vizitei lui Manuel.

— Dar cum să mă schimb ?

— Nu mă lua prea în serios, Luis... Cred că trebuie să rămîi așa cum ești. Dacă ai fi un tip realist și practic, probabil ai fi foarte plictisitor.

Luis rise. Sebastian începu să caute o migdală în castron. Îi rămăsese pui în farfurie și voia să-l mănînce cu o migdală.

— De ar da Dumnezeu să vină comunismul să-i învețe pe ăștia că există un mod de a trăi diferit de al lor. Măcar pentru asta, Sebastian, numai pentru asta și merită. Știi ce-mi spune vărul meu tot timpul ? Îmi spune că trebuie să te bucuri de lucrurile mici din viață. Ce lucruri mici ? Ziua trecută a apărut la birou mîncînd mere coapte ca și cum să mănînci așa ceva ar fi cine știe ce. Mi-a oferit unul și l-am trimis la dracu.

Începură să coboare. De la un etaj ieși un murmur monosilabic de glasuri chinezești.

— Acesta trebuie să fie liftul cel mai mic din Havana, nu-i așa ? întrebă Sebastian pe liftier.

— Poate că da, eu nu știu. Este foarte mic.

— Întrebi prostii, ca americanii, spuse Luis cînd ieșiră în stradă.

— Este adevărat, americanii întreabă într-una, așa...

— Ce-i cu tine, te simți rău ?

— Presupun că ar trebui să mă simt mulțumit că am terminat cu Norma.

— Ce ţi s-a întîmplat cu Norma ? Eu credeam că ţi-e egal dacă o vezi sau nu.

— Nu, te înşeli. Cred că sînt îndrăgostit cu adevărat, şi ea este cu alt tip...

— Nu-ţi face griji. Se găsesc destule femei pe lume.

— Da, sînt destule femei pe lume.

Sebastian nu găsi altceva de spus. În capul lui totul era insuportabil de dureros, dar imediat ce explica cu voce tare, se evapora :

— Lucrurile nu sînt niciodată atît de importante cum par. Oamenii îşi exagerează problemele. Aceasta este una din marile satisfacţii ale lumii : să se ia în serios.

— Ai dreptate. Dacă eu nu aş fi luat-o pe Silvia în serios, nu aş fi acum la birou, lucrînd cu tatăl meu. Haide, te invit la cinematograf.

Cînd ieşiră din cartierul chinezesc, două prostituate îi strigară :

— Vino încoa, americanule, „commi herr" — una din ele îşi mişcă şoldurile anticipîndu-şi serviciile. Vino încoa', blondule, „veri gud".

— Vezi, spuse Luis, pînă şi curvele cred că eşti american.

— Asta este natural, nici eu singur nu ştiu bine ce sînt.

Sebastian nu-şi putu alunga gîndul că Norma va sfîrşi făcînd trotuarul. Ideea îi produse satisfacţie. Îşi aminti cum o văzuse prima data : servind masa părinţilor săi. Odată i-a vorbit de familia ei. Toţi trăiau în aceeaşi cameră. Nu-şi amintea bine. De fapt nici n-o cunoştea.

Trecuse de ora nouă cînd intrară în cinematograf. Cincisprezece minute după aceea, Luis se întoarse spre Sebastian :

— Îți place filmul ?

— Nu prea.

— Vrei să rămîi pînă la sfîrșit ?

— Dacă vrei să pleci, hai să mergem. Nu mă interesează, să mergem.

Afară o porniră înspre Chei. Sebastian fu cuprins de neliniște. Se înșela dacă se gîndea că ar putea s-o uite cu ușurință, tot ce făcea îl neliniștea și mai mult. Era obosit să meargă cu Luis ; voia și nu voia să fie singur. Mîine o să-i scrie lui Nancy. De o lună trebuia să-i scrie. Poate accepta să vină.

Luis își mesteca marginea batistei. Sebastian evită să se uite la el, ca să nu se enerveze. Totul îi părea plat și dezumflat. Se opriră în colț să bea o cafea.

— Știam că-mi lipsește ceva. Drace, unii nu beau altceva decît ceai, sînt niște tîmpiți.

— Toată lumea este tîmpită, spuse Sebastian, punînd pe tejghea un real mototolit.

— Eu zic să mergem la un bordel.

— Bine, hai să mergem.

PARTEA A DOUA

O, aceste femei, exemplare rare!
O, aceste cupe de carne!
O, aceste sclave în faţa stăpînului
Ademenite de bijuterii şi apoi azvîrlite.
Îţi spun, oh, vers, că dinţii dor
fiindcă au mîncat din carnea lor!...

Ora unu după-amiază. Sebastian începu să caute — îl deranja să ceară informații — orariul avioanelor. Cu sosirea neașteptată a lui Nancy, prînzul îi căzuse greu la stomac, ca un sac cu nisip. Descoperi tăbliță, scoase telegrama din buzunar și văzu că avionul 305 nu ajungea decît într-o oră.

Se apropie de standul de reviste și cumpără *Boemia*. Tocmai ieșise în dimineața aceea. Găsi o bancă goală lîngă ghișeul *National Airlines* și se așeză într-un colț.

Toate aeroporturile erau la fel. Sebastian simțea că cea mai ușoară schimbare de presiune îl va zvîrli la pămînt. Cu toate că nu pleca, toate senzațiile călătoriilor anterioare îi umpleau gîndurile. Frunzărea revista și mirosul cernelii îl izbea în față.

Spionul care și-a bătut joc de armata Statelor Unite, Dușmanii, Viața stranie, oarbă a cavernelor cubane, Colt a inventat revolverul acum o sută douăzeci de ani, Tarzanul Coastei de Azur, Detectorul de minciuni a vrut să mă așeze pe scaunul electric, Contrabanda de carne omenească, Cucerind interiorul inimii..."

Se opri să privească fotografiile operației. Acel piept de fetiță deschis de bisturiu îl neliniștea dar

continuă să se uite. Strigătele unui vînzător de bilete îl întrerupseră. Numerele ce le striga se terminau cu cifrele avioanelor care plecau în seara aceea. Două femei de vîrstă mijlocie, cu umbrele, îl strigară pe vînzător.

Sebastian încercă să reconstituie imaginea lui Nancy. Nu putea să-şi amintească trăsăturile ei, dar era sigur că o va recunoaşte imediat ce va fi pus piciorul pe pămînt. Imaginea era estompată, ochii abia i se distingeau cînd rîdea. Îşi amintea detalii inutile ca să o identifice. Detalii ca : părul blond de pe braţe şi gesturile capului.

„Trupa trece, Defilarea" : diferite pagini din *Boemia* erau dedicate punerii în valoare a corpului actriţelor şi modelelor. Îşi aminti că de adolescent se închidea în baie să contemple aceste fotografii, în timp ce-şi muşca buza inferioară. Se uită la vedeta imprimată cu cerneală verde pe hîrtie poroasă. Cu mîna în şold şi obrazul sprijinit pe un deget al celeilalte mîini. „Este un frumos model de la televiziunea noastră — cine-l discută ? — Cea pe care o prezentăm astăzi. Numele său" : Fesele şi muşchii erau imenşi, desigur că-şi petrecea majoritatea timpului aşezată. Femeile cubane merg puţin. Avea pulpele subţiri şi umerii strîmţi. Senzualitatea era totul : crescute ca să satisfacă bărbaţii, ca gîştele pentru *foie gras*. Atrăgătoare, dar atrofiate de sex. Privirea vedetei blonde era la fel cu privirea Normei.

Nancy avea picioare lungi, muşchii întinşi tremurau sub pielea bronzată. Va veni învăluită de mirosuri sintetice, străine... Era sătul de tot ce-l

înconjura. Megafonul anunță plecarea unui avion.

Pasagerii se îngrămădiră în fața porții, la ieșire. Sebastian ridică privirea și găsi că femeile sînt ridicole. Nu era obișnuit să vadă în Havana femei cu pălării. În plus, capul era ceva nobil și întotdeauna trebuia să fie descoperit. Sebastian se uită la ceas ; mai trebuia să aștepte treizeci de minute.

Începu să citească rubrica *In Cuba* a revistei. Din Mexic, Fidel Castro trimisese o scrisoare : „De patru ani luptăm să reconstruim ceea ce s-a distrus într-o noapte. Luptăm împotriva unui regim care este înspăimîntat și alarmat de căderea inevitabilă ; luptăm împotriva camarilei politice care, aparent opusă situației, nu se interesează de o schimbare radicală în viața țării, ci să o tragă înapoi, spre o politică nefastă și nefecundă în care sarcinile legislative fabulos remunerate, înaltele poziții birocratice și averile ce decurg din asta, pot fi asigurate pe viață și, dacă se poate, din tată în fiu ; luptăm împotriva intrigilor și manevrelor unor oameni care vorbesc în numele poporului și nu au popor ; luptăm împotriva predicilor nefaste a falșilor profeți, ce vorbesc împotriva revoluției, în numele păcii, și uită că în căminele înfometate, înspăimîntate și îndoliate oamenii nu-și află pacea de patru ani." Sebastian sări unele paragrafe și citi mai departe : „Sînt dintre cei care cred că într-o revoluție principiile valorează mai mult decît tunurile. La Moncada am luptat cu puști calibru 22. Niciodată n-am socotit numărul armelor care le are dușmanul : ceea ce valorează, cum a spus Martí, este

numărul stelelor din frunte. În Cuba s-a pierdut obiceiul de a se spune adevărul. Campania de infamii și calomnii va avea într-o zi, nu prea îndepărtată, un răspuns decisiv în împlinirea promisiunii pe care am făcut-o că în 1956 vom fi liberi sau martiri. O repet aici cu seninătate și cu conștiința deplină a ceea ce implică această afirmație la patru luni și șase zile de la 31 decembrie."

Sebastian se gîndi la obstacole : corupția invadase țara, nu era criză economică și muncitorii păreau relativ resemnați. Impulsul era în inima și capul lui Fidel. Cum se va sfîrși ?

Megafonul anunță sosirea avionului 305. Inima își acceleră brusc bătăile și Sebastian așteptă cîteva minute înainte de-a se scula în picioare.

PLEASE FASTEN YOUR SEATBELTS

FAVOR ABROCHARSE EL CINTURON

NO SMOKING NO FUMAR [1]

Pasagerii se ocupau cu punerea centurilor de securitate. *Imperceptibil,* agitația sosirii îi apăsa. Unii reacționau vorbind animat, ceilalți păreau pierduți în gîndurile lor. Francisco Rueda stinse țigara. Tatăl său s-ar întoarce în mormînt dacă ar ști că fumează țigarete în loc de tutun. Doar că Francisco era singur : nu va mai revedea niciodată pe tatăl său, pentru că morții sînt morți pentru totdeauna. Acest gînd îl întristă și în ace-

[1] Vă rugăm să vă legați centurile./ Nu fumați (în engleză și spaniolă).

laşi timp îi dădu curaj. Tatăl lui era mort definitiv ; trebuia să trăiască pentru viitor. Se uită în partea cealaltă a coridorului şi o femeie îmbrăcată în negru îi zîmbi. Soţul său murise la Philadelphia şi se întorcea singură în Cuba. Îi povestise viaţa ei lui Francisco. Împreună cu soţul ei munciseră în Nord ca nişte sclavi şi acum, cînd aveau puţini bani strînşi, el murise de un atac de inimă.

Pe aeroportul din Miami îl avertizaseră pe Francisco că serviciul secret militar îl va aresta imediat ce va ajunge pe aeroportul din Rancho Boyeros. Era prea tîrziu ca să-şi mai schimbe planurile. Nu putea rămîne. Avea un mesaj personal de la Fidel Castro pentru liderii rezistenţei din Havana. Francisco zîmbi şi ochii lui negri de canar se aprinseră. Dacă văduva ar şti ce ducea în geamantanul de pînză, de frică s-ar duce după bărbatu-său.

Înainte de a cîntări bagajul, văduva observă că Francisco are un singur geamantan. „Fiul meu" — îl strigă ca să-i explice că are exces de bagaj. Nu voia să dea toţi banii aceştia companiei de aviaţie. Francisco profită de ocazie ca să-i dea valiza lui în schimbul celor două geamantane în care doamna avea o maşină de călcat şi alte obiecte grele. Înăuntrul căptuşelii geamantanului, cusută cu tighel mare, era o scrisoare a lui Fidel şi alte hîrtii compromiţătoare. Francisco era surprins că văduva voia să economisească bani după ce soţul său murise. Bine, cel puţin cu zgîrcenia ei ajuta pe Douăzeci şi şase[1].

[1] La 26 iulie 1953 Fidel Castro, în fruntea unui grup de studenţi revoluţionari, au săvîrşit un atac armat asupra fortăreţei Moncada din Santiago de Cuba. Mişcarea revo-

Francisco simți că măruntaiele i se strîngeau cînd văzu cîmpia împestrițată de palmieri. Poate că nu-l va aștepta nimeni la aeroport. Privi la pista de aterizare. O alarmă falsă. Totul ar putea fi o falsă alarmă. Se străduí să-și potolească teama. Alături de el era așezată o americancă înaltă. Doar yankeii mai erau siguri în Cuba. Cum putea să gîndească că Batista era bun pentru Cuba? Cum puteau crede în democrație și că-l putea ajuta pe Batista? Indignarea sa împotriva celor care vindeau și cumpărau insula îl distrase și nu-i mai fu așa frică; sosind din Miami nimeni nu-l va suspecta de a fi emisar al lui Fidel. Avea o hîrtie de la bancă cu care putea dovedi că se întorcea de la Miami unde-și petrecuse vacanța. Cu toate că renunțase, i-au dat-o. Tatăl lui Sebastian era nobil... puii de cățele se găseau în zgîrie-norii din New York. Acum se va trezi și se va culca cu revoluția în gînd. Într-o zi băncile vor fi ale cubanezilor.

Nancy îl privi pe Francisco în repetate rînduri, mai mult din nerăbdare decît din interes. Francisco rămase tăcut și ea nu încercă să înceapă o conversație de teamă să nu-i recomande un medic pentru avorturi, cum s-a întîmplat în călătoria anterioară.

Sebastian era la fel cu mulți tineri din cartierul lui și fără îndoială că trăia în altă lume. Și dacă era un depravat sexual? Gîndesc ca fiica unui

---

luționară purtînd numele acestei date avea să zdrobească la 1 ianuarie 1959 armata lui Batista și să răstoarne regimul dictatorial al acestuia.

burghez, se dojeni ea. Nu se va întîmpla nimic. De-acum înainte ea va strînge pietre prețioase într-un tub de catifea. Nu se va mai încrede în nici un bărbat. Era singurul lucru pe care i-l mai putea oferi viața: momente prețioase. Într-un oraș în care toată lumea se agită în toate părțile, strigînd într-o limbă străină, un bărbat tocmai o invitase să petreacă cîteva zile în casa lui. Era curioasă și îi era frică.

Sora ei s-a căsătorit cu Andrew, dar la început ea fusese amanta lui. Sora ei era cu doi ani mai tînără. Era cu mult mai atrăgătoare decît Nancy. Pentru a demonstra asta, îi furase bărbatul. Nancy s-a culcat cu Andrew cu o zi înainte de căsătoria ei. El a insistat să se despartă și ea a acceptat. Nu era lămurită dacă o făcuse din dorință sau pentru a o trăda pe sora ei.

Cînd avionul atinse pista și sări ca un animal preistoric greoi, Francisco închise ochii. Nu, nu va vorbi, chiar dacă l-ar tortura, chiar dacă i-ar scoate ochii.

Francisco zîmbi și o lăsă pe Nancy să iasă prima pe coridor. Voia să fie cît mai departe posibil de văduva cu geamantanul cînd vor trece pe la inspectorii de la vamă. Observă că Nancy era mai înaltă ca el aproape cu un cap. „O iapă de curse", murmură în spaniolă. Femeile americane se culcau cu oricine. Francisco își aminti, totuși, că niciodată nu se culcase cu nici una în lunile în care a stat la New York.

Cetățenii cubanezi trecură mai întîi pe la biroul de Imigrare și Francisco răsuflă ușurat cînd inspectorul vămii îi puse ștampila pe geamantan.

Pentru cîteva minute, geamantanul fu singurul lucru care exista pe lume. Afară văduva i-l înapoie și luă cele două geamantane grele.

— Dumnezeu să te răsplătească, fiule. Nu știi ce serviciu i-ai făcut acestei sărmane bătrîne.

Francisco îl recunoscu pe Sebastian și se apropie să-l salute. Se simțea euforic :

— Ce face ziaristul internațional ? Venea cineva important cu mine în avion ?

— Nu, aștept o prietenă. Pînă acum cîteva zile nu știam că ești în Nord. Sebastian schimbă subiectul ca să nu trebuiască să-i vorbească de Nancy. L-am întrebat pe tatăl meu : se gîndește să se pensioneze acum și mi-a spus că și tu ai părăsit banca.

— Da, am fost la Miami să vizitez colosul din Nord. Francisco îl întrerupse pe Sebastian înainte ca acesta să-l întrebe de noua lui meserie. Mă bucur că m-am întors. Nu-i înțeleg pe americani ; sărmanul Martí trebuie să fi trăit mai rău ca dracu la New York. Închipuie-ți, să trăiești toți acești ani pe acolo. Cîți au fost ?

— Mai mult de zece... Nici eu nu-i înțeleg și maică-mea este americancă. Pentru început, foarte puțină lume știe ce înseamnă să fii cubanez.

— Asta-i adevărat, știm că sîntem cubanezi dar nu facem nimic să ne ajutăm țara. Întotdeauna ne gîndim că tot ceea ce fac străinii este mai bine... Femeile americane arată foarte bine la cinematograf, dar pe stradă sînt niște slăbănoage necomestibile.

— Unde ai să lucrezi acum ?

— Trebuie să-ţi povestesc multe lucruri... Am să-ţi povestesc altădată. Cînd pot să te văd ?

— Cînd vrei. Dacă te pot ajuta cu ceva...

— Dă-mi telefonul tău, mi-am pierdut carnetul cu adrese. Francisco notă telefonul, înlocuind fiecare număr cu altul în cod. Cel mai bine ar fi să ne întîlnim săptămîna viitoare.

Francisco era din nou neliniştit. Entuziasmul că şi-a bătut joc de autorităţi îi trecuse şi îi era teamă că vor descoperi ceea ce ducea el în geamantan. Decise că cel mai cuminte era să părăsească aeroportul cît mai repede posibil. Puteau încă să-l aresteze. Fiecare faţă i se părea faţa unui agent secret.

Geamantanul îi căzu pe cuvertura albă cu flori decolorate. Fratele lui Francisco intră în patul lui, la cealaltă extremitate a camerei. Pantofii erau pe podea şi cămaşa atîrna pe spătarul scaunului. Întorcîndu-se pe partea cealaltă în pat, Regino se aşează pe o revistă împăturită. Se ridică în pat, sprijinindu-se în coate şi pe picioare. Trase revista şi o puse pe scaun.

— Ce viaţă bună, ei ! exclamă Francisco. Lucrezi în minister pînă la ora unu şi apoi îţi petreci după-amiaza citind romane ca să te relaxezi.

— Cine poate, poate, răspunse Regino încă somnoros. De altfel, nu era un roman ca să mă relaxez, citeam *Boemia*.

— la geamantanul de pe pat imediat, Francisco ! strigă mama din uşă. Nu vezi că este plin de microbi ?

— De abia am sosit şi ai şi început cu gura, spuse Francisco ridicînd geamantanul şi punîndu-l cu grijă la picioarele patului.

— Uite cum ai aşezat cuvertura ; tu nu-ţi dai seama, dar mama ta e cea care trebuie să spele toate rufele murdare în casa asta.

— Îmi pare rău, bătrîno, într-adevăr am făcut-o fără să-mi dau seama, pentru că sînt obosit de călătorie. De ce nu o pui pe Sonia să spele, în loc s-o creşti de parcă ar fi fiica unui bancher ?

— Nu te amesteca în viaţa sorei tale, asta-i treaba mea. Dacă eu vreau ca ea să nu lucreze, ea nu trebuie să lucreze. Sora ta e o domnişoară, nu vreau să-şi strice mîinile. Eu sînt deja bătrînă şi nu are importanţă.

— Ştii ce făcea Sonia acum cîteva minute ? spuse Regino privind pe Francisco din pat. Se plimba şi făcea tot felul de maimuţăreli în faţa oglinzii, ca şi cum ar fi fost o actriţă de la televiziune, sau ceva în genul ăsta. Spune că va deveni balerină ca Sonia Calero.

— Nu te amesteca în treburile sorei tale. Las-o în pace.

Mama merse pînă la patul lui Francisco şi scutură cuvertura cu mîna desfăcută. Aplecată peste pat, rochia albastră imprimată i se ridică în spate pînă la coapse. Francisco se apropie ca s-o ajute şi-i văzu picioarele pline de varice vineţii.

Regino se împiedică de scaunul din sufragerie pe care se balansa unchiul Ricardo. Televizorul era stins, dar Ricardo privea fix elefantul ce-

nuşiu de porţelan cu urechile brodate cu aur. Sonia îl aşezase cu coada înspre uşă : „Aşa aduce noroc".

— Fac ceva pe toate astea ! strigă Regino, şi aşezîndu-se lîngă televizor, îşi luă piciorul gol între mîini.

— Te-ai lovit rău ? întrebă unchiul său, legănîndu-se acum mai încet.

— Desigur că m-am lovit rău. Nu vezi ? spuse Regino, privindu-şi sîngele de la zgîrietură. Îţi petreci ziua legănîndu-te şi iar legănîndu-te în mijlocul camerei. De vreo douăzeci de ori i-ai călcat coada pisicii cu scaunul.

— Dacă nu, mă plictisesc, spuse unchiul Ricardo, făcîndu-şi vînt cu evantaiul de la Farmacie care avea o fotografie colorată cu doi căţei cu limba scoasă, urechile căzute şi ochii umezi.

— Mă bucur, mă bucur, spuse Sonia ieşind din cameră şi ţipînd : Asta ai păţit-o pentru că mereu mă critici. Dumnezeu te-a pedepsit.

— Eu sînt cel care o să te pedepsească, spuse Regino ridicîndu-se şi mergînd înspre baie.

Regino trase apa şi se întoarse în camera pe care o împărţea cu fratele lui. Maică-sa era aşezată pe pat şi vorbea cu Francisco.

— Ce mîncai acolo în Nord ? Acolo desigur nu avea cine să-ţi gătească...

— Mîncam orice, bătrîno. Este un restaurant cubanez, dar este foarte scump. Am fost acolo într-o zi, dar aproape întotdeauna mîncam pe stradă o pereche de cremvurşti calzi sau un cîrnat cu pîine.

— În seara asta am să pregătesc un biftec de ficat cu multă ceapă tocată, cum îți place ție. Mai am orez cu fasole neagră.

Regino luă geamantanul lui Francisco și-l duse pînă la pat.

— Să vedem ce ai adus aici și ce-aș putea lua eu. Nu ți-ai cumpărat nici o cămașă din astea care se vînd în Nord, viu colorate ?

— Lasă geamantanul ăsta... singurul lucru pe care mi l-am cumpărat a fost o pereche de pantofi de care aveam nevoie și un deschizător automat pentru cutii de conserve, pentru bătrînă.

Dintr-o singură mișcare Regino deschise închizătoarea și Francisco se sculă :

— Lasă geamantanul, idiotule, nu vezi că aici nu-i nimic pentru tine. N-am avut timp să cumpăr nimic pentru nimeni — nu trebuia să fi spus asta, se gîndi Francisco fiindu-i teamă că vor descoperi adevăratele lui activități. Dacă vreți să știți, toți banii pe care-i aveam i-am cheltuit cu drumul.

— Uite ce nervos este. Desigur că ți-ai cumpărat un costum sau ceva.

— Haide, destul, bine, Francisco înșfăcă geamantanul deschis de fratele lui. Nu mai controla lucrurile pentru că nu-mi place. Eu niciodată nu umblu în partea ta de dulap... Nu mă interesează că-mi iei lucrurile dar să mi le ceri mai întîi. Cere-mi-le mai întîi.

— Cred că nu ai fost la Miami în vacanță. Bătrîno, eu cred că Francisco este amestecat cu revoluționarii. Desigur că are aici material de pro-

pagandă subversivă sau... așa ceva. Ulte ce roșu s-a făcut la față.

— Chiar așa, exclamă Francisco pentru a-l liniști pe fratele său, dînd-o pe glumă. Tu nu știi ce am aici. Am material inflamabil pentru un sabotaj foarte important.

— Băiete, nu te vîrî în lucruri din astea, spuse mamă-sa căutînd din ochi un răspuns pe fața lui Francisco.

— Mă joc, mamă.

— Minciuni, nu se joacă de loc, repetă Regino. Nu se joacă de loc. Desigur că are în geamantan documente de la 26 iulie. Nu ai văzut cum s-a făcut la față.

— Spune-mi adevărul, băiete.

Francisco o privi pe maică-sa apoi pe fratele lui. Regino îl iubea și-l ura în același timp pe frate-său și acum dorea să-l rănească.

— Nu mă privi așa, nu, spuse Regino. Nu-ți dai seama că sînt fratele tău ? Dacă află mă dau afară din Minister. Eu nu sînt cu Batista dar nici împotriva lui Batista.

— E bine să faci pe nebunul, spuse Francisco coborînd vocea. Eu sînt cu Fidel Castro, eu cred că aici trebuie să tăiem în carne vie.

— Dar, Francisco, tu nu-ți dai seama cum stau lucrurile ? întrebă speriată mama. Ești încă foarte tînăr. Gîndește tot ce vrei, dar nu te amesteca în politică. Și tatăl tău era împotriva politicianismului, cum spunea el, a politicianismului.

— Da, dar nu a făcut niciodată nimic. Aici trebuie îndreptate armele împotriva lui Batista.

— Nu spune prostii, fiule. Tu poți fi cu Fidel Castro fără să-ți rişti viața, spuse mama agitînd mîinile în aer. Tatăl tău niciodată nu s-a băgat în politică. Respectă memoria tatălui tău.

— Ai s-o omori pe bătrînă, spuse Regino uitîndu-se în pămînt. Dacă nu te interesează ce mi se poate întîmpla mie, gîndeşte-te cel puțin la mama ta.

— Vorbiți atît pentru că vă simțiți vinovați. Toți ne simțim vinovați din cauza lui Batista.

— Eu nu mă simt vinovat de nimic, spuse Regino luînd revista de pe scaun şi începînd s-o frunzărească fără s-o vadă.

— M-am gîndit destul... Dacă cineva atinge cu un deget pe mama mea sau pe fratele meu, chiar dacă ai fi o lepădătură, atunci desigur o să vadă ei. Atunci desigur că nu mai aştept nimic...

Francisco înțelese că-şi lăsase sentimentele să se reverse.

— Nu se va întîmpla nimic şi nimănui. Nimeni nu mă va prinde. Singuri nu valorăm nimic. Ceea ce trebuie să faceți este să nu vorbiți despre asta.

— Frate, eu sînt cu tine, spuse Regino lăsînd să-i cadă revista pe jos. Să nu crezi că eu nu-mi dau seama de ceea ce se întîmplă. Este adevărat ceea ce spui : sînt un trepăduş în minister. Ce vrei să fac în minister dacă acolo este un cuib de hoți ? Singurul lucru pe care-l fac este să-mi iau leafa. Sînt zile în care-mi petrec dimineața la cafenea, gîndindu-mă că-mi pierd timpul, că nu învăț nimic, că într-o bună zi voi fi bătrîn.

Să nu crezi că sînt prost, Francisco, eu îmi dau seama.

— Ceea ce trebuie să faceţi este să nu căutaţi cu lumînarea să vă vîre la închisoare sau să vă ucidă, insistă mama închizînd ochii. Puteţi să-l atacaţi pe Batista fără să scoateţi prea mult capul. Nimeni nu o să vă mulţumească după aceea, Francisco, familia ta este singura care nu te va părăsi niciodată.

— Lasă-i, Irene, lasă-i să facă ce vor, spuse unchiul intrînd în cameră. Eu sînt bătrîn, dar ştiu că există ceva mai important decît să nu mori, cum se spune pe aici, decît să nu mori. Am ajuns bătrîn şi ce? Iubesc mult ţara asta, niciodată nu am ieşit din Cuba. Pe vremea lui Menocal...

— Tacă-ţi gura, bătrîn ramolit. Ce mai lipsea acum ar fi ca şi tu să fii de partea lui Francisco. Intră în cameră. Du-te acolo să te legeni în scaunul tău şi nu te mai băga în ce nu te priveşte. Sînt copiii mei şi nu am bărbat şi mai presus de toate nu vreau să rămîn fără copii...

Unchiul Ricardo se opri în mijlocul camerei fără să mai spună o vorbă. Se apropie de cumnata lui şi începu să-i facă vînt cu evantaiul de carton.

— Măcar de nu ar fi auzit vecinii discuţia, spuse Francisco. Dacă pînă şi unchiul Ricardo a auzit-o, care e pe jumătate surd, desigur că vecinii au auzit tot.

— Vecinii nu sînt acasă, spuse Sonia care intrase de cîteva minute şi se oprise lîngă uşă. Eusebia a ieşit cu copilul la clinică. Nu ştiu ce are Tatico. Alături nu e nimeni.

— Uite, bătrîno, privește ce deschizătoare de conserve ți-am adus ; este grozavă, spuse Francisco scoțind o cutie din geamantan. Asta o pui în perete cu șuruburi, nu mai trebuie decît să întorci pîrghia ca să deschizi orice cutie.

— Pleacă, pleacă, îi spuse mama unchiului Ricardo și se așeză în pat cu cadoul lui Francisco. Uite cum te fac copiii să suferi, uite cum am suferit din cauza ta. De mic, de cînd te-ai născut, n-am avut o clipă de liniște. Cînd ai avut tifos exantematic, nu am ieșit din cameră nici ca să mă duc la baie aproape. Am stat lîngă patul tău tot timpul.

— Știu, bătrîno, știu. Nu trebuie să mi-o spui, sînt deja bărbat și am...

— Ești încă un copil.

— Un copil pe jumătate chel, spuse Regino privind fruntea mare a fratelui său.

— Să nu mai vorbim despre asta, bătrîno, o să am grijă. Îți promit. Dar nu-mi cere să nu fac ceea ce cred că trebuie să fac.

— Am să-ți spun ceva : dacă ești așa, tu nu poți s-o împiedici pe mama ta să nu rîște și ea. Pot da și eu o mînă de ajutor. Pot și eu să te ajut și să te însoțesc dacă e vreo primejdie. Nimeni nu ar suspecta o bătrînă ca mine.

— Nu este chiar atît de grav, spuse Francisco strîngînd dinții ca să-și rețină emoția. Nu este chiar atît de grav. Să vorbim de altceva.

— Și mie ce mi-ai adus ? întrebă Sonia punînd capul în pămînt.

— Adu un pahar de apă mamei tale și o să

vedem dacă am ceva pentru tine, spuse Francisco luînd din nou geamantanul de jos.

— Cînd te duci în bucătărie, Sonia, spuse mama îndreptîndu-şi cutele de la fustă, goleşte ligheanul de la răcitor pentru că trebuie să fie foarte plin. Şterge cu o cîrpă puţin dacă s-a udat pe jos.

Francisco îi dădu Soniei un aparat de fotografiat japonez în miniatură, pe care-l cumpărase dintr-un bazar din Miami.

— Ce drăguţ, pare un aparat adevărat, spuse Sonia deschizînd cutia aparatului, pare un aparat de păpuşi.

— Este adevărat sau fals ? întrebă Regino.

— Nu ştiu, mi s-a spus că se pot face fotografii cu rola asta mică.

Francisco îi dădu lui Regino un pachetel învelit în hîrtie de staniol.

— Dar aparatul ăsta e mai mic decît o cutie de chibrituri, spuse mama.

— Nu ar fi trebuit să-l cumpăr, spuse Francisco. Este o prostie, dar nu ştiu de ce m-a amuzat.

— Mîine mă duc la plajă şi mă fotografiez în costum, spuse Sonia întinzînd mîna după rola de film de la Regino.

— Dacă o să continui aşa o să ajungi o pipiţă, spuse Regino. Şi de aici pînă să ajungi iubita vreunui om politic burtos nu mai e decît un pas...

— Nu vorbi aşa cu sora ta, spuse mama. Unde crezi că te afli ?

— Femeile sînt întotdeauna vanitoase, asta nu-i nimic, întrerupse Francisco. Cînd lucrurile

or să se schimbe în Cuba, ea va putea lucra într-un minister fără să fie nevoită să se culce cu şeful.

— Nu vorbiţi aşa cu sora voastră, nu vedeţi că nu are decît şaisprezece ani ?

— Faptul că lucrurile se vor schimba rămîne de văzut. Asta rămîne de văzut, spuse Regino.

— Dacă ai răbdare, o să vezi.

— Bine, să nu mai vorbim, tu ştii că eu te urmez. Sînt un trepăduş, dar ştii că poţi conta pe mine. În fond sîntem fraţi.

Plicul de celofan cu timbrele atrăgătoare din Nyasaland — crocodili, George V al Angliei, girafe, hipopotami — aluneca dintr-o parte în alta pe scaunul automobilului. Sebastian scoase mîna pentru a da colțul. Între muncă și Nancy care locuia la el acasă, abia dacă-și mai vedea familia. Acum mergea să-i viziteze pentru că taică-su tocmai se pensionase.

„O să mă distrez colecționînd timbre" explicase Arturo cu cîteva luni în urmă cînd începuse să ceară la toată lumea să-i păstreze orice plic din străinătate. „Trebuie să fac ceva cînd o să mă pensionez, altfel înnebunesc."

Avea șaizeci și cinci de ani, din care-și petrecuse patruzeci și cinci muncind la bancă... La urma urmelor, poate că, nu avusese o idee bună cu timbrele pe care le cumpărase ; îi dai să mănînce tot celui sătul. Vor pune în evidență prea mult vîrsta tatălui său. Sebastian se decise să le dea mamei lui ca să i le dea ea mai tîrziu, seara.

Ce importanță puteau avea în casa aceea liniștită timbrele dintr-o colonie africană exploatată de englezi ?

Lucrurile își schimbaseră locul. În fond, Sebastian fusese încredințat din totdeauna că părinții lui vor fi toată viața acolo în caz de nevoie.

Acum amîndoi începeau să nu mai existe. Erau deja bătrîni. Se vedeau nedesluşit.

Sebastian simţi cum copilăria lui rămînea undeva, departe, în trecut. Va sfîrşi prin a rămîne singur.

— Tatăl tău tocmai a ieşit să facă o plimbare. Ştii ce neliniştit este mereu. Cred că s-a dus la grădina zoologică. Spune că este locul cel mai răcoros din Havana. Christine se odihnea, inhalînd prafuri Asthmador în pat, cu pantofii pe cuvertură.

— Niciodată nu m-ai lăsat să stau cu pantofii în pat, glumi Sebastian aşezîndu-se într-un mic balansoar lîngă pat.

— Sînt prea bătrînă ca să-mi mai scot pantofii de cîte ori mă aşez în pat pentru un moment.

— Nu eşti prea bătrînă; adevărul e că ai devenit cam leneşă.

— Pe unde ai umblat? E mai mult de două săptămîni de cînd nu te-am văzut. Ai dispărut cu totul.

— E acum la mine o prietenă din Miami, de asta nu pot veni mai des.

— De şase luni de abia mai dai pe aici... Fata asta este logodnica ta?

— Cam aşa ceva.

— De ce nu o aduci la noi? Îmi place să-ţi cunosc legăturile, Tiani.

— Ei nu-i prea place să cunoască lume.

— Noi nu sîntem lume, sîntem părinţii tăi.

— O s-o aduc într-o zi. Nu poţi obliga oamenii să facă ceea ce nu vor.

— Ai dreptate. Niciodată nu am reuşit ca tu sau tatăl tău să faceţi ceva cum vreau eu.

— Toată lumea este egoistă, bătrîno. Şi tu trebuia să faci ce vrei.

— Mîine voi juca bridge cu doamna McNamara. Tatăl tău poate rămîne singur cu servitoarea... Presupun că nu mai eşti cu fata aceea de culoare...

— Nu, eram prea alb pentru gustul ei. M-a părăsit.

— Mă bucur că s-a sfîrşit totul. Trebuie să te căsătoreşti cu o fată decentă, sînt mult mai plăcute.

— Mie nu-mi plac fetele agreabile, comentă Sebastian inhalînd fumul pătrunzător pe care-l răspîndeau prafurile verzui, arse de maică-sa într-o tavă mică de metal.

— Asta-i bună, acum eşti sarcastic cu maică-ta, Tiani. De ce eşti aşa ?

Fumul umplu camera. Cînd Arturo intra, avea un ziar în mînă cu care îşi făcea drum prin fum. Asta îl ofensase întotdeauna pe Tiani — fumul transforma camera într-un refugiu în afara timpului. Se simţea sigur şi fără greutate : uşor.

— Tiani, te rog scoate o rochie din dulap şi pune-o în faţa oglinzii. Mă supără strălucirea luminii.

Sebastian deschise dulapul şi regăsi sentimentul de triumf din copilărie pe care-l avea cînd căuta printre lucrurile mamei lui. Albumul de fotografii, cozile sale blonde, inelul cu rubin, ochelarii vechi care aparţineau bunicii. I-a folosit într-o zi ca să meargă la şcoală, fără ca mai-

că-sa să știe, și s-a întors în după-amiaza aceea acasă cu o durere ce-i muta capul din loc. Mai-că-sa șuieră parcă ar fi avut un fluier în plămîni.

— Cum a luat lucrurile bătrînul ?

— Îl cunoști, mereu găsește o scuză ca să iasă undeva. Acum poate dormi dimineţile foarte tîrziu, pentru prima dată în viaţa lui. Asta cred că-i place. Stă mai mult cu mine. I-a intrat însă în cap să iasă să vîndă bilete de asigurare, dimineaţa.

— Nu trebuie s-o facă. Vreau să spun, pensia este mai mult de două treimi din ceea ce cîștiga înainte. Cu asta puteţi trăi bine.

— Patru sute de pesos, dar aminteşte-ţi că trebuie să plătească ipoteca.

— Mi-a spus că o plăteşte din chiria de la etaj.

— Dumnezeu ştie, eu niciodată nu ştiu ce să cred din ce spune tatăl tău.

Sebastian duse tava la baie ; cu linguriţa aruncă grămăjoara de praf ars în closet şi trase apa. Apoi trecu la chiuvetă să cureţe tava. Copil fiind făcuse asta de mii de ori. Luă o bucată de hîrtie igienică şi şterse linguriţa şi tava. Uneori o ştersese pînă ce se vedea oglindit în metal.

Christine lăsă să cadă totul, făcînd zgomot înăuntrul cutiei de la noptieră.

— Tiani, tatăl tău mi-a cerut să nu-ţi spun nimic, dar cred că este foarte bolnav.

— Nu înţeleg.

— Are ceva ca o minge în pîntece, foarte jos, de mărimea unei portocale. Nu vrea să se opereze cum i-a recomandat medicul.

— Ce i-a spus medicul ?

— A spus că trebuie să se opereze imediat. Doctorul nu crede să fie periculos...

Tuşi şi respiră avînd nevoie de aer.

— Ce vrei să spui prin periculos ? Cancer ?

— Medicul spune că nu crede să fie cancer. Problema e că se poate transforma într-un cancer dacă nu se îngrijeşte la timp. Tatăl tău repetă într-una că totul se va aranja. Este convins de faptul că homeopatul acela pe care-l cunoaşte el îl va face bine numai cu dietă şi cu masaje. Tiani, trebuie să mă ajuţi, trebuie să facem ceva...

— Niciodată nu am ştiut exact dacă tata crede în această cură homeopatică sau dacă pur şi simplu îi este frică de medic.

— Ar trebui să fii aici ca să vezi ce porcării face în timpul nopţii. Se unge pe tot corpul cu noroi. Homeopatul i-a recomandat să se ungă cu noroi, în special pe burtă, în fiecare noapte. E groaznic, Tiani, în fiecare zi trebuie să pun cearşafuri curate. Îmi vine să-l denunţ pe şarlatanul ăsta. Nu are nici un titlu. Cred că a studiat homeopatia prin corespondenţă cu un alt nebun din ăştia din New Jersey. Nu cred nici un cuvînt din ce spune.

— Dar, de fapt, cum se simte în realitate tata, cum îi este ?

— Mereu încearcă să mă convingă că este mai sănătos decît un înger.

— Este o ironie a destinului. Acum că poate să se odihnească, că nu trebuie să lucreze, că poate să facă ce vrea, i se întîmplă asta.

— Azi noapte nu am putut dormi, am stat trează gîndindu-mă la tot felul de lucruri. Tatăl tău este tot ce mi-a rămas pe lume. Nimeni nu-şi va lua pe cap o bătrînă ca mine. Tu nici măcar nu ai vreun rost. Nu pot merge în Nord, sînt treizeci de ani de cînd am plecat. Unchiul tău George are şi el problemele lui...

— Nu exagera, bătrîno, Sebastian se decise să trateze întîmplarea cu uşurinţă pentru a evita ca maică-sa să-şi piardă de tot controlul şi să înceapă să plîngă. Cred că tata o să te înmormînteze pe tine. În afară de asta o să capeţi o asigurare enormă şi atunci vei fi bogată şi puternică şi toată lumea o să vrea să te ia în casă. El o să se facă bine, nu fi îngrijorată. Mi-ar place să-i vorbesc, dar nu ştiu ce să-i spun.

— Spune-i că te-a căutat doctorul, pe doctor îl cheamă Sotolongo.

O briză pătrunzătoare intra prin fereastra sufrageriei.

Afară, Sebastian vedea cocotierul pe care l-a semănat maică-sa cînd a cumpărat casa. De la începutul lui iulie pomul era plin de fructe. Christine se mîndrea că ar fi crescut din sămînţa pe care a îngropat-o în curte, cu toate că strîngea mai multe nuci de cocos decît puteau mînca. Ca să nu se strice, le dăruia vecinilor.

Arturo se folosea de grădină doar ca să-şi pună în practică ideile despre sănătate. Pînă şi vîntul era ceva în care te puteai scălda. Se dezbrăca şi se culca în pat gol cu toate ferestrele deschise ; făcînd o baie de aer, explica el. Ar-

turo era așezat cu spatele la fereastră descojind portocale.

— Tiani, închide jumătate din fereastra asta, te rog. Mă supără vîntul. Tocmai am fumat Asthmador.

Arturo dezaprobă din priviri pe nevastă-sa și continuă să descojească portocalele.

— Cum te mai simți în ultimul timp, tată? întrebă Sebastian după ce închise jumătate din fereastră.

— Bine, foarte bine.

Tatăl său era egoist, dar niciodată nu le-a lipsit nimic soției și fiului lui. Poate că o făcea ca să nu fie deranjat, dar a făcut-o. În fiecare dimineață se ducea la bancă și făcuse tot ce se așteptau să facă, de la a-și pune cămașă curată și scrobită în fiecare zi, pînă la a merge la slujba de la zece în fiecare duminică. Ani de zile dusese pe fiul său la circul *Santos și Artigas* în fiecare iarnă. Dacă nu a dat mai mult e pentru că nu avea nimic de dat.

Sebastian îi observă pe părinții lui cum mîncau. Își aminti surprins epoca de revoltă împotriva lor. A respins toate aberațiile pe care societatea le impune individului. Rituri stricte în care se includea totul, de la forma de a se îmbrăca și vorbi pînă la felul de a iubi și a visa. Viața burgheză era o rutină crudă.

— Mai mănîncă fasole, și maică-sa îi dădu castronul.

Servitoarea luă farfuriile și aduse cafeaua pentru Sebastian. Se uită la mîinile servitoarei, erau zbîrcite din cauza apei. Fata îi zîmbi și Sebastian își aminti că Norma îi zîmbise o dată în același

fel. Christine ceru Postum și taică-su începu să sugă cele două portocale pe care tocmai le descojise. Căsătoria cu Norma fusese o idee absurdă ca să scape de tot. Norma nu era o soluție, dar nici părinții lui.

Lingura pe care o păstrau din luna lor de miere la Washington era tot în zaharniță. Era unul din puținele obiecte care i-au atras atenția de copil lui Sebastian. Lingura și serviciul de ceai chinezesc pe care-l păstra maică-sa în vitrină, pentru ocazii speciale. Era albastru și pe fiecare ceașcă era desenată o femeie ce trecea un pod. Sebastian puse trei linguriță de zahăr în cafea fără să-l privească pe tatăl său. Luă linguriță în mîini.

— Această linguriță va avea treizeci și cinci de ani în noiembrie care vine. Am cumpărat-o în luna noastră de miere, spuse Christine.

— Da, știu.

Toate figurile și edificiile puteau să se recunoască încă în relieful tocit al cozii. Vulturul, George Washington, femeia cu togă și spadă, *justicia omnibus ;* de cealaltă parte Capitoliul, Biblioteca Congresului, Mount Vernon, Casa Albă. Boala tatălui său punea într-o lumină diferită toate aceste amintiri. Marcel Proust avea dreptate în privința importanței memoriei, dar a uitat să semnaleze că amintirile sînt neputincioase în fața cruzimii prezentului. Acum trebuie să-și întrebe tatăl de portocala ce-i apăsa pîntecele.

Sebastian spuse că doctorul îi dăduse un telefon :

— Trebuie să ai grijă... Nu mă îndoiesc că homeopatul poate să vindece boli digestive, dereglări nervoase şi lucruri din astea, tată, dar nu tumori. În cazul ăsta trebuie să te operezi înainte de a deveni malign... De unde ştii că pot să te vindece în acest loc ? Cum îi zice ? Pro Vita ?

— Da, Pro Vita. Eu ştiu ce ţin în mînă. Am citit mult despre problema asta. Nu ai idee de cantitatea de persoane pe care homeopaţii le-au vindecat cu adevărat, nu e poveste, cazuri în care medicii îşi pierduseră orice speranţă. Da, au fost multe cazuri ca al meu... vindecate fără să trebuiască să-i opereze. Există un articol în revista homeopaţilor despre o femeie care avea un chist la sînul drept şi a fost vindecată. Oamenii ăştia ştiu multe. Cu ei nu există probleme.

— Dar, tată, dacă doctorii nu pot, cum o să poată ei ? Explică-mi...

— Lasă-mă să mă gîndesc, nu mă zori... În primul rînd, te pun la dietă şi atunci se înmoaie tumoarea, încetul cu încetul, cu masaje speciale.

— Da, dacă nu te vindecă, te ucid, spuse Christine nemaiputînd să se abţină. Tiani, săptămîna trecută tatăl tău a stat trei zile fără să mănînce nimic. Bînd apă şi atît.

— Nu ştii ce vorbeşti, Christine. Arturo plescăi din buze iritat. Nu înţelegi nimic, nu fi proastă. Ţi-am mai explicat, asta a fost ca să-mi dezintoxic organismul înainte de a începe tratamentul.

— Tu eşti prost. O să-ţi dezintoxici organismul, *my eye* [1].

— De ce nu ? Te pricepi tu mai bine ca alţii ? Tumorile apar cînd corpul nu asimilează mîncarea aşa cum trebuie. Îşi atinse pîntecele sub masă. Această tumoare este o intoxicaţie gastrică.

— Poate că asta este cauza, spuse Sebastian, nu discut, dar mă îndoiesc mult că un maseur ar putea să-ţi micşoreze tumoarea. Nu înţeleg ; frecţia este una din cauzele posibile ale cancerului. S-ar putea să ţi se facă mai mare tumoarea dacă iriţi ţesuturile acestea atît de delicate.

— Oamenii ăştia ştiu ce fac. Eu am încredere în homeopatie. Doctorul Agustín are multă experienţă. Mi s-a spus că a vindecat şi cazuri de sifilis.

— Ce ţi-a spus medicul ? Doctorul în medicină ?

— Ce-ai vrea să-mi fi spus ? Medicii îşi cîştigă viaţa operînd oamenii, spuse Arturo zîmbind. Sînt sigur că această tumoare se dizolvă fără să trebuiască să mă operez, vreau să încerc mai întîi după capul meu.

— Şi dacă nu te vindecă homeopaţii, dacă nu te vindecă, atunci ai să te operezi ? îl întrebă Sebastian.

— Nu, prefer să mor decît să las să mă deschidă ca pe un porc. Nu-i voi lăsa s-o facă. Nu pot să mă oblige să mă operez. Nu sînt copil şi nici nebun. Nu pot să mă oblige... i-am mai spus asta mamei tale.

[1] Ochiul meu (engl.). Aici în sensul de „sufletele".

Așezată în pat, Nancy își vopsea unghiile de la picioare. Părul desfăcut îi cădea peste pulpe.

— Cum i-ai găsit pe părinții tăi ? întrebă ridicînd ochii înspre Sebastian.

— Tatăl meu are o tumoare în pîntece, o tumoare foarte jos. Este de mărimea unei portocale. Nu știu dacă este periculos sau nu.

— Doctorul ce spune ?

— Asta-i problema. Nu vrea să se opereze chiar dacă moare.

— Bătrînii suferă de aceste boli dar nu întotdeauna sînt periculoase. Mătușa mea avea o tumoare enormă la sîn și a murit de inimă.

— Poate că ai dreptate. Presupun că dacă s-ar simți bolnav cu adevărat, ar fi mers la spital. Ar uita imediat de diete și masaje și ar chema un medic.

— Asta da, acum trebuie supravegheat cu grijă.

— A pierdut din greutate, dar zice că așa se simte mai bine. Cînd vrea, tatăl meu se poate convinge de orice. O să vedem... Ce facem în seara asta ?

— Tu ce vrei să faci ? întrebă răsucind capacul alb la flaconul de lac roșu.

— Eu te-am întrebat primul.
— Ah, nu mă mai supăra.
— Ce ai astăzi ?
— Ştii că sînt de luni de zile aici şi nu mi-ai făcut nici un cadou, niciodată.
— Nu-i stilul meu. Niciodată nu dăruiesc nimic nimănui — Sebastian se simţi uşurat pentru că se aştepta la ceva mai rău.
— În maşină aveai nişte timbre pentru tatăl tău.
— Asta pentru că îmi pare rău de el, acum că s-a retras de la bancă. Poate muri în orice zi. Era mult mai bine cînd nu-i purtam de grijă, cînd nu-i făceam nici un cadou. Cînd nu mă interesa de loc.
— Nici măcar nu ştiu ce spun... Dacă nu aş fi fost atît de izolată aici, *honey* [1], nu mi-ar păsa. De ce nu mă duci să-ţi cunosc familia ?
— Chiar tu ai spus că nu vrei să-i cunoşti pentru că trăieşti cu mine în păcat mortal.
— Nu începe acum să-ţi baţi joc de mine... Da, asta este adevărat. Nu mi-ar place să-i cunosc. Nu-mi plac oamenii, prefer să merg în magazine. Dar tot timpul mă gîndesc că nu mă iubeşti. Spune-mi adevărul, te deranjez ?
— De loc, tu niciodată nu mă deranjezi. Eu nu sînt o persoană foarte vorbăreaţă.
— Şi spune-mi încă o dată. Am nevoie să mi se demonstreze în toate zilele că sînt iubită. Mă plictisesc îngrozitor.

---

[1] Dragă (engl.).

— Şi ceramica ?

— Nu-i suficient... Şi pe lîngă asta, totul îmi iese prost la atelier. Nu ştiu să coacă bine, metodele pe care le întrebuinţează sînt foarte primitive. Ulcioarele crapă singure. Nu pot să-i conving să întrebuinţeze altfel de lut.

— Vrei să vorbesc eu cu omul ?

— Nu, pentru moment am rezolvat problema. Nu ştiu ce am astăzi ; iartă-mă, te rog. Am fost în magazin şi acolo bărbaţii au început să-mi propună lucruri ciudate. Uit mereu că femeile nu merg aici în şort. Nu am înţeles nici un cuvînt din ceea ce mi-au spus.

— Asta nu trebuie să te supere... Bărbaţii noştri cred că este obligaţia lor să facă curte femeilor. Trebuie să-şi demonstreze virilitatea, dar în realitate sînt inofensivi. Te vor privi şi-ţi vor spune ce le vine la gură, dar niciodată nu se vor atinge de tine. Sînt inofensivi. Probabil chiar că le este frică de tine.

— Ţie ţi-e frică de mine ?

Sebastian merse pînă la pat şi se aşeză lîngă ea, aşteptînd ca apropierea fizică să înlăture răceala care crescuse între ei în timpul conversaţiei.

— Dacă vrei să-mi fie frică, voi încerca, spuse sărutîndu-i gîtul, fără să ştie dacă o dorea sau doar vroia s-o excite.

— Ţi-ar place să ai un copil ? întrebă Nancy.

— De ce mă întrebi asta ?

— Spune-mi, vrei să ai un copil ?

— Nu... nu vreau să aduc pe nimeni pe lume ca să sufere. Încă mai am propriile mele pro-

bleme de rezolvat — se îndepărtă de ea şi se sprijini cu spatele de peretele galben.

Lui Sebastian îi era frică la gîndul că Nancy îl va părăsi. Întotdeauna îl părăseau. Toată lumea pleca. Nu putea preciza cu sinceritate pînă la ce punct o iubea, dar dorea s-o reţină lîngă el. O privi în ochi ; ochii ei nu aveau sentimentalismul vulgar al ochilor mari. Cînd rîdeau aveau o strălucire aproape imperceptibilă.

— Mă uimeşti mereu. De unde scoţi ideile astea ?

— Azi noapte am visat sînge. Ştii ceva despre sînge ?

— Ce fel de vis ai avut ?

— Toată noaptea nu am văzut altceva decît sînge. Pierdeam sînge şi iar sînge şi mă simţeam paralizată... Nu am povestit nimănui, dar acum un an a trebuit să fac un avort. A fost ceva îngrozitor. Nu puteam opri sîngele şi nu puteam merge la doctor. Nu-mi plac lucrurile murdare. Suferinţa nu ar fi atît de insuportabilă dacă nu ar fi însoţită de sînge şi de toate complicaţiile astea. Nu suport să mă gîndesc că stomacul meu este plin de glande şi tot felul de lucruri. Nu ţi se întîmplă la fel ?

— Dacă moartea nu ar fi atît de înspăimîntătoare, dacă ea ar veni însoţită de plăcere în loc de suferinţă... spuse Sebastian, îndoindu-se că asta avea vreo legătură cu ce spusese ea mai înainte.

— După avort, am promis să nu mai rămîn niciodată însărcinată. Acum sînt dispusă, sînt dis-

pusă pentru tine. Dacă vrei, putem să avem un copil.

Ideea avortului îi produse greață lui Sebastian. Voia să se gîndească doar la Nancy cea pe care o avea în față.

— Nu te iubesc decît pe tine ; nu-mi trebuiești decît tu ; nu mai am nevoie de nimeni.

— Nu mă iubești deajuns. Nancy voia să i se dea cu totul.

— Copiii sînt paraziți care-ți sug sîngele. Poate nu este chiar atît de rău, dar nu vreau să încerc. Te poți descotorosi de un cîine sau de o pisică, dar nu de un copil.

— Ești un monstru. Cum poți să gîndești așa ?

— Nu mai vreau responsabilități. Sebastian se simți vinovat și încercă să se justifice. Asta-i pentru oamenii care au încredere în viață și în viitor. Lumea este un dezastru și nu mai trebuie să aduci pe nimeni în această închisoare.

— Dacă mi-ai fi dat mai multă atenție, nu m-aș mai fi gîndit să am un copil. De ce nu-mi cumperi niște cărți ca să mă distrez ?

— Sînt multe cărți alci în casă. Poți să le citești pe toate.

— Am citit deja toate romanele. Nu mă interesează celelalte cărți de filozofie și-așa mai departe, sînt prea plicticoase. De altfel multe sînt în spaniolă și eu nu pot citi în spaniolă.

— Mergem chiar acum în Havana și cumpărăm ce cărți vrei...

— Nu vreau să cumpăr nimic, așa nu are nici un farmec. Ceea ce vreau e să mi le faci tu cadou.

— Știu că trebuie să fie foarte dificil să trăiești cu o persoană ca mine. Toată lumea este respingătoare de aproape.

Înainte de a fi putut sfîrși fraza, Nancy se desprinse de lîngă el și-i închise gura cu un sărut. Sebastian simți căldura corpului ei lipit de al lui.

— Nu mă lua așa de în serios, trebuie să mă lași să-mi dau drumul din cînd în cînd. Nu vezi că ne simțim mai bine cînd îți spun tot ce-mi vine. Presupun că familia mea m-a răsfățat prea mult. Nevroza supraabundenței. Nu spui tu așa ?

— Da, dar este mai bine decît să-ți fie foame. Îți promit că o să încep să-ți fac cadouri cînd o să am patruzeci de ani. Bărbații fac cadouri femeilor pentru a compensa bătrînețea. Nu-mi place să dăruiesc nimic pentru că mă simt foarte nesigur și vreau să mă iubești așa cum sînt.

— Nu te înțeleg, uneori vorbești ca și cum m-ai iubi cu adevărat, și alteori pari o persoană rece și calculată. Nu știu, parcă ai fi indiferent...

Sebastian simți că dacă ar mai spune ceva ar înrăutăți situația și ar ajunge la ceartă. Era momentul să tacă. Strecură mîna pe sub picioarele lui Nancy și punînd celălalt braț în jurul mijlocului o ridică și-o așeză pe genunchi. Văzu foarfecele reci deschise pe cearșaf. Se prăbușiră pe cearșaf și începu să se simtă fără vlagă din nou. Aruncă pe jos foarfecele cu piciorul.

— De ce ai spus că nu mă înțelegi ? o întrebă Sebastian cînd își recăpătară suflul. Niciodată nu știu dacă sîntem la fel sau dacă femeia are o natură diferită de a bărbatului.

— Nici eu singură nu știu ; cred că femeile trăiesc aproape tot timpul amăgindu-se. Avem tendința să credem ceea ce spun bărbații. Voi ați făcut toate regulile jocului.

Amîndoi erau goi sub cearșafuri și Sebastian se simți prost stînd de vorbă dezbrăcat. Se întoarse, dîndu-i un ghiont înainte de a scoate pijamaua ascunsă sub pernă. Își aminti că avea același obicei cu Norma. Își trase pantalonii ținîndu-și echilibrul pe un picior și apoi pe celălalt :

— Te superi cînd îți dau ghionți ?

— Nu ; îmi place. Vino-ncoa, nu vreau să mă îmbrac încă... Am promis odată că nu voi mai depinde niciodată de un bărbat. Majoritatea bărbaților fug de femeile acaparatoare. Dar n-am avut ce face cînd m-am simțit atrasă de tine, am și început să visez la tine și să te vîr în toate planurile mele...

— Aproape niciodată nu spun oamenilor ceea ce simt. Nu pentru că sînt indiferent. Pentru că nu pot. Nu pot să-ți spun *Te iubesc* pentru că îmi sună oribil. În spaniolă este mult mai bine, pentru că verbul „a iubi" înseamnă a iubi și a dori în același timp.

— Știu că ai nevoie de mine ; altfel te-aș fi lăsat de mult... Te-ar deranja dacă nu ieșim în noaptea asta ? Nu am chef să ies.

— Nu, rămînem aici... Ți-ar place să vii cu mine mîine la Regla ?

— Ce se întîmplă mîine la Regla ?

— O adunare la Virgen de Regla — Sebastian hotărî să nu spună că se va întîlni acolo cu Francisco.

— Sînt obosită, să dormim puţin, spuse întorcîndu-se înspre perete.

Sebastian închise ochii şi o îmbrăţişă pe la spate. Corpul lui se mulă după poziţia pe care o luase Nancy mişcîndu-se — pînă şi picioarele lui se îmbinau după curbura genunchilor ei îndoiţi. Sebastian se simţi comod şi liniştit. Braţul lui acoperea unul din sînii lui Nancy şi mîna i se odihnea pe umăr. Îi vedea doar părul şi gîtul.

Nancy respira tare, dar într-un ritm egal. Într-o dată deveni un corp străin, un obiect care respira lîngă el. Încercă să se gîndească la ea şi descoperi că era o străină. Căldura ei era plăcută, dar era convins că niciodată nu se vor topi într-un singur corp şi un singur spirit. Erau două corpuri separate, unite doar de circumstanţă.

Se treziră două ore mai tîrziu şi făcură duş împreună.

— Nu te şterge, spuse Sebastian, aşa vei dormi mai bine. Căldura este îngrozitoare.

Poliţiştii se grupară de-a lungul unuia din pereţii laterali ai clădirii. Imaginea Fecioarei se odihnea încă în altarul bisericii. Femeile erau îmbrăcate în mov, portocaliu şi alb. Culoarea fiecărui sfînt. Unii bărbaţi aveau o mică spadă

de aur sau de argint — simbolul sfintei Barbara, zeiţa focului şi războiului — prinsă de cămaşă.

— Crezi că se va petrece ceva? întrebă Nancy observînd contopirea albilor şi negrilor. Din cauza poliţiei, vreau să spun.

— Asta nu înseamnă nimic, vin întotdeauna la aşa ceva. Poliţia este întotdeauna acolo unde se adună multă lume.

— Da, este adevărat, spuse ea asigurîndu-se cu mîna că bluza îi era vîrîtă în fustă, la spate.

La cîţiva paşi de biserică descoperiră o tarabă improvizată unde se vindeau coliere false, imagini sfinte şi ramuri de cinamom. Taraba o ţinea un bărbat cu mînecile suflecate la cămaşă şi cu pălărie de pai. Un medalion de aur al Fecioarei Caritaţii îi atîrna pe cămaşă, strălucind în soare. Sebastian o luă pe Nancy de braţ şi trecu strada.

— Îţi plac colierele astea? întrebă Sebastian, valorează mult mai puţin decît cele de perle şi pe deasupra au puteri magice.

— Acela, acela de colo e frumos, spuse Nancy arătînd cu încîntare şi cu teamă înspre un colier din perle verzi şi galbene.

— *Oi rai,* San Lazaro, surîse vînzătorul.

Sebastian luă colierul din mîinile negre ale vînzătorului şi, ridicînd părul de pe ceafa lui Nancy, i-l puse în jurul gîtului.

— Ce este asta? exclamă ea privind nişte figurine de ciment cu ochi de melci şi dinţi de mistreţ, ce sînt monştrii ăştia?

— Eleguas; sînt zei, răspunse Sebastian în timp ce vînzătorul aproba din cap. Ocrotesc

căminele. Deschid porţile şi curăţă drumurile cînd cineva are vreo problemă. Oamenii pun Eleguas pe o farfurie cu rom şi banane în jur, ca să mănînce.

Sebastian luă un Elegua alb şi negru într-o mînă. Avea două feţe — una albă şi alta neagră, una lîngă alta. Alb şi negru ca şi Cuba, se gîndi amintindu-şi discuţiile pe care le avusese cu Norma. Dintr-o dată văzu propria lui contradicţie în sculptură. Dualitatea insulei. Jumătate spaniolă, jumătate africană. O punte sau o fortăreaţă între Statele Unite şi restul Americii Latine. Galiţianul şi negrul din teatrul tradiţional. O ţară primitivă în plin secol XX. Sebastian decise că interpretările erau stupide, dar oricum cumpără Elegua îngemănată.

— De ce au aceste două pene pe cap ?

— Nu, asta nu este un indian american. Nu sînt pene, sînt foi de oţel şi sînt ascuţite. Se întrebuinţează pentru sacrificii, pentru a tăia gîturile cocoşilor cu ocazia unor ceremonii speciale — şi Sebastian îi arătă venele albastre de la încheietura mîinilor sale. Pot să le întrebuinţez ca să mă sinucid dacă mă părăseşti.

— Ţie îţi plac toate lucrurile astea macabre ; nu-i aşa ?

— Presupun că da.

— Eu nu ştiu, încerc să te înţeleg, dar lucrurile acestea mă neliniştesc. Ştiu, ştiu ce sînt, nu trebuie să-mi explici. Au frumuseţea urîtului ; ştii ce vreau să spun, ca arta modernă, dar nu ştiu de ce trebuie să o iei ca şi cum... Eu nu ştiu, este ca şi cum ai vrea ca totul să fie atît de monstruos.

— Eu nu vreau să te transformi într-un monstru. Cred că-ţi stă bine lingeria ta de nylon şi surîsul Colgate.

— *Stop it*[1]... Acum mă jigneşti. Încerc să te înţeleg. Îţi jur.

— *I'm sorry*[2], spuse Sebastian sărutîndu-i mîna.

Fecioara de Regla ieşi din întunecoasa biserică în soarele arzător. Acum era Yemayá ! Africa şi-a însuşit imaginea ; sunetele tobelor de lemn şi piele vor substitui rugăciunile latine. În spatele imaginii, dusă de patru bărbaţi, toboşarii negri au început să bată trei tobe. În golf aruncară miere de albine şi suc de trestie de zahăr.

— Vino, o să intrăm în procesiune, spuse Sebastian trăgînd-o de braţ. Grupul înainta printre case şi străzi. Sebastian simulă un mers greoi ca să nu atragă atenţia. Se simţi stupid. Nu-l vedea pe Francisco nicăieri — o privi pe Nancy cu frică să nu-i facă cineva vreun rău.

Un bărbat subţire, cu o medalie care-i sărea pe piept, dansa în ritmul muzicii. Înainta cuprins de un extaz senzual. Sebastian făcu un efort pentru a imprima mai mult ritm paşilor lui şi simţi căldura mai intens. O picătură de sudoare îi alunecă pe tîmple. Nu putea ieşi din bolero : ştia doar să-şi tîrască picioarele în ritm de cadril. Privi în jurul lui. Nimeni nu părea să-şi dea seama cît de prost dansa. Mişcarea era dureroasă sub soarele de unu după-amiază, ca şi cum ar fi avut oţel la extremităţi.

[1] Opreşte-te (engl.).

[2] Îmi pare rău (engl.).

Văzu o infinitate de puncte roşii. Încercă s-o privească cu atenţie pe Nancy, dar imaginea era ştearsă. Se gîndi că dacă continua să o tîrască cu el, va lăsa o urmă argintie ca un melc fără casă.

Nancy se concentră, încercă să se abandoneze, cum îi sugerase Sebastian, pentru ca muzica să pună stăpînire pe corpul ei, dar nu se petrecu nimic. Nu se putea lăsa dusă ; lumea se lovea de ea. Respiraţia grea şi valuri de sudoare se ridicau la cea mai uşoară schimbare de aer.

„This is terrible" [1] îşi spuse cu faţa plină de sudoare. Persoanele ce-o înconjurau reacţionau spontan la muzica de tambur... În cele din urmă se pierdu în haosul din jur.

În spatele ei, Sebastian ridică privirea pe deasupra capetelor pînă la imaginea ce mergea bălăbănindu-se în zig-zag de-a lungul străzilor. Fecioara, rigidă şi pasivă, cu mantaua ei brodată, avea faţa iluminată pe alocuri de razele soarelui ce-i traversau voalul şi nimbul precar. La picioarele Fecioarei, între doi heruvimi baroci, era un ciorchine de banane coapte.

Se opriră în piaţa primăriei. Nancy se desprinse de grup şi-l chemă pe Sebastian :

— Şi asta — unde merge acum ?

— Ai obosit deja ?

— Hai să bem apă, mor de sete...

Sebastian se uită în toate direcţiile fără să recunoască pe nimeni. Inima i se strînse cînd

---

[1] Este teribil (engl.).

se gîndi că puteau să-l fi arestat pe Francisco. Spera că Nancy n-are să-i descopere neliniştea. Intrară într-o bodegă şi Sebastian ceru două răcoritoare.

— Nu cred că oamenii aprobă prezenţa noastră aici ; cred că se gîndesc că ne batem joc de ei, spuse Nancy după ce bău jumătate din sticla de oranjadă. E foarte dulce.

— Nu fi îngrijorată, nu o să ne linşeze. Nu sîntem în sudul Statelor Unite.

— În primul rînd nu trebuia să fi venit aici. Nu ştiu ce găseşti interesant în toate astea. Este mai rău decît Times Square în noaptea de Anul Nou.

Nancy voia ca Sebastian să se gîndească la ea, era obosită şi totul în jur era murdar şi-i părea periculos.

— Păi asta-i lumea mea ; bunica mea era negresă. Ea credea în Yemayá.

— Să mergem, nu fi ridicol. Tu nu ai nimic comun cu lumea asta... Sînt sălbatici. Tu pari mai yankeu decît mine.

— Să dansezi este mai bine decît să fabrici bombe atomice. Chiar în clipa asta cred că vreun savant din Massachusetts rezolvă vreo formulă atomică... Gîndeşte-te la asta.

— Din partea mea poţi muri, *drop dead*[1]. Mă duc acasă. Dă-mi cheile de la maşină, te rog.

Nancy se uită în spate dar n-o urmărea nimeni. Trotuarul era gol. Decise să aştepte cîteva minute înainte de a porni maşina. De ce ră-

[1] Să cazi lat (engl.).

măsese ? De ce o lăsase singură ? Dădu drumul motorului şi se îndepărtă sigură că Sebastian gîndea ceva oribil despre ea.

El rămase aşezat cîteva minute pe marginea trotuarului, satisfăcut că putea să se descotoroseasc㠄 de Nancy fără să vorbească de Francisco. Nu avea dreptul s-o compromită. Nancy nici măcar nu bănuia ce se petrecea în Cuba.

De ce îi dăduse Francisco întîlnire în Regla. Poate că mai avea şi alte lucruri de făcut în sat. Sebastian luă de pe jos un băţ de înghe㠄 şi începu să deseneze în praful din şanţ. Era încă nervos.

S-ar putea să-l fi arestat pe Francisco... Se uită împrejur aşteptînd să vadă pe cineva sau ceva care să-l calmeze. În fiecare minut sosirea poliţiei îi apărea lui Sebastian tot mai iminentă. Voia să plece fără să se poarte ca un laş : dacă-l arestau va nega că Francisco era revoluţionar. Se hotărî să rămînă.

Probabil că Nancy plecase foarte scîrbită. Voia să rămînă în Cuba. Va avea nevoie întotdeauna de o femeie lîngă el. Era o respiraţie care îl ajuta să se simtă viu.

Sebastian ajunse procesiunea. Un nor cenuşiu acoperea soarele. Începu să burniţeze. Toţi şovăiră o clipă dacă să continue drumul pînă la cimitir sau să se adăpostească. Picăturile de ploaie deveneau mai mari şi procesiunea se rări. Fecioara intră în casa cea mai apropiată. Imaginea policromată se transformă în ceva neînsemnat şi fragil sub poaie. Inima grupului, cu muzica alături, continuă să meargă spre cimitir.

Sebastian îi urmă urcînd și el coasta. Cînd ajunseră la gardul cimitirului soarele apăru printre nori cu toate că acum ploua mărunt.

— Se însoară dracu, strigă cineva.

Tobele schimbară ritmul. Sebastian se rezemă cu spatele de un mormînt de marmură. Venise și va rămîne pînă la sfîrșit : primul lucru care ieși din gura femeii fură niște cuvinte africane de neînțeles pentru el. Apoi femeia începu să danseze și să descînte spiritele rele. Amîndouă brațele îi tremurau precum capul unei găini muribunde. O altă femeie din grup o stropi cu o creangă de cinamom. Femeia, cu părul întins, strălucindu-i sub soare, începu să se învîrtească și să se învîrtească, și să se învîrtească. Sebastian se așeză pe mormînt.

Mașina oprită sub zmeuriș, la ieșirea din cimitir, părea roșie în loc de cenușie. Sebastian hotărîse să se întoarcă cu autobuzul. Nancy deschise ușa și strigă :

— *I'm sorry,* într-adevăr îmi pare rău... Vino, intră.

— Mă bucur că te-ai întors, spuse Sebastian urcîndu-se în mașină. Trebuie să așteptăm puțin pînă pleacă lumea.

— N-are importanță, locul acesta îmi place. De ce sînt atît de puțini copaci la Havana ? De obicei îți imaginezi că într-o insulă tropicală trebuie să fie copaci în toate părțile.

— Multă lume crede că fără copaci orașul pare mai modern. Havana este făcută de oameni care urăsc cîmpul... De fapt, te interesează să

vorbești despre copaci ? Cred că vrei să-mi spui altceva.

— Nu știu, nu știu — Nancy se uită la iarba și la trotuarul presărat de petale roșii. Îmi place zmeurișul, sfidează monotonia verde a ierbii și a celorlalți copaci.

— Spune-mi ce te preocupă ?

— O, lasă-mă în pace. Nu mai vreau să mă indispun. M-am întors, nu ? Ce mai vrei ? Nu puteam să te las în ploaie. Nu mi-ai spus nimic de rochia mea nouă... De cît timp sînt aici ?

— Vrei să spui, în Regla ?

— Nu, cît timp e de cînd am venit din Nord ?

— Aproape un an.

— Mi se pare că nu am ieșit niciodată din Cuba. Mă simt suspendată în aer. Înainte totul însemna ceva, acum nimic nu mai înseamnă nimic. Oamenii aici sînt foarte provinciali ; uită-te cum ne privesc... Trebuie să mă întorc să-mi văd familia. Tu ai munca și prietenii tăi, totul are sens pentru tine, te-ai născut aici, dar eu nu te am decît pe tine... și nici de asta nu sînt foarte sigură.

— Niciodată nimeni nu este complet sigur de nimic, Nancy. Am vorbit despre asta de mii de ori. Nu ești singura ființă cu probleme ; și eu am problemele mele și tu ai putea să mă ajuți. Cum vrei să-ți spun ? Am nevoie de tine și te iubesc.

— Vrei într-adevăr să mă întorc ? Nancy bătea cu degetele în geanta ei.

— Nu vreau să pleci. Dragostea este egoistă ; este egoismul a două persoane. Se pare că în ultima vreme egoismul nostru nu coincide.

— Trebuie să fac asta, dar am să mă întorc. Vreau să fiu singură ca să gîndesc bine lucrurile.

— Ție îți place să suferi, spuse Sebastian privind-o în ochi. Așa te simți importantă. O dragoste dificilă și tragică.

— Se spune că dragostea adevărată crește o dată cu despărțirea.

— Uite că ești banală și ridicolă în același timp. Îți faci probleme care nu există ; nu înțelegi. Dacă amîndoi vrem să stăm împreună, de ce trebuie să ne despărțim ?

— Nu înțelegi femeile. Nici eu singură nu știu ce vreau. Îți jur. Nu știu dacă te iubesc sau nu te iubesc. Nancy coborî privirea. Mă uit la piciorul tău pe accelerator și mi-ar place să-l tai să văd cum iese sîngele.

— Și asta ce mai înseamnă ?

— Nu mă analiza atîta ; urăsc privirea asta superioară pe care o ai de multe ori ; întotdeauna mă privești cu dispreț.

— Cred că astăzi am călcat cu stîngul — Sebastian se simți stingherit — îmi pare rău că nu știu cum să-ți fiu pe plac. Nu pot să-ți fiu pe plac.

— Ești un copil... Nu am nici un fel de siguranță economică. O femeie are nevoie de o casă cu cearșafuri curate și cu frigider. Răcitorul pe care îl ai în casă nu e bun de nimic, picură tot timpul și aproape întotdeauna e ud pe jos. Nu suport să scot apa cu ligheanul. Nici măcar nu ești căsătorit cu mine. Nu știu dacă sînt pe marginea extazului sau a nebuniei.

— Chiar mîine ne căsătorim, dacă asta te preocupă, ne căsătorim chiar mîine, dacă vrei tu — Sebastian își aminti că Norma respinsese propunerea lui de căsătorie. Ce stupid sînt. Niciodată nu m-am gîndit că ai vrea să te căsătorești cu mine. Nu ți-am cerut-o de teamă să nu mă respingi.

— Ai face-o ? Ai face-o într-adevăr pentru mine ?

— Desigur, cu aceeași ușurință cu care putem să ne căsătorim, mîine putem și divorța...

— Vezi, tu întotdeauna trebuie să strici totul. De ce trebuie să fii mereu atît de sarcastic ? Spune-mi, de ce ?

— Nu sînt sarcastic. Mă supără sentimentalismul. Dar vreau să fii soția mea. Vreau să te posed în toate formele posibile. Așa o să am nu numai trupul și sufletul tău, dar o să le am și prin lege.

— Trebuie să plec cîteva zile. Am lăsat multe lucruri în Philadelphia și vreau să le spun părinților mei că ne vom căsători. Trebuie să le explic. Am să mă întorc într-o lună cel mai tîrziu. Știu că nici ție nu ți-ar place să-mi cunoști părinții ; nu fi îngrijorat, o să le torn o minciună... încă nu m-ai întrebat dacă eu vreau să mă căsătoresc cu tine.

— Te-ai căsători cu mine ?

— Da, tu știi că da. Nu vrei să mă săruți ?

Lîngă trotuar, Sebastian opri motorul. O strînse lîngă el și o sărută pe amîndoi ochii și pe urmă pe gură. Dintr-o dată totul i se păru stupid. Nancy simțea ceva complet diferit de ceea ce

simțea el. Că se căsătoreau sau nu, asta nu schimba nimic.

— Să nu te gîndești că te oblig să te căsătorești cu mine. Nu e asta, ci îmi place să știu că ești capabil să faci orice pentru mine. Asta mă face fericită. Într-adevăr.

Sebastian era istovit, totul îi era egal. Nancy își băgă brațul pe sub cel al lui Sebastian. Ea vrea să se joace și el găsea totul plat. Nu voia să aștepte o lună ca să se întoarcă cu Nancy. Nu înțelegea nimic. Totul se făcea cu atîta trudă ca apoi după ce realiza ce voia, să nu mai fie același lucru. Era strivit de atîtea senzații. Să facă ce poftește. O privi și ea zîmbi.

— Nu fi îngrijorat, nu plec înainte de o săptămînă. Îmi trebuie o săptămînă să mă obișnuiesc cu ideea că te las cîteva zile ; nu aș vrea să te las singur dar trebuie s-o fac. Nu face mutra asta, mergem acasă, nu plec încă la aeroport.

— Măcar de-ai pleca.

— Ce vrei să spui cu asta ? Nu te înțeleg.

— Nimeni nu înțelege pe nimeni !

ROM ŞI PRÚ [1]

Zece minute după ce Sebastian închisese uşa, Nancy începu să-şi prepare altă ceaşcă de cafea. „Pînă şi cafeaua este altfel aici", se gîndi ea, observînd cum picura din strecurătoare în ceaşcă. Cafeaua concentrată îi zgîria nervii. Trase ceasca plină şi puse un pahar sub conul maşinii ca să strîngă ultimele picături negre. Nancy decorase două cești mari imitînd niște fotografii sepia ale tatălui şi mamei sale de pe vremea cînd erau recent căsătoriți. Erau niște părinți ideali, deosebiți de cei pe care-i cunoştea în realitate. Sebastian îi spusese că bea cu plăcere din capetele lor. Tinea în mînă ceaşca invers : un bărbat cu mustăți stufoase o privea. Cestile vor rămîne aici ca să-i amintească lui Sebastian că ea se va întoarce.

Puse două lingurite de zahăr şi, în timp ce amesteca cafeaua, observă că pe marginea lavaboului se plimba un gîndac. Îl omora sau îl lăsa să trăiască ? Nu-i era frică de insecte, cu toate că pretindea aceasta adesea pentru ca să demonstreze că era feminină. Cel mai mult îl supăra pe Sebastian s-o găsească transpirată şi cu părul strîns. „Îi place cum mă îmbrac" ; îşi privi pan-

[1] Suc de fructe cubanez.

talonii albi strînşi pe pulpe şi se opri cu privirea la unghiile colorate ieşind printre curelele sandalelor. Aproape toate hainele ei erau deja în geamantane.

Luă ceaşca, se duse pînă la birou şi se aşeză în faţa maşinii de scris. Sebastian se dusese din nou să se întîlnească cu omul acela care lucra pentru Castro. Era o scuză bună ; a întrebuinţat-o cînd a discutat despre procesiune. Atunci nu apăruse nimeni. Nancy se îndoia că Sebastian ar fi în primejdie ; totul părea atît de liniştit la Havana. Poate că era doar un truc ca s-o înşele. Nu ştia ce să creadă ; nu pricepea că cineva dă atîta importanţă politicii... Într-o noapte, tîrziu, lui Nancy îi păruse rău de Adlai Stevenson, cînd a auzit la radio că a pierdut alegerile. Îşi aminti că nevasta lui îl părăsise şi se gîndi la el ca la un bărbat singur şi trist.

Nancy rămase cu privirea pironită pe nişte cărţi îngrămădite pe masă. Îşi trecu degetul pe nas ca să vadă dacă are puncte de grăsime. Îi treceau atîtea lucruri prin cap, încît se simţi paralizată. Felul în care trăia era insuportabil. Nu era nici aici, nici acolo.

Trebuia să se întoarcă la Philadelphia ca să spună părinţilor săi că se căsătoreşte. Lăsase într-o debara multe lucruri bune. Rochii pe care le-ar putea purta acum. Nu era sigură dacă vrea să rămînă în Cuba. Nu putea ieşi pe stradă fără să atragă atenţia. Nimic nu era privat. Cînd se va căsători cu Sebastian, totul se va schimba. Poate că-l va convinge să meargă în Statele Unite. Fie chiar şi la New York. Nancy începuse să se joace cu claviatura maşinii de scris. Se înţepă în dege-

tul la care se tăiase cînd deschisese o cutie de sparanghel. Îşi dorea deschizătorul electric de acasă şi pieţele abundente unde putea să cumpere fără să vorbească spaniolește. Poate că totul se petrecea aşa din cauza unei tulburări femeieşti. În cîteva zile îşi avea ciclul.

Poate cînd se va întoarce o să poată lucra acasă dacă-şi construia în curte un cuptor cu cărămizi refractare. Ar fi mai comod. Rămînea multe zile acasă numai ca să nu ia autobuzul pînă la atelierul de ceramică din Santiago de las Vegas. Showroon îi scrisese cerînd piese noi de ceramică, pentru că vînduse tot ceea ce-i trimisese Nancy, numai că jumătate din obiecte se spărseseră în timpul călătoriei. Toate candelabrele ajunseseră ciobite, candelabrele pe care le acoperise cu păsările roz, cu cîmpii şi cu flori violete şi roşii.

Trase sertarul şi scoase o foaie de hîrtie ca să-i lase cîteva cuvinte lui Sebastian. Aşa era mai bine. Mai uşor. Nu plecase săptămîna trecută ca să nu-şi ia rămas bun. Căută un pix pe masă. Începu scrisoarea explicînd că plecînd aşa va părea că ieşise doar o clipă ca să cumpere o geantă... se opri.

Mai bine ar face un duş şi ar merge la cinematograf. Mai întîi o să treacă pe la El Encanto. Cumpărăturile o calmau întotdeauna. Chiar dacă intra doar pentru cîteva minute în magazin. Avea nevoie de o geantă dar nu găsea niciodată în Havana una mare, de piele ; toate genţile erau pentru bătrîne sau pentru secretare... N-o să găsească. Cînd va ajunge la Philadelphia va fi pri-

mul lucru pe care şi-l va cumpăra. Luă din nou pixul.

Dori să ştie dacă Sebastian se gîndea la ea cînd nu erau împreună. Cînd va veni n-o s-o găsească acasă. Din Nord se va întoarce tot prin surprindere. Aşa va fi ca şi cum nu l-ar fi lăsat niciodată singur. Duse ceaşca goală în bucătărie şi începu să-şi descheie bluza.

— Acum nu fac nimic la birou. Dacă vrei să ştii, mă duc acolo dimineaţa şi-mi petrec ziua semnînd şi mîzgălind o bucată de hîrtie. Nu-i suport pe oamenii ăştia. Mă scot din fire. La cazul asociatului tatălui meu ; se crede foarte important pentru că este proprietar de vaci. Pentru că are şi el acolo cîteva vaci, e încrezut nevoie mare. Ce-i atît de grozav să ai cîteva vaci ? Este bătrîn şi pe deasupra mai are şi un cancer care îl mănîncă de viu. Întinse picioarele pe jos peste două pătrate mari de marmură : Sînt obosit să gîndesc fără să pot spune nimic. Mereu vreau să le răspund cînd spun vreo prostie. Cum ar fi asta : „Regina Angliei este minunată", dar nu pot. Mă uluiesc. Îmi petrec ziua gîndindu-mă cum să le răspund şi apoi niciodată nu găsesc ocazia să dau afară răspunsul din mine. Nu mă lasă. Pe deasupra, îşi mai bat şi joc de mine. Zilele trecute am spus asociatului tatălui meu că cea mai bună metodă în Cuba ca să faci bani este să creezi o industrie cinematografică. M-a privit ca şi cum aş fi fost nebun, sau cam aşa ceva, şi tatăl meu mi-a spus să nu mai vorbesc prostii.

Luis îşi bătu joc de el însuşi şi rîsetele răsunară în golul casei. Restul familiei îşi petrecu trei săptămîni între Londra şi casa de vară ce-o aveau în Menorca. Luis refuzase să-i însoţească. Ultima dată cînd fuseseră cu toţii împreună în Europa, îşi petrecuseră majoritatea timpului certîndu-se prin camerele hotelurilor. Singurul lucru care rămînea din călătoria aceea erau fotografiile făcute în Sevilla, îmbrăcat ca un maur. Şi amintirea senzuală din săptămîna petrecută la Capri cu Anna, văduva newyorkeză pe care o cunoscuse pe bordul vasului L'Isle de France. Îşi smulse genele false în faţa lui Luis, în soare, şi el încă îşi mai amintea ochii ei limpezi... De fiecare dată cînd izbucnea o discuţie în familie, tatăl său nu pierdea ocazia să le aducă aminte că acea călătorie costase optzeci de mii de dolari...

Luis şi Sebastian terminaseră de mîncat şi-l aşteptau pe Francisco în biroul ce da spre poartă.

— E linişte aici, acum că familia ta a plecat, spuse Sebastian. Poţi arunca scrumul pe jos şi te poţi culca cu servitoarea în patul părinţilor tăi.

— Dacă ei ar şti că folosim casa ca să ne întîlnim cu un revoluţionar, n-ar mai putea dormi o săptămînă. Ce crezi că s-ar întîmpla dacă ne-ar prinde aici cu prietenul tău ?

— Nu-ţi cunosc suficient familia.

— Nu, din partea S.I.M.[1]-ului spun.

---

[1] *Servicio de Inteligencia Militar* — organizaţie militară din Cuba, în timpul dictaturii lui Batista, care avea drept scop reprimarea mişcărilor progresiste.

— Presupun că ne-ar băga la pușcărie — Sebastian se gîndi că ar fi pueril să vorbească acum despre torturi.

— Garantez că ne-ar zdrobi testiculele. Nu ai auzit ce i-au făcut unei femei zilele trecute? Era o învățătoare. I-au băgat un fier înroșit în sex.

— Nu fi îngrijorat, probabil că nu o să devenim martiri. Francisco va veni și va pleca și nu se va întîmpla nimic. Dacă vine poliția am să spun că lucrează cu tatăl meu la bancă. Nu fi îngrijorat — Sebastian își frecă o pată de cerneală pe care o avea pe unul din degete.

— Tipii ăștia de la S.I.M. nu se încred în nimeni. O să ne scoată unghiile.

— Se poate întîmpla, desigur ; dar nu trebuie să te gîndești atîta la asta. Vrem să-l vedem pe Francisco și o să-l vedem. Eu sînt laș, dar asta nu înseamnă că o iau la goană din orice. Și cînd treci strada poate să te calce o mașină. Calmează-te, bătrîne.

— Măcar dacă aș putea face ceva. Cunosc pe toți oamenii importanți, lucrez cu ei ; odată i-am fost prezentat chiar lui Batista. Moșierii și oamenii politici se înșeală, Sebastian. Nu știu dacă Fidel Castro va fi altfel, dar pînă acum a făcut tot ce a promis. Singurul lucru pe care îl cer e să nu-mi scoată ochii.

— Nu te mai gîndi la lucrurile astea că niciodată nu vei face nimic, spuse Sebastian simțindu-și stomacul întors pe dos. Din cînd în cînd toată lumea trebuie să rîște.

— Cînd mă plîng vărului meu despre familie și despre birou, știi ce-mi spune? Îmi spune că trebuie să fiu tolerant, că trebuie să evit neînțelegerile. Cum se evită o neînțelegere? Totul este o neînțelegere, totul îl freacă pe om tot timpul pînă la sînge, pînă-i vine să urle. Trebuie să te simți superior. De asta o să mă fac revoluționar. Sînt mosier; bine, și ce? Una din cele o sută șaizeci de familii foarte bogate din țară, și ce? Totul continuă să fie o scîrboșenie.

— Uneori aș vrea să simt viața tot atît de intens ca tine. Cînd îmi spui lucrurile astea cu atîta furie, îmi pare că se întîmplă pe altă planetă. Întotdeauna mă văd ca și cum aș fi altul, și asta îmi taie avîntul. Nu pot să mă dedic unui lucru în întregime.

Luis nu înțelese:

— Nu mă mai duc la birou nici o zi, altfel înnebunesc. O să-i spun bătrînului că nu este vina lui. Că nu este din vina lui. Aș vrea ca Fidel Castro să-l răstoarne pe Batista, pentru a le demonstra că tot ceea ce au va plesni ca un balon. Că există și alt mod de a trăi.

— Tipul pe care am să ți-l prezint astăzi, Francisco, este unul din liderii mișcării clandestine de aici, din Havana, dar să nu speri prea mult de la el. S-ar putea să nu te poată folosi la nimic. Dacă te acceptă, trebuie să ai grijă...

— Știu, știu...

— Asta-i Carmen? întrebă Sebastian luînd de pe masă o fotografie cu ramă de piele în care se vedea un copil gol culcat pe burtă și zîmbind.

— Da, sora mea i-a cerut de multe ori tatii să pună asta în altă parte, dar bătrînul nu vrea. O dată i-a arătat fotografia logodnicului sorei mele.

— Cum a găsit-o logodnicul ?

Soneria de la uşă sună insistent.

— Vino cu mine, spuse Luis, el nu mă cunoaşte.

Işi strînseră mîinile cu stîngăcie pe coridor. Francisco se simţea ţeapăn, tocmai făcuse un duş şi-şi pusese cămaşa scrobită.

Luis fu surprins să vadă că Francisco trece neobservat pe stradă. Se aştepta să vadă un bărbat mai înalt sau mai scund sau mai straniu.

— Acesta e prietenul meu, Luis Reyes ; vrea să ne ajute, dacă poate.

— Da, putem vorbi despre asta mai tîrziu. Aduc veşti din Sierra. Felipe Pazos şi Raúl Chibás s-au alăturat lui Fidel. E mai mult de o săptămînă de cînd se află în Sierra.

— Am auzit zvonuri cum că Chibás ar fi în Sierra, dar nu ştiam despre Felipe Pazos. Vestea pare bună. Fidel avea nevoie de o gambetă serioasă care să ştie ceva despre economie, afirmă Sebastian.

— Nu era preşedintele Băncii Naţionale Felipe Pazos ? întrebă Luis.

— Da, Prío l-a numit, spuse Francisco ca şi cum numirea ar fi fost un stigmat.

Tăcere.

Luis se mişcă pe scaun şi liniştea se accentuă cînd trosniră lemnul şi pielea. Francisco se uită la cărţile legate în piele roşie aliniate pe rafturi.

Sebastian își mușcă buzele și făcu un efort ca să rupă tăcerea apăsătoare :

— Acestea sînt primele figuri politice de seamă, ale opoziției vreau să spun, care se alătură lui Fidel. Pînă acum doar studenții și tineretul erau de partea lui... Probabil pentru că doar ei încă mai cred că lucrurile pot să se schimbe în Cuba.

— Da, într-un anume fel ai dreptate. Dar trebuie să ne desprindem de toți politicienii tradiționaliști, să sfîrșim cu toți oportuniștii. Raúl Chibás s-a unit cu Fidel nu ca președinte al Partidului ortodox, ci ca individ particular. Orice compromis sau acord cu politicienii tradiționaliști nu va face decît să slăbească mișcarea noastră. Nu vom face nici o concesie. Dacă vor să ajute și să se unească cu mișcarea Douăzeci și șase Iulie, bine, dar trebuie să îndeplinească condițiile noastre, termină Francisco și tăie aerul cu mîinile.

— Are dreptate, exclamă Luis. Oamenii care manevrează afaceri și guvernul sînt o adunătură de hoți. Chiar acum îi spuneam lui Sebastian. Nu se poate face nimic cu ei. Nici măcar nu-și dau seama cînd cineva le oferă o afacere bună. Eu doream ca tatăl meu să investească banii într-un film cu Pampanini.

— Știu că păturile mijlocii sînt ignorante și lașe, de asta nu am intrat să lucrez într-o bancă, ca tatăl meu. Dar nu aceasta-i problema. Este o chestiune de abilitate politică ; Fidel singur nu poate să-l răstoarne pe Batista. Are nevoie de ajutorul muncitorilor și al clasei de mijloc. De

altfel, burghezia ajută şi are o anumită conştiinţă a lucrurilor... Muncitorii nu cred încă în revoluţie, liderii lor sînt toţi corupţi, în acest moment nu este posibilă o grevă generală. Ca să rupi cercul vicios, trebuie să contezi pe sprijinul profesioniştilor şi micii burghezii care mai cred încă în dreptate.

— Pînă la un anumit punct, nimic mai mult, întrerupse Francisco. Eşti naiv cînd crezi că oamenii ăştia ne vor ajuta să schimbăm viaţa cubaneză. Nu am încredere în oameni ca Agramonte şi Raúl Chibás, sînt de modă veche, sînt adaptaţi la sistemul acesta. Ei protestează, dar nu doresc ca lucrurile să se schimbe prea mult. Ei vor pune piedici revoluţiei. Revoluţia noastră trebuie să fie o revoluţie populară.

Sebastian simţi un contrast evident între discuţie şi pericolul fizic de a fi închis. Se uită pe fereastră şi pe cer nu văzu nori, totul era albastru şi frunzele plopilor se clătinau în vînt.

— Burghezia este lipsită de curaj, reluă Francisco. Nu ne gîndim să expropriem industria particulară, dar dacă trebuie să o facem o vom face. Vom duce la capăt reforma agrară. Ai văzut cum trăiesc ţăranii ? Îţi vine să omori toţi puii ăştia de căţele. Trebuie terminat cu latifundiarii, trebuiesc construite şcoli şi case pentru ţărani. Vom duce lucrurile pînă la capăt. Nu ne este teamă.

— Nu mă îndoiesc nici o clipă de dreptatea spuselor tale, dar mă îndoiesc că treaba o să meargă. Am încercat să ne eliberăm de Spania şi am căzut în mîinile Statelor Unite ; am în-

cercat o revoluție socială în 33 și l-am creat pe Batista. În restul Americii la fel, forțele reacționare dețin puterea. Au distrus revoluția mexicană. Ne vor sufoca, ei au totul și noi nu avem nimic. Nu e criză economică și ei au armele. Nu se pune problema dreptății, asta o ai, ci a eficacității. Important este ca lucrurile să meargă.

— Nu, nu, te înșeli, armele nu contează; ceea ce contează „sînt stelele de pe fruntea ta", cum a spus Martí. Dacă lupți pentru ceva drept, vei cîștiga mai devreme sau mai tîrziu. Fidel a spus-o la procesul de la Moncada. Este o problemă morală. Nu mai vrem umilințe.

— Ai dreptate, probabil că dacă lucrurile nu se fac profund și cu pasiune, mai bine să nu se facă. Dacă ai fi realist și practic te-ai gîndi că aici nu se poate schimba nimic, te-ai resemna cu porcăria asta... Poate că a fi realist cum sînt eu, este o scuză pentru a nu face nimic.

— Asta-i ceea ce încerc să-ți spun...

— Da, dar eu nu pot să nu fiu pesimist. Înțeleg că ai dreptate, dar nu pot simți și face ca tine.

— Ceva de băut n-ar cădea rău, propuse Luis ridicîndu-se în picioare. Am să prepar trei *Cuba Libre*; este singura băutură pe care știu s-o prepar; altceva în frigider nu mai e decît Coca-Cola.

— Asta n-ar fi rău, spuse Francisco.

— Pînă și aici sînt contradicții, spuse Sebastian cînd Luis puse pe masă o tavă de argint cu patru sticle și trei pahare. Dă-ți seama că pînă

şi băutura asta *Cuba Libre* se prepară cu Coca-Cola, o băutură răcoritoare nord-americană. Avem nevoie de o băutură străină ca să bem o *Cuba Libre*.

— Da, Coca-Cola este Amendamentul Platt, spuse Francisco şi toţi trei zîmbiră.

În timp ce Luis amesteca băuturile, Francisco privea fotografia fetiţei goale şi-şi aprinse o ţigară. De copil, tatăl său îl lua pe culturile de tutun. Casele înalte unde se fabrica tutunul dominau peisajul. Pentru o clipă fumul şi aerul condiţionat îl transportară în atmosfera sumbră unde tutunul se usca pe drugi lungi de lemn... Îşi aminti ziua cînd tatăl său l-a descoperit fumînd şi în loc să se supere, cum se aşteptase, a început să rîdă.

— Să închinăm pentru o Cubă liberă, fără Coca-Cola, spuse Francisco ridicînd paharul.

— Da, deoarece Coca-Cola este mai rea decît opiul, adăugă Sebastian, îţi atinge creierul fără să-ţi dai seama şi apoi este prea tîrziu.

— Trebuie să bem rom cu *prú*, spuse Francisco punînd paharele pe duşumeaua de marmură. Asta ar fi o lovitură... lucrurile trebuie să se schimbe complet sau să nu se schimbe de loc. Sistemul trebuie să se schimbe total. Sînt prea multe nedreptăţi. Trebuie să ieşim din această groapă.

— Capitalul este problema principală a ţărilor slab dezvoltate. Iată ce lipseşte într-o revoluţie socială. De unde se gîndeşte guvernul să scoată banii pentru reforme ? întrebă Sebastian privind lichidul castaniu din fundul paharului.

— Din impozite, şi dacă e nevoie vom scoate banii şi din seifurile băncilor şi-i vom investi... Vom încerca să vindem zahăr întregii lumi. Vom duce lucrurile pînă la ultimele lor consecinţe. Ce-avem de pierdut ? Nimic nu poate fi mai rău decît asta.

— Sîntem în aer, este adevărat, nu este nimic în Cuba care să merite să fie păstrat. Fidel este un om neînduplecat — Sebastian încercă să concilieze diferenţele — se vede că pentru el Cuba este lucrul cel mai important. Este unul din puţinii oameni politici care a trecut peste cultul personalităţii şi toate lucrurile complimentare. Fidel va rezolva problema pe măsură ce se vor ivi. Dar există atîtea probleme !

— Crezi că Statele Unite vor interveni în Cuba dacă vom face o revoluţie socială ? întrebă Francisco cu candoare.

— Nu cred că vor interveni cu armata dacă asta vrei să spui. Lucrurile s-au schimbat. Există Uniunea Sovietică. Dar vor pune toate obstacolele posibile în calea unui guvern naţionalist. Nu cred că vom rezolva nimic aşteptînd să ne ajute Statele Unite. Ceea ce vom face va trebui să facem singuri. Cît timp vom fi inferiori din punct de vedere politic şi economic o să ne trateze ca pe nişte inferiori. Ca să devenim independenţi trebuie să fim foarte puternici. Eu nu ştiu cum. Va fi greu să ridici capul doar la cîteva mile de Florida.

— Tu nu eşti ca ei, Sebastian, nu trebuia să faci jocul unor bătrîni reacţionari. Să nu-ţi fie frică, totul va ieşi bine. Eşti la fel ca fratele meu.

Trebuie să te scutur ca să înțelegi. Îți spun același lucru pe care i-l spun lui : singuri nu valorăm nimic.

— Te admir, într-adevăr te admir, reluă Sebastian. Doar că în anumite privințe nu pot simți la fel ca tine. Niciodată nu am făcut foame. Poliția niciodată nu m-a luat la goană cu bastoanele. Știu că mîncarea și securitatea fizică sînt importante, dar asta nu este totul. Să mănînci fasole nu înseamnă totul. Oamenii vor mai mult. Eu nu sînt un om de acțiune. Nu toată lumea simte problemele sociale cu atîta intensitate ca tine, sînt persoane pe care le interesează doar să mănînce bine sau să danseze, să meargă la cinema, să se distreze, să se culce cu o femeie sau să picteze un tablou.

— Asta va veni după aceea, mai întîi să răsturnăm guvernul. Nu se poate merge la cinema sau picta un tablou în timp ce sînt uciși atîția oameni pe stradă. Ție îți pare rău de săraci, dar nu ai fost niciodată sărac. Ajuți revoluția ca să-ți liniștești conștiința, ca să te simți curat. Viața nu este curată, viața este mai murdată decît dracul. Dacă trebuie să înșel sau să omor pentru ca anumitor persoane să nu le fie foame sau să nu fie bătute de poliție, nu voi ezita s-o fac... Acum există o singură problemă : să se termine cu Batista.

— Ai dreptate cînd spui că vreau să-mi liniștesc conștiința... Dar nu-i nici o crimă în asta. Conștiința lipsește în Cuba și tu o ai. Fără filozofii și scriitorii care au aprofundat aceste lucruri înaintea ta, nu ai fi putut să te gîndești

nici măcar să te revolți împotriva lui Batista, nu ai fi avut ideile necesare ca să faci revoluție împotriva întregii porcării care există aici.

— Știi, acum că am putut vorbi despre aceste lucruri cu tine, mă simt mult mai bine, spuse Francisco lovindu-se cu palma peste genunchi. Poate că ai dreptate în unele privințe, dar pierzi mult timp vorbind. Acum e momentul acțiunii violente. Trebuie ieșit în stradă. Poporul așteaptă.

— Dacă Cuba va ieși din înapoierea sa vor fi necesare atît acțiunea cît și gîndirea. Pentru a face față la toate problemele noastre avem nevoie de o capacitate monstruoasă. Nimeni nu ne va rezolva viața ; ne-ar putea ajuta, dar noi trebuie să devenim independenți și să creem o națiune. La ce servește dacă-l înlăturăm pe Batista, și dacă nu poți schimba oamenii, dacă nu le deschizi ochii, dacă nu-i înveți să trăiască inteligent ?

— Odată ce vom triumfa îi vom învăța să gîndească. Cînd se va duce Batista o să fie timp pentru tot.

— Marele avantaj și dezavantaj al dumneavoastră este candoarea, puritatea inimii. Parcă niciodată nu ați văzut ororile istoriei.

— Da, poate că ai dreptate, spuse Francisco buimăcit de atîtea gînduri fără legătură directă cu cruzimea de pe stradă.

Sebastian zîmbi și privi cealaltă fotografie de pe masă : o doamnă cu un colier de perle între sînii foarte albi. Dacă triumfa revoluția, munca țăranilor nu va mai servi la cumpărarea colie-

relor de perle. Luis se mișca nervos pe scaun. Sebastian ultase :

— Luis vrea să te ajute.

— Ai putea să ne ajuți să introducem arme în țară ? Știți că acum problema noastră numărul unu este aceasta. Ai vreun iacht sau cunoști pe cineva care poate să introducă arme de contrabandă ?

— Nu, bătrînul are toți banii ; eu nu vreau să-i cer nimic. Vreau să fac totul singur.

— Pentru moment nu mai avem nevoie de oameni, ne lipsesc doar armele. Dar o să te am în vedere. Putem ascunde aici vreun tovarăș ? Sau să instalăm o tipografie în garaj ? Pentru cîteva zile...

— Îmi pare rău, într-adevăr, dar nu pot ascunde nimic aici... E casa părinților mei. Acum sînt în Europa dar aproapre tot timpul și-l petrec aici.

— Vrei să-i demonstrezi tatălui tău că poți face ceva fără să contezi pe ajutorul lui, nu e așa ?

— Da, îmi spune într-una că sînt inutil. Vreau să-i demonstrez că pot face ceva... pentru țara mea.

— Nu te supăra, băiete, dar noi preferăm să nu contăm pe oamenii care-și dau aere de eroi în fața prietenilor și rudelor lor. Aproape întotdeauna sînt indivizi foarte capricioși și de multe ori au pus în pericol niște planuri foarte frumoase. Trebuie avut grijă.

— Poate că ai dreptate, exclamă Luis dîndu-şi capul pe spate şi rîzînd. În cele din urmă, eu aş da foc plantaţiei tatălui meu.

Sebastian se simţi uşurat văzînd că Luis nu se supără.

— Nu, nu, cred că în cazul dumitale este ceva deosebit, spuse Francisco, conştient că exagerase. Nu am vrut să te supăr. Adevărul e că în lucrurile astea trebuie să fii de multe ori crud. Mulţi oameni îşi riscă viaţa. Nu se poate umbla cu menanjamente.

— Înţeleg, nu fi îngrijorat, spuse Luis încetînd să mai rîdă. Lucrurile astea mi se întîmplă întotdeauna mie.

— Dacă putem să te folosim o să-i comunic lui Sebastian ca să ne întîlnim din nou. Francisco se sculă în picioare, trebuia să plece. Te văd săptămîna viitoare, îi spuse lui Sebastian. O să te sun.

— Da, săptămîna viitoare vreau să trimit ceva revistei despre cum se trăieşte în Sierra. Ai putea să-mi faci rost de nişte fotografii ?

— O să vedem de ce-ţi pot face rost.

Sebastian dorea să se termine întîlnirea. Vrea să-l scutească pe Luis de vreo nouă neplăcere.

— Te conduc pînă la uşă.

— Bine, pe curînd. Mi-a făcut plăcere, Francisco îi strînse mîna lui Luis. Nu există o altă ieşire ?

— Ba da, este una, cea din spate, prin bucătărie.

— Vino, însoţeşte-mă, îi spuse lui Sebastian cînd trecea pragul. Nu trebuia să te bazezi pe

astfel de oameni, şi-i făcu semn cu capul în direcţia camerei din care tocmai ieşiseră. Oamenii aceştia nu sînt de folos. Sînt periculoşi.

— Este inteligent în felul său. Luis îşi dă seama că lucrurile nu merg bine.

— Da, dar asta nu este de ajuns.

— Poate că ai dreptate.

În timp ce se întorcea în birou simţi că ceva ce-i aparţinea pleca cu Francisco. Se gîndi la Nancy.

— Nu fi îngrijorat de ce a spus Francisco. Unele persoane sînt folositoare pentru anumite lucruri şi altele nu. Nici eu n-aş putea fi un bun revoluţionar. În multe privinţe Francisco are dreptate.

— Ştiam că nu o să mă accepte. Are dreptate; nu am nimic să-i ofer. Cum să ofer ceva dacă nimeni nu-mi dă prilejul. De unde să încep?

După cîteva minute Sebastian plecă în grabă. Cum intră în casă alergă la baie şi vomită ţinîndu-se de marginea closetului. Era mulţumit că nu vomitase în prezenţa lui Francisco. Corpul îl ascultase. Frica îşi pierdea importanţa cînd nu te paraliza. O strigă pe Nancy dar nu-i răspunse nimeni; nu mai era în casă. Era la aeroport. Sebastian icni din nou şi de data asta lichidul cald îi ieşi prin nas şi prin gură.

— Hainele nu-i mai vin bine, spuse Christine sprijinindu-şi coatele de braţele balansoarului. Toate-i sînt largi ; două persoane ca tata ar încăpea acum în pantalonii lui.

— Nu înţeleg. Tocmai mi-ai spus acum cîteva clipe că-i mai bine. Cum e, deci ? Ce crezi, de fapt ? întrebă Sebastian întorcîndu-se spre mai-că-sa.

— Nu ştiu... Spune că se simte mai bine, dar niciodată nu-l pot crede pe tatăl tău. Are o culoare mai bună, nu mai este atît de palid. Nu ştiu. Poate că dieta aceasta vegetariană l-a făcut să se simtă mai bine. Dar mănîncă atît de puţin !

— Cît timp trebuie să suporte dieta asta ?

— Homeopatul spune că mereu, pentru tot restul vieţii, dacă nu vrea să se îmbolnăvească din nou.

— S-a micşorat tumoarea ?

— N-aş putea să spun, Tiani. Nu ştiu dacă este mai moale, sau doar a slăbit el. I-am palpat tumoarea de cîteva ori şi nu ştiu ce să cred. Spune-i în seara asta să te lase şi pe tine s-o palpezi.

— Nu înţeleg nimic din asta, bătrîno, dar o să vorbesc cu el.

Sebastian prefera să nu trebuiască să-i palpeze tumoarea. Era îngrijorat, dar Nancy îi umplea gîndurile mult mai mult decît boala tatălui său.

— Vrei să-mi faci o plăcere, Tiani? spuse Christine zîmbind.

— Ce vrei să fac?

— Mă sufoc; vrei să stropeşti tu straturile şi ghivecele de flori înainte de a se întuneca de-a binelea. Furtunul e sub spălătorul din curte. Eu mă duc să mă culc puţin.

Sebastian se ridică şi făcu înconjurul casei trecînd prin coridor. Maică-sa îl zăpăcea cu grija ei pentru arbuşti în timp ce taică-su era atît de bolnav. O făcea să se distragă, sau de teamă că totul se năruie dacă nesocoteşte grijile casei? Trebuie să continue să mănînce, să cumpere de la băcănie şi să stropească grădina...

Puse furtunul la jghiab şi îi desfăcu robinetul. Îndată ce primul şuvoi de apă căzu peste plante, de jos se ridică un miros de pămînt umed. Mai multe garoafe se deschideau, dar lîngă gard viţa de vie curăţată de curînd era fără flori. Sebastian începu să mişte furtunul în toate direcţiile pentru a înviora puţin liniştea care îl învăluia în întregime. Auzi un clopoţel şi vru să dea fuga: batoanele de ciocolată şi turtele de *mamey* din copilăria lui. Omul cu îngheţata agita un clopoţel de bronz în timp ce calul trăgea căruţul încet pe străzi.

Lăsă furtunul să facă o băltoacă la picioarele lui. Un motociclist traversă la capătul străzii în mijlocul zgomotului strident al eşapamentelor.

Din nou totul în jur se cufundă în liniște. Vîntul mîngîia copacii și cineva chemă pe altcineva cam la vreo sută de metri depărtare. Începu să se întunece și Sebastian simți un val de tristețe : de cînd plecase Nancy trăia cu disperarea în suflet.

Luă furtunul.

Arturo intră în casă cu ziarul sub braț și un cartuș în mînă. Sebastian îl sărută pe tată-su și puse revista ce-o citea pe vechiul radio cu scala gălbuie.

— Unde este bătrîna ? întrebă Arturo.

— Cred că este în bucătărie, vorbește cu servitoarea.

Cîteva minute mai tîrziu Arturo se întoarse în cameră cu un castron plin cu nuci, o farfurie goală și spărgătorul de nuci.

— Proteine, exclamă el. Acum mănînc mari cantități de nuci în loc de carne.

— Cred că e destul de neplăcut să trebuiască să spargi nuci toată ziua, comentă Sebastian.

— Nu, le sparg din trei lovituri... De altfel nici un sacrificiu nu e prea mare cînd e vorba de sănătate.

— Cum te mai simți în ultima vreme ?

— Foarte bine, spuse spărgînd o nucă. Mă simt mult mai bine de cînd țin dietă și fac masajele astea de două ori pe săptămînă, în loc de o singură dată, ca înainte. Acum masorul vine marțea și joia. Am scăzut cîteva kilograme ; întotdeauna am vrut să slăbesc, dar nu am putut. Așa omor două păsări dintr-o lovitură.

Sebastian îl privi cu atenție pe taică-său și se gîndi că se distrugea ca nucile pe care le sparge. Oare ce gîndește acum cînd este bătrîn și bolnav ? După ce a trăit șaizeci și cinci de ani.

— Cum merge colecția de timbre ? îl întrebă Sebastian pentru că niciodată nu putea să-i vorbească direct tatălui său. Din cauza unui anumit ceremonial nu putea ajunge la intimitate, se poticnea într-un punct. În ultimul timp se gîndea că mostenise incapacitatea de a-și comunica sentimentele.

— Nu, timbrele nu-mi ajung ca să-mi umplu ziua... Lucram mult la bancă. În plus, timbrele sînt foarte mici și mă dor ochii cînd mă uit la ele prea mult. Vreau să-mi cumpăr un picup ca să învăț să mă bucur de muzica bună. Muzica relaxează toți nervii și este plină de spiritualitate. Întotdeauna mi-a plăcut muzica clasică dar nu am avut timp destul să stau s-o gust.

— Este mai comod un picup decît să fii obligat să te îmbraci și să mergi la teatru. Acasă te simți mai bine.

— Am căutat prin librării o carte ca să înțeleg mai bine muzica clasică, dar singurul lucru care se găsește sînt istorii ale muzicii sau cărți foarte tehnice. Am fost la *Bohemia* și nici măcar cărți în limba engleză nu au. Eu voiam ceva foarte simplu. Pentru început.

— Mă mir... sînt sigur că în engleză sînt multe cărți de felul acesta, spuse Sebastian deprimat de efortul pe care-l făcea tatăl său ca să umple golul ultimilor lui ani. Este tipul de carte care place în Nord... Pot să-ți fac rost de una.

Nancy, prietena mea, vine la Havana în cîteva săptămîni. Am să-i cer să-ți aducă una. Am să-i scriu chiar mîine.

— N-o să fie o bătaie prea mare de cap pentru ea? Lucrurile astea întotdeauna sînt o povară.

— Nu-ți face griji. Asta n-o s-o supere de loc. Ei îi place să fie bine cu... lumea.

Era să spună cu viitorul ei socru, dar se abtinu de teamă că Nancy nu se va mai întoarce. Părinții lui o să afle de căsătorie cînd Nancy o să fie din nou la Havana.

Se auzi soneria. Sebastian nu aștepta pe nimeni... doar dacă nu s-o fi întors Nancy. Întrerupse scrisoarea și se ridică să deschidă.

Lîngă ușă erau doi bărbați și unul dintre ei întrebă de două ori de Sebastian Soler. Se legitimă: poliția intră în casă.

— Sîntem informați că dumneata ai arme ascunse în casă, spuse cel mai înalt, lăsînd o cravașe de piele cafenie peste revistele de pe masă, chiar aici.

— Ce vreți să vă spun? spuse Sebastian răgușit. Da sau nu?

— Tacă-ți gura! strigă cel înalt. Cei doi bărbați stăteau în fața lui Sebastian. Ezitară o clipă.

Sebastian se aștepta la vizita poliției, dar realitatea îl nimici. I se auzeau niște bătăi surde în piept.

— De ce lucrezi dumneata pentru Fidel Castro? cel care întrebase purta o cămașă sport pe

deasupra pantalonilor. Mînecl scurte cu manşete suflecate.

— N-am colaborat niciodată cu Castro.

Frica îl cutremură pe Sebastian, cu toate că mintea-i continua să vadă totul fără să tresară.

— Generalul Batista este cel mai bun şef pe care l-a avut Cuba, cel mai bun. Noi sîntem aici pentru a veghea ca nimeni să nu creadă altfel. Îţi place dumitale ori ba, Batista este omul. Fidel Castro nu este nimeni, amice, nimeni— poliţistul cu cămaşă albă se uită la camaradul lui căutîndu-i din ochi asentimentul. Hai să percheziţionăm casa. Du-te şi caută, hai.

Sebastian încercă să-şi închipuie ce ar putea să-i facă, dar mintea lui refuza să se aventureze în viitor. Îşi aminti că ieri terminase un articol împotriva guvernului. Era pe birou.

Fiecare obiect pe care-l atingeau poliţiştii îl simţea ca o lovitură peste faţă. Găsiră siringa pe care o folosea ca să-şi facă penicilină cînd era foarte răcit.

— Şi asta la ce o foloseşti ? Dumneata te droghezi, nu ?

— Nu, dar sînt ipohondru, răspunse Sebastian mutîndu-se de pe un picior pe altul.

— *Hipocondru*. Văd că eşti un băiat citit şi că scrii. Deci *hipocondru ?*

Cel mai tînăr lăsă seringa pe scrin şi întrebă :

— Dumneata eşti pederast ?

Sebastian zîmbi. Întrebarea îl luase prin surprindere... Îşi stăpîni dorinţa de a-i înjura de mamă şi răspunse în timp ce poliţiştii rîdeau şmechereşte :

— Dacă sînt sau nu sînt, nu asta vreţi dumneavoastră să aflaţi. Sebastian îşi înfundă mîinile în buzunare. Ăsta e un truc ieftin. Dumneavoastră vreţi să ştiţi altceva.

— Tot ce vreau să aflu este treaba mea... Să vedem, ridică mîinile. Percheziţionează-l, Angel.

— Imediat, locotenente.

Însoţitorul ezită înainte de a se apropia de Sebastian.

— Nu-ţi fie frică, percheziţionează-l bine, nu vezi că nu e decît un pederast ?

Cînd cele două mîini străine începură să-i pipăie lenjeria, lui Sebastian i se făcu greaţă. Apoi se ruşină pentru că reacţionează ca o fecioară care e pe punctul de fi violată. Îşi muşcă obrazul pe dinăuntru în timp ce Angel îi umbla prin buzunare. Sebastian dorea să-l împingă. Angel îi scoase cheile şi o hîrtie de douăzeci de pesos.

— De unde scoţi atîţia bani ? Ţi i-au dat pentru faţa ta frumoasă ?

— S-ar putea, spuse Sebastian, dar dumneavoastră nu aţi venit aici să-mi controlaţi viaţa mea particulară. Cu asta vă pierdeţi vremea. Căutaţi armele să vedem dacă le găsiţi.

Îl împinseră pe Sebastian prin coridor înspre birou. Poliţistul tînăr începu să frunzărească hîrtiile aruncate pe masă, citind anumite părţi cu o concentrare simulată. Ca o umbră, imitîndu-i figura, Angel începu să revizuiască un maldăr de cărţi îngrămădite pe scaun.

— De unde ai scos bani ca să-ţi cumperi maşină ? Un ziarist nenorocit ca tine nu cîştigă des-

tui bani ca să poată avea automobil. Dacă ai fi scris ceva bun despre guvern ai avea bani, un post ca lumea, dar nu cu porcăriile astea de articole. Cu astea mă şterg la fund. Desigur că o duci bine cu banii pe care îi aduni pentru Mişcarea Douăzeci şi şase Iulie...

— Nu vorbiţi prostii, spuse Sebastian ruşinat că se justifică în faţa celor doi indivizi pe care-i ura.

— Ai un complex de inferioritate, sau ce? Şi eu pot întrebuinţa cuvinte din dicţionar.

— Da, presupun că ai citit asta în *Selecciones*.

Sebastian vru să fie sarcastic; inconştient dorea să se petreacă ceva, dar poliţistul nu făcu decît să zîmbească.

— Iată ceea ce căutam, spuse locotenentul. Cum ai aflat cîţi oameni are Fidel Castro în Sierra? Aici spune cinci sute; de unde ai scos cantitatea asta?

— Am inventat asta. Doar nu veţi fi crezînd că tot ce scriu eu este adevărat.

Angel zîmbi arătîndu-şi un dinte de aur. Locotenentul îi reproşă cu privirea:

— Eu înţeleg engleza. Ascultaţi numai, ascultaţi, spuse el citind articolul cu o intonaţie retorică.

Sebastian nu înţelese ceea ce asculta; mintea lui prindea doar cuvintele prost pronunţate fără să se poată concentra asupra legăturii dintre ele. Supraveghea poliţiştii, fiindcă îi era teamă că vor lăsa o grenadă sau propagandă subversivă printre lucrurile lui. Ori de cîte ori se gîndea la ceea

ce se putea întîmpla dacă-l torturau i se întuneca mintea. Dacă îi trăgea pe sfoară poate îl lăsau în pace. Nu. Dacă ar putea folosi telefonul. Era inutil.

— *Al liveed in di Quinited Estates*[1], spuse cel cu cămaşa cu mîneci scurte.

— Cît timp ? întrebă Sebastian ca să-l îmblînzească.

— Mulţi ani, *mani yars* la Washington. Privi reproducerea după *Guernica* de Picasso. Dumneata eşti un tip ciudat.

Comentariul îi făcu plăcere lui Sebastian şi încercă să-i răspundă prin ceva strălucitor. Nu găsi nimic pentru că era nervos. Îşi reproşa vanitatea stupidă.

— Ce gîndiţi despre mine nu mă interesează, spuse pentru a-şi demonstra indiferenţa la orice măgulire. Nu mă interesează.

— Nu face pe grozavul, ai să vezi cum se schimbă totul cînd o să ne luăm sarcina să te ducem la comisariat.

Agentul începu să se uite la cărţi : *Teamă şi teroare, Soren Kierkagado.* la te uită, tipului ăstuia i-a fost atît de teamă că s-a c... *Arborele ştiinţei, Pío Baroja... Vîrsta raţiunii, Jean Paul Sartre.* Pînă şi un croitor *(sartre)* este aici.

Sebastian îşi aminti de arestarea lui anterioară... „Măcar de nu l-ar fi arestat pe Francisco care avea numele meu notat în carnetul lui de adrese." Era convins că de data asta nu va scăpa

[1] Am trăit în Statele Unite (engl. incorect).

așa de ușor. Pe moment dori ca totul să nu fi fost decît o eroare, poliția să părăsească casa lăsîndu-l în pace.

— Eu știu bine englezește, insistă locotenentul. Am trăit mulți ani în orașul cel mai mare din Statele Unite, în Washington Di Ci [1]. Acolo se cîștigă bani buni.

Felul în care se încordă pronunțînd D și C în engleză demonstra importanța ce o da acestor două litere. Cîștigase bani buni spălînd farfurii într-o cofetărie. Chelnărița italiancă l-a părăsit pentru bucătarul care-și petrecea ziua cîntînd arii din opere. Italienii erau toți niște afemeiați.

— Orașul cel mai mare din Statele Unite este New York, spuse Sebastian ca să pună capăt situației absurde, sau Los Angeles, dar nu Washington. Pînă și Chicago este mai mare decît Washington.

Locotenentul se înroși. Fără să se miște, ridică cravașa care era sprijinită de birou și o lăsă să cadă pe capul lui Sebastian. Apoi îi ochi fața, dar cravașa nimeri peste gît. Sebastian simți că gîtul îi tremura ca o gelatină rece. Lovitura îi descărcă toată neliniștea ce o simțea. „Nu este atît de rău cum credeam", murmură. Durerea ascuțită îl făcu să se simtă viu ; un moment încetă să mai gîndească.

Văzînd că nu se mișca, locotenentul se apropie de mașina de scris și scoase scrisoarea pe care o scria Sebastian cînd au bătut ei la ușă.

---

[1] Districtul Columbia.

— Cine este Nancy ? întrebă el.

— Asta nu-i treaba dumitale, răspunse Sebastian stăpînindu-şi dorinţa de a-i smulge scrisoarea. Asta nu e treaba dumitale.

— Bine, bine, spuse dînd din cap. Am văzut bărbaţi de douăzeci de ori mai viteji ca tine plîngînd la comisariat. Să vedem dacă toată porcăria asta, toate cărţile astea o să-ţi servească la ceva cînd o să-ţi strîngem testiculele. Angel, ia tu hîrtiile care sînt pe masă.

Din uşă un poliţist înarmat păzea sala de aşteptare. Sebastian era singurul prizonier care sta pe banca pusă de-a lungul celor patru pereţi. Poliţistul lipit de uşă părea că se plictiseşte ; îmbrăcat complet în albastru, avea pînă şi pălăria albastră ; puşca şi centironul erau atît de grele încît îşi lăsa mereu greutatea de pe un picior pe altul. Îmbrăcămintea îi păru puerilă lui Sebastian, dar puşca şi gloanţele nu erau jucării.

Intră în birou. Cei doi bărbaţi ce-l arestaseră erau acolo. Colonelul se legăna într-un scaun care se învîrtea în spatele unui birou în stilul renaşterii spaniole.

Sebastian se opri în mijlocul încăperii. Îşi ridică pantalonii cu coatele ; îi luaseră cureaua cînd i-au golit buzunarele.

— Băiete, ai capul mai tare decît dracul ; BRAC ţi-a atras atenţia o dată. Dar parcă nu s-a întîmplat nimic. Ai continuat să nu ţii seama de ordinele noastre — spuse colonelul atent la reacţia lui Sebastian : adesea atitudinea paternă îi îmblînzea pe prizonieri. Cauţi pe dracu cu lumînarea. Totul are o limită, ştii asta. Am ajuns la capătul răbdărilor. Ţi-am dat un sfat salvator, dar nu ai ţinut seama de el. Eşti un încăpăţînat. Cum ai spus în porcăria aia de articol ?

Colonelul căută revista printre hîrtiile de pe birou.

Sebastian nu nimerea răspunsul. Înghiți în sec. Pe perete, în spatele colonelului, atîrna o fotografie retușată a lui Batista, surizînd, alături de alta a lui Martí în Jamaica, pe un fond de liane. Apostolul lîngă dictator. Pentru o clipă fotografiile se contopiră și Sebastian nu putu face deosebirea între imaginile suprapuse.

După ce citi cu voce tare paragraful care-i iritase atît de mult, colonelul exclamă :

— Înțeleg că ești un băiat tînăr care vrea să demonstreze că este curajos și toate celelalte, dar de data asta ai întrecut măsura.

— Nu atribuiți totul tinereții mele. Știam ce fac.

— Și după tine guvernul este un parazit ?

— Așa am scris, spuse Sebastian cu vocea întretăiată.

— Aici te vom ajuta să vezi lucrurile cum sînt. Antrenează-l !

Colonelul dădu din cap pentru ca unul din cei doi asistenți să-l lovească pe Sebastian.

Sebastian își controlă dorința de-a se mișca și de-a se feri de lovituri. Ca și acasă, lovitura îi relaxă tensiunea ce i se acumulase în corp.

— Este ca în filme, spuse frecîndu-și fața. Mîinile îi tremurau.

— Mie îmi plac oamenii inteligenți. La universitate scriam versuri. Amado Nervo este grozav. Dumitale nu-ți place Amado Nervo ? îl întrebă colonelul euforic.

— Este un poet mexican. Sebastian îl asocia pe Nervo cu stupiditatea primelor sale lecturi, dar

ca să nu se vadă că lovitura îl durea, adăugă : Sînt ani de cînd am citit *Iubita nemișcată*. „Căci florile atît de frumoase niciodată nu pot dura"...

— Mie îmi place aceea : „Cine a văzut-o nu a mai putut s-o uite niciodată" ; asta-i adevărat, cînd cineva vede o muiere foarte bine nu și-o mai poate scoate din cap... De ce te amesteci cu revoluționarii ? Ce vrei să cîștigi prin asta ? Spune-mi, studenții și mîncătorii de rahat sînt pentru Fidel Castro pentru că speră să scoată ceva, dar dumneata ești un băiat cu educație care ai tot ce vrei, provii dintr-o familie bună. De ce te bagi ? Oamenii lui Fidel luptă ca să-și ia apoi partea leului. Majoritatea știu pînă și postul pe care vor să-l ocupe în guvern și mașina pe care o s-o aibă. Dumitale ce ți-au promis ?

— Dumneata îți proiectezi propriile sentimente în această întîmplare.

— Ce ?

— Nimic. Fidel nici măcar nu știe că eu exist. Nu cunosc nici un revoluționar. Sebastian începu să se sperie din nou. Este posibil ca dumneata să ai dreptate.

Trebuia să-și strîngă maxilarele ca să nu-i clănțăne dinții.

— Desigur că am dreptate. Unicul lucru pe care-l vrea Fidel Castro este să ne îndepărteze pe noi ca să vină el. Politica în Cuba a fost mereu așa. Așa vor fi lucrurile mereu.

— Nu m-au lăsat să-mi anunț familia. Pot să-i sun ca să spun că m-ați sechestrat ?

— Arestat, nu sechestrat.

— Bine, dar dacă nu sun or să creadă că m-au sechestrat. Pot chema ?

— Nu, dumneata nu ai de loc nevoie de familia dumitale. Eşti major, băiete. Nu poţi chema pe nimeni... Cînd va fi cazul o să-ţi chemăm noi familia.

— Fidel are dreptate.

Colonelul se ridică de la birou şi Sebastian îşi ascunse faţa între braţe. Cu pumnii strînşi colonelul îl lovi pe Sebastian în cap dintr-o parte în alta. Simţi nodurile izbindu-se de craniu şi-şi băgă capul între picioare. I-era teamă că i se va crăpa craniul ca învelişul unui ou.

Colonelul luă un presse-papier de sticlă de pe birou şi-l lăsă să cadă. Spatele lui Sebastian sună ca o cutie goală. Apoi se aşeză la birou, aprinse o ţigară şi propuse :

— Uite ce e : dacă nu vei mai scrie aceste porcării...

Colonelul şterse cristalul de pe masă cu braţul.

Sebastian văzu revista şi articolele zburînd şi căzînd în colţul de lîngă perete. Dorea să nu le fi scris niciodată. Diferite pagini răsfirate căzură sub un picior al mesei : piciorul unui leu susţinînd în gheară un glob pămîntesc.

— ...dacă nu mai scrii de-astea şi scrii despre lucrurile bune şi constructive pe care le face guvernul, te pot ajuta... Nu este sigur, dar lucrurile se pot aranja. Între cubanezi totul se poate aranja. Băiete, nu crezi că nu ai de ce să le arăţi yankeilor lucrurile urîte din ţara noastră ? Dacă preferi, te putem trimite la Paris cu o bursă sau putem să-ţi dăm de lucru în consulatul de acolo. Asta ar fi o lovitură. Scriitorilor le place să călătorească, nu ţi-ar place o mică plimbare la Paris ? Acolo ai putea să-ţi faci de cap, acolo sînt multe

femei şi multă cultură. Acolo ai să vezi totul altfel. Nu ţi se iveşte în fiecare zi o ocazie asemănătoare.

— Înainte de a ajunge la Paris aş rămîne fără lucru. Batista nu mai rămîne mult timp la putere...

— O să te căieşti de ce-ai spus. Ţi-ai săpat propriul mormînt. Te-ai distrus. Noi avem armata şi pe americani. De aici nu ne scoate nimeni... Luaţi-l.

După două ore, în celulă, Sebastian simţi că e gata să plîngă. În timpul interogatoriului găsise destul curaj ca să facă faţă, dar acum spaima îl copleşea. Nimeni nu ştia nimic de arestarea lui. Ceea ce-i făceau era o întrebare fără răspuns care-i asalta gîndurile ca o mîncare prost digerată. Îi veneau în minte tortúri pe care le alunga cu o strîmbătură.

Încercă să refacă mintal exteriorul închisorii : oamenii trecînd pe trotuar cu indiferenţă. Rîul Almendares curgea verzui pe sub podul care se afla la cîţiva paşi de aici. Dacă familia lui l-ar vedea, ar încerca să-l scoată ; ar căuta pe cineva care să cunoască pe vreunul în stare să facă ceva pentru el. Sebastian conchise că situaţia era destul de gravă pentru părinţii lui : „Măcar de-ar începe numaidecît să mă tortureze !" Era stupid să aştepţi ; aşteptarea-i intensifica doar apăsarea în piept, în creier. Se răsuci pe jos şi rămase cu ochii aţintiţi la o pată de pe perete, descojită de umezeală.

Se simţi fără apărare. Ce făcea el aici ? Ce-l interesau idealurile lui Fidel şi corupţia lui Batista ? Totul părea departe de viaţa lui individuală şi totuşi el era într-o celulă pentru faptul că

luase atitudine. Atît Fidel cît şi Batista vor înceta să existe dacă el murea. Totul mergea spre dispariţie. Nu avea importanţă dacă dreptatea era de partea lui sau nu, nu avea importanţă dacă se purta ca un bărbat sau ca un imbecil. El nu va mai vedea, nici auzi, nici nu va mai şti nimic. Moartea o să şteargă totul.

Auzi voci, dar nu făcu nici un efort să înţeleagă ce spuneau. Abia dacă se mişca de cînd îl băgaseră în celulă.

Cînd deschise ochii în dimineaţa următoare descoperi că întunericul din jur dispăruse. Totul era altfel în lumină şi rînd pe rînd recunoscu formele care noaptea trecută i se păruseră mii de pericole de tot felul. Se gîndi că dacă nu l-ar tortura s-ar obişnui cu celula. Auzi voci apropiindu-se : poliţiştii şi deţinuţii începură să defileze prin faţa gratiilor. La stînga mai erau încă două celule, iar bucătăria era de cealaltă parte. Nu-şi explica de ce-l lăsaseră singur într-o celulă dacă în celelalte erau trei sau patru deţinuţi. Vorbeau încet şi se uitau în toate părţile.

Sebastian se simţi vulnerabil ; nu se putea ascunde. Barele de la uşă îl închideau fără să-l protejeze de străini. Era prima dată cînd vedea oameni închişi. În grădina zoologică încercase mereu să se închipuie în locul animalelor. Acum nu mai era nevoie. Devenea bărbat. Pentru a deveni matur pe de-a întregul mai lipsea să-i scoată unghiile.

Un poliţist cu mustăţi îngrijit tăiate îi aduse o ceaşcă de cafea cu lapte şi doi biscuiţi uscaţi.

îi era foame şi teamă că în cafea ar putea să fie otravă sau vreun drog care să-i slăbească reflexele. Sfîrşi prin a-şi îndepărta temerile : era numai din vina literaturii şi a cinematografului. El nu era nimeni ; îl închiseseră pe el pentru că ceea ce era mai grav se petrecea în afara puterii poliţiei. Totul era o farsă. El era calul de bătaie.

Aduseră un vas de apă cu o mătură şi o cîrpă ca să cureţe celula. Apa împrăştia un miros pătrunzător de brad. Cîteva ore mai tîrziu mîinile îi mai miroseau încă a dezinfectant de cît a stors cîrpa în vas. Cei doi bărbaţi, aceiaşi care îl arestaseră ieri, veniră să-l scoată din celulă. Gardianul care deschise gratiile îl chemă „sergente" pe cel mai înalt. Aşa că nu era locotenent, se gîndi satisfăcut că a descoperit o slăbiciune la duşman. Sergentul îşi lovea marginea pantalonilor cu cravaşa în timp ce aştepta. Nici azi nu avea uniformă. Sebastian nu auzi pe nimeni care să menţioneze rangul lui Angel.

Ieşind din închisoare în stradă, îi spuseră să intre într-o maşină decapotabilă albastră care staţiona la doi paşi :

— Mulţi oameni pleacă aşa şi nu se mai întorc niciodată. De acum înainte s-a terminat cu joaca.

Aşezat între cei doi poliţişti, Sebastian se gîndi că încercau să-l sperie. Remarcă în oglinda parbrizului că de două zile nu se mai pieptănase. În după-amiaza în care intraseră la el în casă de abia se sculase din somn. Avea un gust neplăcut în gură. Bărbaţii de lîngă el erau proaspăt bărbieriţi şi-şi puseseră haine curate. Sebastian se privi : o cămaşă albastră cu mîneci scurte şi pan-

taloni albi, şifonaţi. Purta mocasini fără ciorapi. Cînd îşi pusese pantofii acum cîteva minute simţise un miros pătrunzător.

Privi mîinile de pe volan, la stînga lui. Unde-l duceau ? Dintr-o dată îşi aminti că-l deranjaseră, că-i întrerupseseră modul în care îşi petrecea el viaţa. L-au smuls de la tot fără să-i fi dat timp pentru nimic. Nici măcar n-a putut să-şi pună ciorapi sau să ia o carte să citească în celulă. Îşi trecu limba peste dinţi şi-i simţi murdari.

Se opriră la gura rîului Almendares. Încuiară maşina şi începură să meargă. Doi marinari păzeau turnul şi cei patru schimbară mai degrabă nişte mormăituri decît nişte saluturi. Coborîră la debarcader şi poliţiştii ordonară lui Sebastian să intre într-o barcă. Puseră în funcţiune motorul din afara bordului.

Cînd părăsiră apele rîului şi intrară în apele albastre ale coastei, Sebastian se simţi asaltat de presimţiri incomode care-l exaltau şi-l deprimau. Francisco putea să fi spus cine ştie ce sub efectul pentotalului. Dar nimeni nu pomenise de Francisco. Nu putea fi doar pentru articol. Trebuia să fie altă raţiune ca să explice tot ce se întîmpla. Nu-l puteau scoate şi arunca pur şi simplu peste bord.

Îl privi pe Angel. Avea buza superioară atît de scurtă încît dădea impresia că se interferează cu nasul. Mustaţa hirsută şi urechile mari. Sebastian îşi spuse că avea o faţă indecentă. Poate că-şi pierdea minţile. Imaginile i se rostogoleau prin cap.

Motorul nu mai zbîrnîi. Sebastian calculă că se aflau la mai puţin de o milă de coastă, pri-

vind cele mai înalte clădiri din Havana. Orizontul apei era o linie albastră, perfectă, unde norii se odihneau în ciorchini indiferenți. Soarele și cerul, apa neprimitoare, totul îl oprima pe Sebastian ca o greutate moartă. Totul era indiferent, aproape că își bătea joc de el.

Cei doi bărbați rămaseseră tăcuți de cînd părăsiseră debarcaderul pentru că zgomotul motorului era prea puternic.

Sergentul luă o ancoră ruginită și-i spuse lui Sebastian să o lege de gleznă. Sebastian refuză. Sergentul se ridică și învîrtind brațul îi dădu o lovitură violentă cu sfoara. Sebastian își înfipse ochii în scîndurile bărcii. Erau cîțiva centimetri de apă stătută pe fund... Loviturile pe spate și pe gît încetară.

— Ei bine, o să-mi leg ancora, o să mi-o pun la gît dacă doriți, spuse luînd sfoara și legîndu-și-o la glezna stîngă. Angel îi mai făcu un nod și trase de sfoară. Sebastian se simți tentat să-l implore, să înceapă să plîngă și să le ceară iertare. Îi va ruga să-l pună în libertate. Dar nu putea. Îi fu scîrbă de propria-i slăbiciune.

— Și acum ? spuse simțind barca clătinîndu-se ușor.

— Aruncă-te în apă.

— Asta-i absurd, spuse încercînd să zîmbească. V-ați fi putut gîndi la ceva mai simplu ca să vă descotorosiți de mine. Asta e stupid.

— Aruncă-te, nu mai vorbi și aruncă-te în apă !

Sebastian se ridică. Poate că izbutea să desfacă ancora și să aștepte ca vreo ambarcațiune

să-l ia. Împrejur marea era pustie. Pericolul vîrtejurilor îl făcu să ezite.

Sări.

Polițiștii traseră de capătul sforii legată de glezna prizonierului.

Sebastian se simți stupid și speriat în apă. Mișcă picioarele ca să nu se scufunde. Instinctiv se apropie de barcă ca să se agațe de margine. Unul din barcă îi zdrobi mîinile și celălalt îi împinse capul sub apă.

Ancora începu să atîrne greu și își mișcă picioarele ca să se mențină plutind.

— Privește-l, privește-l... Te crezi un tip foarte dat dracului, un erou din ăia de prin filme. Dar știi ce ești ? Ești un pește — cei din barcă rîseră — un animal fără picioare. Dacă spui că Batista este omul și tu ești un pește, te scoatem din apă.

Sebastian înghiți apă și nu spuse nimic. Abia auzea ce-i spuneau din barcă.

Polițiștii luară o vîslă și-l amenințară că o să-i spargă capul dacă nu se cufundă. Sebastian respiră adînc și se supuse. Fără să știe, ajunse aproape la fund. Urechile începură să-i vîiîie și suprafața apei dispăru. Nu mai văzu lumină deasupra. Înghiți apă și tuși peste o masă compactă de apă. Pentru o clipă se văzu pe el însuși luptînd ca și cînd ar fi fost o altă persoană. Un fior de groază îl cutremură. Avea o singură dorință : să se întoarcă la suprafață. Împinse cu mîinile și ancora îi trase picioarele. Luptă din răsputeri.

Mai întîi simți aerul și apoi văzu soarele. Privi barca. Îl durea teribil cerul gurii. Cei doi din

barcă îl priviră cîteva clipe şi Sebastian se cufundă din nou.

Sergentul se impacientă cînd văzu că Sebastian nu reapare imediat. „Sperie-l, nimic mai mult, spusese colonelul, ceea ce îi lipseşte este o spaimă zdravănă." Nu putea să-l sufere pe Sebastian : simţea o dorinţă puternică să-l lase să se scufunde. Îşi aminti atunci că pentru a da frîu impulsurilor lui aproape că îl lăsase să se înece pe nepotul miniştrului de finanţe. Colonelul îl făcuse responsabil absolut de accident. Îl ameninţase cu darea afară din armată dacă se va mai întîmpla. Sergentul începuse să tragă sfoara. Şi ăsta putea fi nepotul vreunui om politic... Sebastian îşi pierduse cunoştinţa cînd îl scoaseră din apă. Cerul i se învîrtea în cap — un cer roşu cu stele negre.

Patru ore mai tîrziu Sebastian încă mai dîrdîia de frig în celulă. Lipit de duşumea ca să-i fie mai cald, înjură o dată şi încă o dată : „Paştele mă-ti !" În adîncul conştiinţei lui era satisfăcut că trăia. Fără să se mişte urină şi căldura îl făcu să se simtă mai bine. Niciodată nu s-ar fi gîndit că-l interesa atît să supravieţuiască.

Îl invada teama dar de fiecare dată o alunga asigurîndu-se că va putea suporta. Era murdar şi umilit dar nu-şi aminti să fi cedat.

„Flacăra mea ştie să înoate prin apa rece", murmură Sebastian. Poate că nu era chiar atît de slab cum crezuse mereu. Încercaseră să-l umilească fizic şi în loc să-şi urască corpul îl simţea mai apropiat de el ca niciodată. Îşi con-

tractă mușchii. Se gîndi la tatăl și mama sa și îi simți mai departe ca niciodată. Nimic nu părea să merite ceva în afară de posibilitatea de-a respira mai departe.

Încercă să vomite. Se simți relaxat și repetă ultimele versuri din poezia lui Quevedo : „...vor fi cenușe, dar va avea simțire... pulbere vor fi, dar pulbere îndrăgostită". Nu putea să se gîndească fără să recurgă la vreo imagine literară. Vomită apă sărată, mîncare și idei. „Mă c... în Dumnezeu", exclamă, simțind că înjurăturile calmau mai mult decît versurile.

Simțurile îi erau atrofiate. Murdăria și mirosurile putrede nu-l mai deranjau. În altă situație ar fi fost obsedat să se spele, Nu făcu nici un efort ca să evite măcar mirosurile ce le împrăștia corpul lui. Dezinfectantul de brad cu care frecase de dimineață pe jos se amesteca cu celelalte mirosuri.

Doar auzul părea să nu-i fie afectat. Putea recunoaște vocile cînd se apropiau pe coridor. Distingea dacă pașii erau ai polițiștilor sau ai noilor prizonieri.

Gîndacii treceau peste el fără ca Sebastian să-și dea silința să-i gonească.

— Îți dăm drumul, dar în patruzeci și opt de ore trebuie să fii afară din țară. Nu vreau să te mai văd pe aici, dacă te mai prindem încă o dată mergi direct la Isla de Piños.

Sebastian ascultă cuvintele colonelului ca și cum s-ar fi adresat unui străin. Privea țintă o țigară ce fumega în scrumieră.

— Asta-i tot. Pleacă de aici. Ce aștepți, vrei să-ți scoatem ochii ? Dispari, fă-te pierdut ! Colonelul își aminti că trebuia să meargă să mănînce cu maică-sa. Va trimite un polițist să o anunțe pe Migdalia că nu venea în noaptea asta. Bătrîna era mai importantă ; Migdalia putea să aștepte.

— Poți să-ți suni bătrînii ca să le spui că băiețelul lor este bine sănătos. Nu-i nici o problemă — spuse colonelul în timp se continua să-și pilească unghiile. Cînd termini aici, spuse adresîndu-se polițistului care-l escorta pe Sebastian, să treci pe la mine pentru că vreau să-mi faci un comision. Să-mi duci un mesaj.

Speranța îi reveni lui Sebastian însoțită de spaimă. Pînă nu ajunse în stradă nu crezu că-l puseseră în libertate. Voia să ajungă acasă cît mai repede cu putință ; voia să fie singur ; nu voia să vadă pe nimeni.

Mai avea vreo două sute de metri. Clădirile și instalațiile militare creșteau în fața ochilor lui pe măsură ce se apropia. Columbia nu mai era o fortăreață de carton cu soldați de plumb.

Soarele cobora vertiginos înspre orizont. Gardurile vii păreau aspre. Sebastian se simți liber și trist.

Găsi trei plicuri pe jos în vestibul. Unul cu scrisul lui Nancy. Le puse pe masă fără să le deschidă. Zîmbi : totul continuase la fel în timpul absenței lui. Nancy îi scrisese, și ca întotdeauna, poștașul îi băgase scrisoarea pe sub ușă. Ea nu știa nimic de cele întîmplate. Sebastian abia dacă își amintise de ea în celulă. Izolarea îl făcu să caute consolare în obiectele familiare din casă, dar și mobilele erau străine și îl respingeau. Deschise o cutie de conserve cu pere și o lăsă la jumătate ca să se ducă să facă baie.

Apa caldă îl umplu de o satisfacție aproape sexuală. Se gîndi la Nancy. Dorea să trăiască, să trăiască cu o intensitate care cu două săptămîni în urmă i s-ar fi părut respingătoare. În apa caldă simțea sîngele circulîndu-i prin tot corpul convalescent ; își frecă picioarele sub apă.

Acum important era să plece din Cuba. Decise să ia avionul spre Florida, să se întîlnească cu Nancy. Apoi se va gîndi la viitor.

Ieși din cadă și începu să se șteargă. În curînd va lăsa în urmă moartea și mizeria Cubei. Și dacă se întorcea Nancy mîine ? Căută scrisoarea și o deschise.

My dear[1] Sebastian,

Nu mă gîndeam să-ţi scriu, dar asta se întîmpla înainte, cînd eram acolo. Acum sînt aici şi lucrurile stau altfel.

Mă simt foarte rău aici, niciodată nu ar fi trebuit să te las, nici un minut — acum înţeleg că aveai dreptate. Părinţii mei încearcă să fie amabili dar sînt insuportabili şi nevrozaţi. Le-am spus cît eşti de formidabil. A fost o lovitură destul de puternică pentru tatăl meu, dar cred că s-a obişnuit cu ideea că mă voi căsători cu tine, pentru că te iubesc. La început m-a ameninţat cu dezmoştenirea. Mi-a spus că în Cuba puteam să fac două lucruri : să vînd marijuana sau să mă dedic prostituţiei. Acum înţelege că am vorbit serios şi spune că vrea să te cunoască.

Dacă n-aş şti că în curînd vom fi din nou împreună, aş înnebuni. Citesc *Victoria* de Joseph Conrad, şi Hayst seamănă cu tine. Lumea este oribilă şi trebuie să lupţi dacă-ţi doreşti ceva. Restul nu are nici o importanţă.

La sfîrşitul scrisorii vreau să-ţi propun ceva, dar acum nu îndrăznesc.

Am fost la dentist. Mi-a scos un dinte, cel care mă durea atît cînd mîncam îngheţată. Nu o să observi diferenţa pentru că dentistul mi-a pus unul nou, la fel cu ce-

[1]Dragul meu (engl.).

lălalt. Îmi era teamă că n-ai să mă mai iubeşti după ce mi l-a scos. M-am simţit atît de vinovată încît m-am lovit de o uşă de sticlă la Burdine's. M-am gîndit că mi-am rupt nasul de cît sînge a curs. Dar n-a fost nimic serios.

Cînd o să mă vezi nu o să mă mai recunoşti. Mi-am schimbat pînă şi pieptănătura. Uram părul strîns şi cocul şi cozile mă făceau prea bătrînă. Mi l-am tăiat. Acum îmi cade puţin pe umăr cu nişte ondulaţii foarte provocatoare. Toate acestea le-am făcut pentru tine. Este ca şi cum m-aş fi pregătit pentru o ceremonie magică. Tatăl meu se poatră foarte bine, mi-a dat bani ca să-mi cumpăr *trousseau*. M-am aprovizionat bine ca să nu trebuiască să cumpărăm nimic, multă vreme.

Nu mai suport să trăiesc aici. Aseară m-am uitat la televizor şi maică-mea a intrat în cameră şi l-a stins ; mi-a spus că este foarte tîrziu, şi nu era decît unsprezece, că am nevoie de multă odihnă. A îndrăznit chiar să mă trimită la culcare. Sînt fiica ei şi mă tratează de parcă aş fi o fetiţă bolnavă. Sînt sigură că nu s-ar purta aşa cu sora mea. Maică-mea este un monstru, cu toate că-şi ascunde ghearele în mănuşi de catifea.

Îmi dau seama că scrisoarea asta este plină de stupidităţi dar tu eşti singura persoană căreia îi pot povesti totul. O, nu ştii cîtă nevoie am de tine, Sebastian. Gîndeş-

te-te la mine, vreau să te gîndeşti la mine tot timpul.
I love you and I miss you and I want you [1]

Nancy

P.S.

Uite ce voiam să-ţi propun : casa pe care o avem în Cocoanut Grove este goală. Nu e nimeni acolo. Am putea petrece cîteva zile în casă după ce ne căsătorim. Are plaja ei şi tot ce trebuie. Ştiu că ţie nu-ţi plac lucrurile astea, dar în realitate nu va fi o lună de miere pentru că am fost a ta cu mult înainte. Am putea petrece acolo o vacanţă fabuloasă. Familia mea nu are intenţia să meargă la Florida anul acesta. Nu crezi că ar fi plăcut ?

Distrat, Sebastian ridică scrisoarea ca să recunoască parfumul lui Nancy. Hîrtia era albastră. Încercă să şi-o imagineze pe Nancy de cealaltă parte a Curentului Golfului, urcînd prin peninsula Florida, pînă ce ajungea la Philadelphia... Imaginea rămase suspendată în spaţiu deasupra capului lui...

Se îndreptă spre birou grăbit şi-şi găsi paşaportul printre acte şi chitanţe vechi. Viza mai era valabilă un an. Va rezerva un loc cît mai repede cu putinţă ; patruzeci şi opt de ore era mai mult decît avea nevoie pentru ca să-şi pună toate lucrurile în ordine. Decise că putea pleca

[1] Te iubesc, îmi lipseşti, te doresc (engl.).

în orice clipă, lăsa totul în urmă, fără să-l intereseze nimic.

Compania aeriană cubană nu avea locuri rezervate pînă a doua zi la cinci după-amiază. Telefonă la National şi la Eastern cu acelaşi rezultat. Se decise pentru avionul cubanez. Îi telegrafie lui Nancy să-l aştepte la Miami.

Acum avea aproape douăzeci şi patru de ore în faţă. Îi telefonă maică-si :

— Unde ai fost tot timpul ăsta ? îl întrebă Christine. Am fost îngrijorată. Am sunat şi am sunat şi niciodată nu erai acasă. Te-am sunat chiar azi-noapte.

— Am fost să petrec două zile la plaje, la Varadero... Ar fi trebuit să-ţi telefonez dar am uitat. Vreau să te fac să suferi pentru că m-ai adus pe lume.

— *I think so*[1]. Ieri m-am gîndit la tine. Citesc o poveste foarte frumoasă. Vreau să văd cu cine se va căsători doctorul în cele din urmă. Este o poveste foarte frumoasă. Este vorba de un doctor tînăr care nu ştie dacă trebuie să se căsătorească cu femeia pe care o iubeşte sau cu o văduvă bogată care i-a promis că o să-i facă un spital cum îi place lui. Sfîrşitul am să ţi-l povestesc cînd ai să vii.

— Bătrîno, mîine plec în Statele Unite. M-au chemat de la revistă...

— Cît timp o să lipseşti ?

— Încă nu ştiu.

— Pe de o parte mă bucur că pleci. Te vei mira, dar acolo o să fii mai în siguranţă. De fie-

[1] Aşa cred şi eu (engl.).

care dată cînd văd în ziare un grup de tineri arestaţi mă gîndesc la tine... Cînd vii să-ţi iei rămas bun ?

— Mîine am să trec pe acolo.

— Am să fiu acasă toată ziua... Scrisorile tale nu spun niciodată nimic. Cînd pleci e ca şi cum nu ai scrie. Sînt mai rele decît telegramele. Ştiu că sînt o bătrînă proastă dar îmi place să ştiu ce faci, dacă mănînci bine şi celelalte. Scrii întotdeauna spunînd că nu e nimic nou.

— De data asta am să încerc să-ţi scriu detaliile astea, îţi promit. Spune-i lui tata că trebuie să fac multe lucruri înainte de a pleca, dar că voi încerca să mănînc mîine cu voi. Avionul pleacă la ora cinci după-amiază.

După ce puse receptorul în furcă, Sebastian începu să meargă dintr-o cameră în alta fără să ştie ce căuta. Nu putea să-şi coordoneze ideile. Geamantanul putea să aştepte pînă mîine. Îl sună pe Luis.

— Am un nume fatal, spuse Luis fără să-i dea ocazia lui Sebastian să-i răspundă cum şi-a făcut vînătaia de pe gît. Nu-mi amintesc nici un om important pe care să-l fi chemat Luis, cu excepţia lui Louis al XVI-lea, şi ăstuia i-au tăiat capul cu ghilotina. Vreau să-mi schimb numele. Ţi-am telefonat în fiecare zi şi niciodată nu te-am găsit. Vreau să-mi spun Leon, Leon este un nume mult mai agresiv...

— Cred că este o idee bună. Poate că am să-mi schimb şi eu numele, Sebastian îşi frecă gîtul. Se spune că Atila s-a oprit înainte de a intra

în Roma pentru că papa se numea Leon. Eu cred că am să mă numesc Nimic ca să mă lase lumea în pace.

Sebastian vru să vorbească cu ironie dar alungă sunetul artificial al cuvintelor lui. Acum totul i se părea inconsecvent. Voia să uite totul.

Stăteau cu picioarele spînzurate deasupra stîncilor. Zidul gros al digului Malecón le dădea un sentiment de securitate cu toate că marea se zbătea şi intra printre spărturile stîncilor.

— Unde crezi că-mi pot cumpăra un leu? Mi-ar place să-l duc la birou... Un leu la birou. Numai după ce l-am antrenat serios. Mi-a intrat în cap că poate aş putea învăţa să fiu ventriloc. Asta ar fi fantastic, ştii ce înseamnă să poţi insulta oamenii fără să te descopere? Aş da vina pe leu... ca să nu-l rănesc pe bătrîn. Dacă aş fi ventriloc, leul mi-ar spune Leon şi eu i-aş spune leului Luis.

— Eşti tragic şi comic în acelaşi timp. Probabil că nici nu-ţi dai seama de ce spui. Mergi din nou la birou la tatăl tău?

— Nu, de ce să mă întorc la birou? N-o să mă întorc la birou fără leu... M-am schimbat mult, nu mă mai gîndesc să vînd zahăr, nici să cresc vite ca să mă fac milionar. Am să intru în industria cinematografică — Luis profită de ocazie ca să scoată din buzunar nişte ochelari negri şi să şi-i pună. Mi-am cumpărat ochelarii aceştia, ca să semăn cu producătorii de film care călătoresc mereu incognito. Vreau să fiu un fel de Carlo Ponti cuban şi să mă căsătoresc cu Sophia Loren.

— Desigur că ai putea fi asta aici dacă îţi doreşti. Havana ar putea să se transforme în centrul industriei cinematografice de limbă spaniolă.

Cuba este cheia Caraibelor. Ai putea avea femeile cele mai frumoase de pe continent şi ai putea vedea filme tot timpul. Cred că mai bun ai fi de asta decît să vinzi saci de zahăr.

Luis rîse cu gura deschisă şi lumina farului îi scoase în relief dinţii cu smalţul îngălbenit. Sebastian privi înspre mare : luna deschidea peste apă un drum argintiu care dispărea la orizont. Nu mai era aşezat pe zidul digului vorbind cu Luis : Havana era o fotografie de fond.

— Mîine plec în Nord.

— Pleci ? Nici tu nu mai poţi suporta infernul ăsta ?

— Nu, trebuie să plec pentru o problemă a revistei.

— Cînd te întorci ? Luis îl privi pe Sebastian în ochi. Ai intenţia să rămîi acolo ?

— Încă nu ştiu. O să stau cîteva luni să mă odihnesc. Dar cine ştie ce se va întîmpla. Cînd vrei poţi să vii să mă vizitezi. Trebuie doar să treci balta asta — şi Sebastian arătă înspre mare.

— Nu ştiu dacă ţie ţi se întîmplă, dar eu nu pot să-mi imaginez lucrurile care sînt departe. Nu pot. Singurul lucru adevărat pentru mine este zidul ăsta, şi tu, pentru că te văd chiar aici. Pînă şi apa mi se pare că este mai departe decît diavolul. Mă îndoiesc de lucrurile care sînt doar la cîteva sute de metri de aici, mă surprinde cînd mă întorc acasă noaptea şi găsesc casa tot acolo.

— Bine, să mergem puţin ca să vedem dacă ceva şi-a schimbat locul.

— Să mergem să mîncăm ceva. Mi-e foame.

Trotuarul era bordat de plopi şi Sebastian smulse un mugure şi-l bagă în gură. Prin uşi şi

din încăperi vocile ajungeau cu greu pînă la ei. Era cald în noaptea aceea și majoritatea ușilor și ferestrelor erau deschise, în așteptarea unei adieri de briză răcoroasă.

— Nu vreau să afle nimeni, spuse Luis înainte de a mesteca prima bucată din sandvișul cu brînză și șuncă. Dacă bătrînul află, mă ucide. Mi-am... mi-am cumpărat un cal de curse... De o lună aleargă în fiecare duminică pe hipodromul din Marianao. Mereu ajunge pe locul doi. Asta de trei ori pînă acum. Dacă ar ajunge ultimul, nu m-aș simți atît de nervos... Dar ajunge mereu al doilea. Lucrurile astea nu mi se întîmplă decît mie. Tu crezi în destin ?

— Sigur, cred în destin. De asta plec în Nord. Noaptea trecută am visat că mă tortura poliția și acum vreau să plec înainte de a se transforma visul în realitate. Sebastian scoase paiul și începu să bea din pahar.

— Ai dreptate, este imposibil să mai trăiești aici, de asta am să mă fac producător de filme. Cînd vrei să te întorci ?

— Ți-am mai spus, mă întorc cînd pleacă Batista — în ciuda celulei și a băii merita să trăiești, se gîndi savurînd parfumul ananasului — mai devreme sau mai tîrziu, Batista o să cadă, trebuie să cadă.

— Crezi că se va căra într-o zi ?

— Desigur, este o chestiune de timp, nimic mai mult.

— Eu sînt sigur că va fi mereu aici... Te rog să-mi faci un serviciu cînd o să fii la Miami. Vreau să-mi cumpăr alt cal de curse. Sînt cai foarte buni în Nord. O să-ți dau un procent.

Dacă iese bine o să poată alerga în Florida și după aceea în Kentucky Derby.

— Cît vrei să cheltuiești ?

— Nu știu, nu mai mult de trei mii de dolari, asta e tot ce mai am la bancă.

Sebastian era încă neliniștit pentru că părăsea insula, dar întîmplările ultimelor trei zile nu i se mai păreau singura realitate. Se simți mai relaxat. Pe Luis nu-l torturaseră, dar era distrus.

— Poate că e mai bine să mă informez de o echipă bună de cinema. Cît crezi că ar costa să construiesc și să montez un studio de cinematograf la Havana ? Ai putea să te interesezi mai bine de asta, în loc să-mi cumperi calul ?

— Desigur, spuse Sebastian observînd că Luis mai avea ochelarii de soare : îi vedea ochii doar cînd se îndepărta de lumină. Trebuie să începi să te gîndești la lucruri concrete, Luis ; în realitate, ce știi tu despre cinematograf ?

— Tu mă crezi nebun, dar nu-i adevărat, Sebastian. Crezi că m-am născut slab de cap, cum spune familia mea ?

— Lumea este nebună și noi sîntem nebuni. Nu știu cînd a început nebunia. Cred că m-am născut un om de nimic — spuse Sebastian amintindu-și arestarea lui absurdă. Ceea ce lipsește este un număr și mai mare de oameni de nimic pe lume, sînt prea mulți oameni vii.

Sebastian îi căută ochii lui Luis, dar de data asta nu putu să-i întîlnească în dosul lentilelor opace.

Sări din pat. Imediat auzi din nou bătăi în ușă. De data asta n-o să-l mai lase liber. Soneria suna

în bucătărie. Își puse pantalonii peste pijama și luîndu-și pantofii în picioare ieși în curte. Se gîndi că n-aude lătratul cîinilor, dar îșî aminti atunci că-i dăruise cu cîteva zile înainte de sosirea lui Nancy. Nu se auzea nimic omenesc și cîntecul greierilor mări enormitatea nopții.

Simți sunete îndepărtate și sări gardul căzînd în curtea unei case străine. Respiră o clipă. Toate ferestrele casei erau închise și întunecate. Vecinii dormeau. Niciodată nu vorbea cu vecinii : acum îi părea rău că nu schimbase măcar cîteva cuvinte. Îi era teamă că vor refuza să-l protejeze dacă-l descopereau în curte. Așteptă încă vreo cinci minute pînă ce se decise să traverseze coridorul dintre casă și gard. Strada era pustie. Sebastian își privi jacheta de pijama. Noaptea putea trece drept o cămașă.

Ajunse la colț și se opri să asculte dacă cineva mergea pe acolo. Poliția probabil o luase pe bulevard ; totuși era încă speriat. Cînd dădu colțul văzu că o femeie mergea spre el.

— Sebastian ! strigă Norma și-l privi încă o dată lîngă poarta luminată. Ce faci la ora asta aici, în pijama ? Chiar acum am trecut pe la tine acasă. Vin de acolo. Mă bucur că te întîlnesc. M-am gîndit mult la tine toate zilele astea.

— Ai sunat la poartă ? întrebă Sebastian.

— Cum, știai ?

— Mi-am imaginat ! își aminti că Manuel era la armată. Presupun că nu ai deșteptat toți vecinii... Am fost la farmacia de serviciu pentru că mă doare rău capul și mi s-au terminat antinevralgicele.

— Nu, nu m-a auzit nimeni. Sînt o fată foarte discretă, spuse schițînd un surîs.

— Să mergem acasă, nu putem rămîne aici.

— Nu știi cum ți-am dus lipsa, și Norma se azvîrli în brațele lui Sebastian cînd intrară în casă, ți-am dus lipsa îngrozitor. Sînt disperată, mă bucur că Manuel a plecat. De-ar da Dumnezeu ca Fidel să-l omoare în Sierra.

— L-au trimis pe soțul tău în Sierra ? Pe monstrul acela care a venit să mă vadă ?

— Da, și mă bucur. Mi l-au luat din spinare. Ceea ce mă doare însă e că a plecat fără să plătească rata de la mobilă. Nu mă interesează atît apartamentul, dar mobilele sînt divine și vor veni să le ia. Domnii de la magazinul de mobilă au spus că dacă nu am toți banii mîine după-amiază vor veni să ia toate mobilele.

— Nu pot să te ajut de data asta, Norma, spuse Sebastian smulgîndu-și brațul. Mîine plec în Nord și nu am nici o centimă în plus.

— De ce nu mă iei cu tine ? Nu-mi rămîne nimic aici. Manuel m-a lăsat săracă. Voi face orice vrei tu. Ne-am putea căsători dacă vrei tu. Nu mai vrei să te căsătorești cu mine ?

— Norma, nu încerca să mă înșeli. Dacă n-ar fi fost problema care o ai pe cap nu ai fi apărut pe aici.

— Dar ce să fac ? O să mă dea afară din apartament în două sau trei săptămîni. Manuel nu mi-a trimis nici o centimă și sînt două luni de cînd a plecat. Dacă mă iubești trebuie să mă ajuți. Știi că nu mă pot culca cu primul venit. În plus, aici sînt puțini bărbați și eu sînt o femeie de consumație. Pentru Dumnezeu, ia-mă cu tine în Nord.

Am o prietenă la Miami. Nu o să te supăr. Mi-a scris în repetate rînduri dar nu i-am răspuns niciodată pentru că eu nu știu să scriu, după cum știi. Nici să scriu nu știu.

Norma se transformase cu totul. Era ca și cum o operație ar fi schimbat-o.

— Promiți să mă lași în pace dacă te ajut? spuse ușurat că se afla în fața Normei și nu a poliției.

— Nu o să te supăr, îți jur pe maică-mea, dar ia-mă. O să stau cu prietena asta a mea. Ea spune că acolo se fac mulți bani. Că americanii au mulți *moni* și nu sînt supărători. Zice că-și fac treaba foarte repede.

— Cît ai nevoie ca să-ți rezolvi problemele?

— O sută de pesos.

— Ai dreptate... Dacă te faci curvă de-a binelea, fă-o acolo unde poți cîștiga bani mulți. N-ar fi mai bine să-ți cauți de lucru pe aici? Pot să-ți dau o scrisoare pentru un prieten care lucrează la Tencen [1]...

— Nu, eu nu pot lucra într-un magazin, ți-am spus de o mie de ori. Nu știu să scriu. Nu vreau. Am lucrat ca servitoare și nu-mi place. Lasă-mă să continui așa, nu încerca să-mi aranjezi viața. Ceea ce vreau este să mă duc la Miami...

— Bine, o să te ajut să mergi la Miami... ești foarte tare de cap. Trebuie să ai grijă. Poți cîștiga cincizeci de dolari într-o noapte la Miami culcîndu-te cu unul din acei evrei bogați care merg

[1] De fapt *Ten Cents* — întreprindere comercială americană care avea mai multe magazine în Havana.

să-şi petreacă iarna în Florida. Nu ar fi mai rău... Sebastian se opri să mai adauge : „decît să te culci cu Manuel" ; nu ar simţi nici o plăcere dacă ar jigni-o. O dată ce vom ajunge la Miami nu te voi mai putea vedea. Trebuie să te descurci singură.

— Ştiam că ai să mă ajuţi. Că nu ai să mă laşi.

Norma era aşezată pe marginea scaunului cu coatele pe genunchi şi capul între mîini. Sebastian puse zăvorul la uşă :

— Nu ai paşaport ? întrebă anticipînd deja răspunsul.

— Nu. Norma îşi încruntă sprîncenele.

— Nu poţi călători fără paşaport. Asta-i problema. Viza se poate scoate în aceeaşi zi dar pentru paşaport, ca să-l scoţi, e nevoie de mai mult de o săptămînă... Eu plec mîine. Nu este timp. Este imposibil — Sebastian înţelese că ar fi o nebunie să o ia.

— Poţi să trimiţi să mă caute de acolo. Nu mă lăsa aici, te rog. Nu am ce să fac.

— Nu, asta ar fi şi mai dificil... Mîine dimineaţă mergem la notarul public ca să aranjăm problema paşaportului — conchise Sebastian pentru că nu-l lăsa sufletul s-o dezamăgească. Cred că mai am încă certificatul de naştere pe care ţi l-am scos atunci.

— Da, cînd voiai să te căsătoreşti cu mine... Aminteşte-ţi că nu ştiu să scriu.

— Nu fi îngrijorată, chiar în noaptea asta te învăţ să semnezi cu numele tău ; asta e tot ce ai nevoie. Să semnezi cu numele tău şi gata.

Trecură în birou şi Sebastian scrise cu litere mari *Norma Escobar* de mai multe ori la începutul unei hîrtii liniate.

Norma apucă creionul cu violenţă. Toţi muşchii îi erau încordaţi în timp ce Sebastian îi conducea mîna de-a lungul rîndului al doilea. Fiecare mişcare a mîinii sale părea că luptă cu o frică reală dar invizibilă. Umplu mai multe pagini cu măzgăliturl.

Norma avea faţa congestionată. În fiecare moment îşi ştergea palma mîinii de rochie, mîinile îi transpirau şi creionul îi aluneca între degete.

— Nu fi îngrijorată. Iscăliturile nu se înţeleg niciodată. Doctorii şi inginerii scriu totul aşa — spuse Sebastian în timp ce se uita la pagină : singura literă lizibilă era N.

Sebastian îi sugeră să rămînă să doarmă. Somnul o va relaxa şi dimineaţa îşi va scrie numele cu mai multă uşurinţă. Norma era ţeapănă.

Îi dădu pijama curată ; nu voia s-o vadă în jupon. Nimic nu-l excita atît ca o femeie în jupon. Se gîndi la Norma şi Manuel unul lîngă altul în pat.

Înainte ca Sebastian să-şi fi închis geamantanul, Norma se întoarse ca să meargă la notar. Purta rochia verde de fir brodată. Trebuia să se grăbească. Sebastian îşi aminti că promisese să ia masa cu părinţii lui.

Notariatul era într-o stradă strîmtă din Havana Veche ; într-o casă cu stîlpi înalţi şi cu un geamlîc de sticlă murdară. Încăperea prinsese o crustă

galbenă din pricina atîtor oameni care trecuseră prin ea.

Norma se aşeză prima dată pe sofaua de lemn cu împletitura de răchită adîncită în centru. Era palidă şi Sebastian îi simţi mîna ca pe o cîrpă udă.

Maşina de scris veche şi neagră scotea un sunet puternic de fiecare dată cînd ajungea la margine. Secretarul îi luă amprentele şi-i arătă Normei că putea să treacă la spălătorul din curtea interioară. În timp ce-şi spăla mîinile simţi dorinţa să lase apa să curgă şi să fugă din clădire. Puse bucata de săpun galben pe marginea spălătorului. Căzu jos, şi Norma o puse din nou pe marginea de ciment.

Cînd se întoarse, secretarul îi ceru să semneze lîngă crucea pe care o făcuse. Norma îşi şterse mîinile cu un şervet de hîrtie. Îi mai rămăsese puţină cerneală pe vîrfurile degetelor. Primele trei litere ale numelui ieşiră clare. Dintr-o dată Norma se opri, dădu tocul înapoi secretarului şi puse capul în pămînt. Spuse că i se pusese un cîrcel la mînă.

Cînd ieşiră din vechiul edificiu al străzii Cuba, Sebastian îi luă mîna şi acum avea mîna rece şi rigidă.

— Nu-i nimic, îi spuse, nu trebuie să ştii să scrii. Nu serveşte la nimic. Femeile urîte trebuie să ştie să scrie, tu eşti frumoasă şi asta este destul.

— Eşti mai bun ca pîinea caldă, dar eu ştiam că niciodată nu voi pleca nicăieri, lucrurile nu se schimbă niciodată pentru fiinţe ca mine. Voi fi o curvă tot restul vieţii mele, ştiu asta.

— Nu gîndi aşa... Uite, ai aici banii pentru călătoria ta. Dacă aş fi avut mai mulţi, ţi-aş fi dat.

O să-ți trimit alți cincizeci din Miami. Sebastian rămase uitîndu-se la fața ei buhăită și la cearcănele întunecate. Pînă și rochia era șifonată și o bucată de piele îi ieșea printr-o ruptură de sub braț.

— Sînt rea, nu-i așa ? spuse Norma punîndu-și banii în poșetă.

— Nu e vina ta. Ai adresa mea din Miami aici, scrie-mi, poți să-mi scrii dacă lucrurile merg rău. Vei găsi oricum pe cineva care să-ți scrie cîteva rînduri. Cînd mă voi întoarce la Havana am să te caut. Îți promit.

În loc s-o sărute așa cum dorea, Sebastian îi întoarse spatele și se îndreptă spre mașină. Se opri fără să-și dea seama, și opri motorul în fața casei unde-o văzuse pe Norma pentru prima oară.

PARTEA A TREIA

Doar copacii patriei
Apără de soare ! Ca-ntr-un nor vag
Se calcă pe un pămînt străin ;
Privirile injurii par
şi însuşi soarele în loc să încălzească aprinde
mînie !

José Martí

ATERIZAREA

Totul era liniştit cînd Sebastian deschise ochii. Cel puţin aşa i se părea. Pînă şi trepidaţia mecanică a motoretei poştaşului care-l deşteptase cu cîteva minute mai înainte dispăru învăluită într-un nor de linişte. Trase perdelele şi lumina intră prin fereastră ca o minge strălucitoare. Clipi din ochi şi se uită pe drumul de pietriş, înconjurat de verdeaţă pe ambele părţi, ce ducea la garaj. Intensitatea soarelui şi răcoarea camerei îl zăpăciră pentru o clipă. Ascultă zgomotul aerului condiţionat din încăpere.

Lîngă el Nancy dormea. Sebastian se sculă în linişte şi intră în baie desculţ. În faţa oglinzii, deasupra lavaboului, îşi privi dinţii şi lăsînd apa să curgă cîteva secunde îşi spălă faţa. Se decise să facă o baie, ca să alunge moleşeala somnului din el. În timp ce baia se umplea, deschise fereastra ; ascultă gunguritul păsărilor în dimineaţa liniştită. Nu văzu pe nimeni primprejur, doar un bărbat care cosea iarba lîngă o casă retrasă, în dosul unor palmieri. Părea duminică şi era miercuri... Putea alege între o maşină de ras electrică europeană şi una nord-americană. Nancy îi recomandase în glumă să se bărbierească cu cîte una în fiecare mînă. Aşa ar fi mai repede. Decise să se

bărbierească în timp ce se muia şi intră în baie cu maşina olandeză bîzîindu-i în mînă.

Îşi puse capul pe marginea băii şi începu să-şi frece maşina de barbă, de obraji şi sub bărbie...

Tocmai primise cecul de la revistă şi o ofertă de serviciu pentru birourile din New York. Trimise Normei banii ce-i promisese şi uită de Cuba. Nu putea rămîne multă vreme în vila tatălui lui Nancy... Distrat de bîzîitul maşinii de ras, Sebastian trecu o dată şi încă o dată cu maşina pe aceeaşi porţiune de barbă pînă ce se simţi căldura motorului. Era plăcut să te bărbiereşti fără să stai în faţa oglinzii.

Îşi presără talc înăuntrul mocasinilor negri. Se încălţă şi, trecînd prin perdeaua de bambus, se aşeză în faţa lui Nancy care răsfoia revista *Vogue*, lungită în pat. Îi sărută genunchii :

— Nu te sărut pe gură pînă nu te speli pe dinţi...

— Ce dezagreabil eşti ! spuse Nancy surîzînd.

— Mîncăm ceva ? întrebă Sebastian aruncîndu-se pe pat.

— *I was waiting for you,* te aşteptam. Este foarte enervant să prepari micul dejun. Pregăteşte-l tu, hai.

— N-am găsit zahărul, spuse Sebastian punînd ceştile pe masa de răchită.

— Nu-i nimic, îl aduc eu. Nancy se sculă în sfîrşit din pat, aruncînd revista sub masă. Îl păstrez în frigider din pricina furnicilor.

— Adu şi pîinea. Este în aparatul de prăjit.

Se uită împrejur : pereţii erau vopsiţi în alb şi nici o icoană reprezentînd Sfînta Inimă nu-i amintea fetişurile burgheziei cubaneze. Un ulei

de Dubuffet, bogat în culori stacojii şi pămîntii, domnea pe unul dintre pereţi : o femeie întinsă cu braţe scurte, care-i amintea lui Sebastian de desenele din closetele publice. Întotdeauna era distractiv să priveşti desenele şi înjurăturile ce se găseau pe pereţi. Tatăl lui Nancy decisese anul trecut că arta modernă era o investiţie bună. În plus, era distins. Neals, preşedintele Metropolitanului, avea un Pollack.

Una dintre ferestre dădea pe o pajişte îngustă şi lungă, care ducea la un pavilion, apoi era nisipul, debarcaderul şi marea.

— Nu ţi se pare că marea se revarsă acolo, la orizont ? întrebă Nancy, punîndu-şi costumul de baie în faţa ferestrei.

— În antichitate aveau motive să gîndească că la orizont apa se varsă în gol — spuse Sebastian fără să se ridice din pat.

— De ce nu vrei să vii la Philadelphia, să-mi cunoşti părinţii ? întrebă Nancy sprijinită în coate. Sebastian stătea cu ochii închişi înspre soare.

— Nu ştiu, nu mă întreba. Poate o să-i cunosc mai tîrziu, dar acum nu am chef. Presupun că nu ai spus că sînt aici ? Nu vor veni aici ? întrebă Sebastian deschizînd ochii.

— Nu, nu le-am spus nimic. Am spus că doresc să fiu singură la plajă, că nu am chef să văd pe nimeni. Nu fi îngrijorat, nimeni nu va veni să ne deranjeze.

— Atunci e perfect, spuse Sebastian şi închise ochii din nou. Îţi stă foarte bine părul ondulat aşa.

Nancy își puse fața pe prosopul portocaliu pe care-l întinsese pe scîndurile debarcaderului.

— Nu-ți place aici ?

— Sigur că-mi place. Aici nu se întîmplă nimic. Aici te poți odihni. Se apropie de Nancy și îi mușcă pielea caldă de pe umăr.

— De ce nu rămîi aici ? Să trăiești aici, vreau să spun. Nu poți să te întorci la Havana după cele ce ți-au făcut. Am putea să ne căsătorim aici.

— Hai să înotăm, spuse Sebastian, așezîndu-se și privind apa.

— De ce eviți să vorbești de lucrurile astea ? Te-ai săturat de mine ?

— Nu știu ce se va întîmpla și acum nici nu mă interesează. Nici măcar nu sînt sigur că vreau slujba asta ce mi-au oferit-o la New York. Acum că știu că tatăl tău are acțiuni la revistă, o doresc cu atît mai puțin. Nu-mi place rolul de pește pe lîngă fiica unui milionar.

— Ai început cu poveștile tale...

— Nu vreau să mă gîndesc. Vreau să mă odihnesc cîteva ore. Cîteva săptămîni nu vreau să mă gîndesc la nimic.

— Nici măcar la mine ? exclamă Nancy aranjîndu-și pe umăr breteaua de la costumul de baie.

— Am venit aici ca să fiu cu tine. Nu vezi ? Tu ai fost unica persoană pe care am vrut s-o văd cînd m-au eliberat.

— Aș dori atît de mult să rămîi ! Dacă vrei ai putea găsi altă slujbă care să nu aibă nimic de-a face cu tatăl meu. Asta-i ușor. Eu voi continua cu ceramica și tu vei putea scrie. Chiar am putea să rămînem să trăim în casa asta. Tatăl meu nu vine

niciodată pe aici, lucrează mereu. El se distrează cu afacerile. Acum eşti în ţara mea şi nu te voi lăsa să-mi scapi.

Şi pentru a se asigura că are ultimul cuvînt, Nancy se aruncă în apă.

Cînd reapăru începu să stropească cu apă debarcaderul. Sebastian ezită înainte de a se arunca după ea. Ceva se mişcă în apă sau în adîncul gîndului lui.

— Desfă picioarele, îi spuse Sebastian zîmbind.

— De ce ?

Sebastian se scufundă. Înotă printre picioarele acelea estompate, aproape simţind o ancoră invizibilă trăgîndu-l de gleznă. Sub apă totul se fragmenta şi distanţele se micşorau şi se strîmtau.

Cînd ieşi la suprafaţă, o sărută şi sărutul avea gustul sării. Nancy avea sprîncenele ude ; soarele făcea să strălucească picăturile de apă. Înghiţi apa prinsă de sprîncenele ei :

— Nu ştiu, dar aş vrea să-ţi sorb ochii, pînă şi măduva oaselor.

— O spui serios, sau este doar una din marile tale fraze goale ?

— Jumate, jumate. Sebastian dispăru sub apă, sigur de data asta că picioarele îi erau libere de orice piedică.

Cînd ieşiră din mare, Nancy întrebă :

— Ţi-e foame ?

— Da, răspunse Sebastian frecîndu-şi nasul cu dosul mîinii. Aşa avem ceva de făcut ca să ne treacă timpul. M-a şi obosit apa. În treacăt îi putem cumpăra şi tatălui meu o carte despre muzică. I-a intrat în cap să înveţe să guste muzica,

acum cînd are aproape șaptezeci de ani și tocmai s-a pensionat. Mai vreau să-mi cumpăr vreo două șorturi și cîteva cămăși. Pentru că tot sînt aici, cel mai bine este să mă bucur de supraabundența capitalismului yankeu.

— Trebuie să mă lași să aleg eu lucrurile, spuse Nancy ștergîndu-și părul. Am putea să mergem la magazinul cel nou, are o cafenea la ultimul etaj. Așa că avem totul în aceeași clădire. Detest ideea să conduc prin Miami. Să ne îmbrăcăm, haide.

— Știi, spuse Sebastian intrînd în magazin după Nancy și împingînd încă la ușa cea grea de sticlă, cel mai plăcut la aerul condiționat este cînd intri, apoi te obișnuiești și vrei să ieși din nou la căldură.

— Nu mai vorbi atît, răspunse Nancy trăgîndu-l de braț. Mergem la raionul pentru bărbați. Îți place ? întrebă Nancy arătînd spre o cămașă albastră cu pești roșii.

— Este prea frapantă, eu prefer una dintr-o singură culoare, răspunse Sebastian luînd o cămașă bleumarin.

— Cumpără-ți și una albă. Albul îți stă foarte bine... E plăcut să cumperi, nu-i așa ? După aceea putem merge să vedem ceramica. Vreau să văd ceramica de aici.

— Nici măcar n-am cumpărat nimic și m-am și plictisit, spuse Sebastian.

— Asta e un lucru care se învață cu timpul. Statele Unite pot învăța omenirea cum să se

bucure cumpărînd ceva nou în fiecare zi. Noi ştim să creăm nevoi artificiale, dar delicioase.

Lăsară pachetele pe scaunul gol şi se aşezară faţă-n faţă la o masă din cofetărie.

— Cere ceva pentru mine. Sînt atîtea lucruri în menu încît mă încurc în ele, nu ştiu niciodată ce să cer.

— Presupun că în ţara asta s-a făcut totul, spuse Sebastian punînd trei linguriţe de zahăr în cafeaua rece. Este o uşurare pentru cel care vine dintr-o ţară unde totul trebuie să se facă. Acum americanii nu mai au decît să privească trecutul şi să se bucure de decadenţă.

I

Visul era chinuitor ; voia să iasă din cameră, dar nu se mişca. Toate uşile erau pe punctul de a se închide. Picioarele-i crescuseră ca cele ale unei paiaţe. Era la New York. Deschise ochii şi se întinse ca să-şi înlăture neliniştea : simţi în gură un gust rău. Somnul după prînz îl toropea pentru tot restul zilei. „Aici nu trăiesc, murmură, aici mă simt impotent. M-au dat afară din Cuba ca să mă castreze."

Soarele abia păta podeaua : fîşia de lumină care intra prin fereastră crescuse doar foarte puţin. Sebastian se gîndi că nu putea fi mai mult de ora trei. Dintr-o dată cei doi bărbaţi care l-au torturat îi apărură în gînd. Vru să se răzbune : să-i pună să meargă pe cărbuni aprinşi, să-i dea gata într-o discuţie. Dacă i-ar reîntîlni ! Nu ştie ce va face, dar atitudinea lui nu va mai fi pasivă.

O văzu pe Nancy prin fereastră : își spălase tocmai părul și stătea în curte la soare. În curînd va veni.

Se așeză într-o cafenea cu *New York Times* și revista *Life* pe masă. Știrile din prima pagină nu vorbeau de Cuba. Ceru o cafea cu o porție dublă de frișcă. Răsfoind fotografiile din *Life* dădu peste un reportaj fotografic despre rebelii din Sierra Maestra. O picătură de cafea căzu pe pagina a doua și o șterse cu un șervețel de hîrtie. Într-o fotografie cu un grup de bărboși, Sebastian crezu că recunoaște o frunte și niște ochi negri. În spatele lui Fidel Castro era așezat Francisco. Era Francisco, în ciuda bărbii. Era fruntea lui Francisco.

— Unde te-ai ascuns ? întrebă Nancy ieșind din camera de baie cu o perie în mînă.

— Am fost să cumpăr un ziar, spuse Sebastian sărutîndu-i marginea buzelor.

— Am crezut că o vreme n-ai să faci nimic. Așa mi-ai spus ieri.

— Da, așa am spus. Este adevărat. Dar dintr-o dată am simțit nevoia să știu ceva despre Cuba. Ce vrei să fac ?

— Politica nu mai e la modă. E idiot să te lași înșelat de oamenii politici. De acum douăzeci de ani nimeni nu se mai ocupă de politică în Statele Unite... Dacă rămîi aici poți să te înscrii în Partidul Democrat. Dacă Fidel Castro ar trăi în Statele Unite, ar fi democrat.

— Trăiești în altă lume. Pentru tine Fidel este doar un subiect de conversație, dar pentru mulți oameni înseamnă posibilitatea de a-și schimba viața.

— Pentru asta nu mai sînt necesari oamenii politici. Mașinile de calculat vor înlocui pe senatori și președinți.

— Acum îmi dau seama de un lucru. M-am castrat de bună voie, gîndindu-mă că nimic nu se poate schimba, apărîndu-mi libertatea mea proprie mai presus de orice, libertate care nu este altceva decît izolare și singurătate. Ce libertate am eu aici ? Libertatea de a trăi închis în problemele mele personale, libertatea de a putea spune oricîte prostii vreau, care nu ating pe nimeni. Libertatea de a gîndi că totul este o mizerie și de a nu putea schimba nimic.

— De ce vorbești într-una tot despre politică ? Vrei să te întorci în Cuba ? Ești nebun dacă vrei să te întorci.

— N-ai veni cu mine ? întrebă Sebastian zîmbind, ca să-și ascundă îngrijorarea.

— *I knew it,* știam. Vrei să te întorci în Cuba doar ca să mă umilești. Știi că vreau să rămîn aici. Vorbești serios de întoarcerea ta la Havana ?

— Tot ce mi s-a întîmplat cu poliția a fost umilitor și nu mă gîndesc să mă întorc pentru moment. Dar nu vreau să continui să mă înșel. Sebastian puse mîna întinsă pe capul lui Nancy.

— De ce faci asta ?

— Nu știu, din moment ce nu-ți pot oferi un acoperiș ca tatăl tău, cel puțin te pot ocroti cu mîna.

— Dacă rămîi aici îţi promit că nu va trebui să-i vizitezi pe părinţii mei înainte de a ne căsători. Ţi-o promit. *Cross my heart* [1].

Nu mai voia să se bărbierească cu maşina electrică. Îşi simţea pielea imflamată şi ducea dorul cremei mentolate. Tocmai scrisese treizeci de pagini din roman. Începea, în sfîrşit, să-i iasă. Conectă maşina de bărbierit : căldura motorului făcu să-i transpire faţa în loc s-o răcorească.

„Sînt învechit", se gîndi suflînd praful bărbii de pe maşina de bărbierit. Începea să obosească de atîtea lucruri comode. Prefera să suporte riscul de a se tăia cu o lamă de ras.

— Cred că ar trebui să laşi să intre vreun ţînţar, spuse Sebastian, oprindu-se în mijlocul camerei. Aici totul este prea liniştit şi antiseptic.

— Ţînţarii mă înnebunesc. Azi-noapte am avut insomnie, spuse Nancy trecîndu-şi mîna pe braţ. Tu nici măcar nu ţi-ai dat seama. Mi-am petrecut toată noaptea vînînd un ţînţar care nu ştiu cum a intrat aici.

Sună telefonul.

— Este pentru tine, o telegramă.

— A murit tatăl meu, spuse Sebastian, după ce puse receptorul în furcă. Şi rămase cu privirea aţintită în negrul telefonului.

---

[1] Pe cuvîntul meu (engl.).

— A murit tatăl tău ? Cînd ?

— Acum o oră.

— Ce vîrstă avea ? întrebă Nancy, moderîndu-şi resentimentul în faţa morţii care se amesteca în viaţa ei amoroasă.

— Nu-mi amintesc... a murit de o hemoragie internă, spuse Sebastian cu o expresie idiotizată pe faţă.

— Vrei să te las singur ?

— Nu, te rog.

— Moartea este un lucru obişnuit, dar întotdeauna este teribilă.

— Nu ştiu ce să mai spun... Am să mă întorc la Havana.

— Nu-ţi recomand.

— Trebuie să mă întorc.

— Este efectul morţii tatălui tău. Eu ştiu, mie mi s-a întîmplat la fel cînd eram copil, cînd mi-a murit cîinele... Ştiu că nu e acelaşi lucru, dar este asemănător. Ştii că un cîine pentru un copil...

— Un cîine ?

— Ţi-am vorbit de el o dată. Mi-a murit cînd m-au trimis internă la colegiu... Aşteaptă cîteva zile ca să fii mai sigur de ce vei face.

— Nu, nu pot. Trebuie să fac ceva acum. Acum văd totul clar... după aceea totul mi se va părea stupid şi fără sens din nou. Nu pot fi două lucruri deodată. Nu pot continua să fiu două persoane în acelaşi timp. Trebuie să fiu una sau alta.

— Nu te vei transforma în unchiul Sam dacă vei rămîne aici.

— Eu vorbesc spaniolește. Nu înțelegi că tatăl meu este mort ? Vorbea spaniola ca un cubanez oarecare. Lucra la o bancă dar vorbea ca lumea de pe stradă.

— Bine... Dar nu-l pot reînvia... Mă întorc imediat.

Nancy deschise ușa fără să aștepte vreun răspuns.

Sebastian se văzu dintr-o dată singur. Se simți slab ; străin pe dinăuntru. O imagine ștearsă a tatălui său pierzînd sînge. Hemoragie au spus la telefon. L-ar putea aresta dacă se întorcea. Toate ungherele blînde ale copilăriei se risipeau o dată cu moartea tatălui său.

Nancy începu să meargă prin pietrișul din garaj, fără să știe ce face. Simți o transpirație rece pe cap și se scutură, băgîndu-și părul în gură. Voia să evite plecarea lui Sebastian și nu găsea argumente să-l rețină. Moartea tatălui era ca un zid de fier... Intră precipitat în casă, trăgînd ușa metalică.

— *I'm terribly sorry* [1]. Sebastian, într-adevăr îmi pare rău, spuse Nancy intrînd în cameră. *I'm a bitch* [2] ; maică-mea are dreptate, nu sînt bună de nimic. Nu l-am cunoscut niciodată pe tatăl tău, dar dacă al meu ar muri nu știu ce aș face.

Sebastian se dădu bătut, ochii i se umplură de lacrimi și îi întoarse spatele lui Nancy.

— Înțeleg cum trebuie să te simți, dar nu trebuie să pleci. Este mort. Este mort, și nu mai poți face nimic.

---

[1] Îmi pare foarte rău (engl.).

[2] Sînt o căprioară (engl.).

— Nu-ţi cer să vii cu mine, Nancy, spuse Sebastian ca să-şi verifice singurătatea.

— De ce vrei să te întorci la Havana ?

— Nu ştiu, ştiu doar că trebuie să mă întorc, se strădui ca vocea să nu-i iasă spartă. Casa este a ta, este a tatălui tău. Nu vreau nimic de la familia ta.

— Tatăl meu este foarte influent, are foarte mulţi bani ; poate să ne ajute.

— Nu-mi vorbi de asta.

— Te rog, nu pleca, Nancy simţi că sîngele îi bătea în vene inundîndu-i tot corpul. Te implor să nu pleci, ar putea să te omoare.

— N-am să fug de nici un pericol, nici n-am să mă dau în lături de la vreo responsabilitate. Credeam că sînt deasupra lucrurilor din ţara mea şi sînt sub ele.

— Nu ai nici o responsabilitate, ai făcut tot ce se putea. Pot să te omoare.

— Trebuie să fac ceva stupid, nu pot să rămîn indiferent. Nu vreau să rămîn aici, la adăpost. Am crezut că o să mă simt bine, dar nu mă simt. Nu e nimic bun în Cuba. Tatăl meu era indiferent, niciodată nu a făcut nimic ca să schimbe lucrurile. Deşi totul nu e decît o scîrboşenie, trebuie să mă întorc. Vreau să trăiesc în Cuba.

— Ceea ce vrei tu este să devii un erou în Sierra Maestra. Asta e mai important pentru tine decît mine ? Spune-mi, nu mă minţi ?

— Nu mă duc în Sierra. Mă voi întoarce la Havana, asta-i tot.

Sebastian continuă să-şi împacheteze lucrurile. De fiecare dată cînd punea ceva în geamantan, patul se lăsa în jos din cauza greutăţii.

— De ce eşti atît de tulburat de moartea tatălui tău ? Tu nu ai sentimente ; dacă le-ai avea te-ai gîndi acum la mine, nu m-ai lăsa singură aici. Tatăl tău este mort şi eu trăiesc.

— Ce vrei ? Nu pot face altfel.

— Nu te interesează de loc tatăl tău, faci asta ca să mă necăjeşti.

— Ai dreptate, nu mă interesează nimic şi nimeni. Mă duc în Cuba pentru că am chef.

— Te înşeli dacă îţi închipui că voi alerga după tine. O femeie are nevoie să fie sigură că este lucrul cel mai important din viaţa unui bărbat.

Sebastian dorea ca Nancy să-l însoţească, dar găsi o plăcere dureroasă tăcînd şi ascultîndu-i insultele.

— N-am sînge latin, nici nu sînt sofisticată, nici europeancă, sînt americancă şi-mi plac lucrurile clare. Trebuie să fii practic, nu înţeleg de ce faci toate astea. Or să te omoare, ce am să fac eu dacă te omoară ?

Sebastian voia să strige : „Egoisto !" dar îşi aminti că tatăl lui era mort. Mort pentru totdeauna.

— Continuă, spune-mi tot ce-ţi vine, dacă asta-ţi face bine.

— De ce te porţi întotdeauna aşa cu oamenii ? Dacă ai fi fost altfel, totul ar fi fost altfel.

O pereche de ciorapi căzu pe jos, rostogolindu-se ca o minge de praf, pînă se opri la picioarele lui Nancy. Ea îi luă şi îi azvîrli în faţă.

Cînd Sebastian zîmbi în ciuda propriei sale voinţe, Nancy se năpusti la el zgîriindu-i braţele.

Nu se mişcă şi Nancy încetă atacul, simţindu-se neputincioasă.

— De ce nu reacţionezi ? Eşti mort. Eşti mort şi nici măcar n-o ştii. De ce nu strigi ? Strigă, haide, strigă !

— Dacă vii cu mine am putea avea un copil, spuse Sebastian, punîndu-şi ciorapii într-un colţ al geamantanului.

— Vreau să rămîi aici, nu vreau să am nici un copil.

— Înainte însă voiai să ai un copil.

— Nu vreau nimic de la tine. Niciodată nu spui lucrurile cînd trebuiesc spuse. Pleci sau rămîi ?

— Nu, nu mă gîndesc să rămîn. Dar putem avea un copil.

— Nu e vorba de asta.

— Nu, vorbim despre două lucruri diferite.

— În sfîrşit, spune-mi, rămîi ?

— Nu.

— Atunci nu merg cu tine, pentru nimic în lume nu mă întorc la Havana cu tine... Dacă rămîi aici nu trebuie să te căsătoreşti cu mine, dar dacă pleci, s-a terminat totul. Nancy îl privi cu nelinişte, dorind să-l hipnotizeze ca să spună ce voia ea. Dacă pleci, fă-ţi socoteala că am murit şi eu, definitiv.

Începu să plîngă.

— *Good bye, Nancy* [1], spuse Sebastian ca să rupă cu tot ce-l înconjura. Ca să termine o dată pentru totdeauna.

---

[1] La revedere, Nancy (engl.).

— Nu mă interesează dacă te omoară, am să mă bucur dacă te omoară, strigă Nancy ca să-şi oprească lacrimile. Nu m-ai iubit niciodată. Vrei să te distrugi şi eu nu vreau să mă sinucid cu tine.

Se îndepărtă de cameră şi cînd Sebastian auzi închizîndu-se uşa metalică, intră în baie şi închise uşa. Îşi spălă faţa, iar lacrimile i se amestecau cu apa.

Întoarseră scaunul în faţa lui Sebastian, ca să facă o masă de joc. O chemară pe chelneriţă şi îi cerură o tavă. Unul din cei trei avea o cămaşă albastră cu peşti roşii : mergeau să petreacă două săptămîni la Havana. *„We have a business together, the three of us, up in Jacksonville* [1], vindem maşini deja uzate." Sebastian răspundea la întrebări monosilabic. Voia să curme conversaţia. Fata aduse tava cu un surîs atît de plăcut că părea artificial. De ce nu-şi pierdea echilibrul ? se gîndi Sebastian în timp ce o vedea îndepărtîndu-se pe coridorul avionului. Începură să-şi împartă cărţile.

Profită ca să închidă ochii. Jucau pocher. Cu ochii închişi, vocile vînzătorilor îi răsunau în creier. Avionul n-o va lua înapoi. Făcu pe adormitul. În repetate rînduri bărbatul aşezat la dreapta lui îi băgă cotul în coaste.

Deschise ochii şi văzu cărţile pe tavă. Apoi se uită la cer prin ferestruică. De ce se spune că cerul este frumos ? Cerul este monoton şi este

[1] Avem o afacere împreună toţi trei, în Jacksonville

întotdeauna gol. Încercă să se gîndească la tatăl său şi se gîndi la Norma pentru că era lucrul cel mai trist pe care-l trăise înainte de a pleca din Cuba. Îşi aminti de bucata de piele de sub rochia ruptă. Sebastian dorea să se întîmple ceva. Se uită din nou pe fereastră, sperînd să vadă aeroportul printre palmieri. Cu mîinile mîngîie pielea caldă a scaunului.

Voia să aterizeze.

CUPRINS

	Pag.
Prolog	5
PARTEA ÎNTÎI	11
Dis de dimineaţă	13
Nu sînt transparent	27
Bărbaţi, şoareci, femei	38
Întotdeauna vor fi pălmaşi	49
Unde o să ajung?	64
Să nu te apropii de mine, negrule!	77
Dumneata eşti comunist?	89
Juan Besón şi Pablo Picasso	100
Încă un trecător	109
PARTEA A DOUA	117
Să tai în carne vie	119
Portocala în pîntece	137
Nimeni nu înţelege pe nimeni	147
Rom şi prú	166
Cravaşa locotenentului	184
Praf se vor face	195
Dispari, fă-te pierdut!	207
PARTEA A TREIA	225
Aterizarea	227

Redactor : FLORIN CHIRIȚESCU
Tehnoredactor : AURICA IONESCU

Dat la cules 15.06.1968. Bun de tipar 06.11.1968. Apărut 1968. Tiraj 7.160 ex. broșate. Hîrtie tipar înalt B mat de 63 g/m². Format 700×900/32. Coli editoriale 9,01. Coli de tipar 7,75. A. nr. 5.456. C.Z. pentru bibliotecile mari și mici 89—52=59.

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", strada Grigore Alexandrescu nr. 89—97, București, Republica Socialistă România
Comanda nr. 1655

„M-am născut la 20 octombrie 1930. Adevărul este că nu aș vrea să mă reîntorc la copilărie. De copil uram școala și mă îndîrjea puterea absolută pe care o aveau adulții asupra existenței mele — conștiința socială s-a dezvoltat în mine sub o formă emoțională: nedreptățile mă întristau și m-au împiedicat să mă pun de acord cu mediul.

În 1953 m-am căsătorit și am plecat în Venezuela. Acolo am descoperit cruzimea și magia Americii Hispanice. Am înțeles că în spatele insulei noastre există un continent. Dezgustat de viața în societate am plecat cu soția într-un loc pustiu din Bahamas.

Aveam o barcă cu pînze și o casă de țară. Acolo am trăit aproape un an. Dar am sfîrșit prin a descoperi că natura este mai crudă decît omul. M-am întors în Cuba și nu am putut suporta atmosfera. M-am dus la New York în 1956. Acolo am încercat să mă adaptez la o cultură străină și nu am putut.

M-am întors în 1960, entuziasmat de Revoluție.

4 scriitori? Dostoievski, Martí, Kafka și Pío Baroja.

Consider că lucrul cel mai nobil în om, mai presus de orice, este atitudinea sa morală în fața vieții."

EDMUNDO DESNOES

Lei 4,75